

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Diplomová práce

Důchodová reforma v ČR

Lucie Talůžková

© 2015 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra ekonomiky

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Talůžková Lucie

Podnikání a administrativa

Název práce

Důchodová reforma v ČR

Anglický název

Pension reform in the Czech Republic

Cíle práce

Cílem práce je vytvořit deskripci současného tří-pilířového důchodového systému v ČR z důvodu provedené reformy, jejíž platnost postupně nabývala v letech 2012-2013.

Dílčím cílem vlastní práce je zanalyzovat a následně z hlediska výnosnosti porovnat možnosti zajištění na stáří v rámci II. pilíře (tj. důchodové fondy) a III. pilíře (tj. doplňkové penzijní spoření).

Dalším dílčím cílem vlastní práce je zjistit míru informovanosti o důchodové reformě ve městě a na venkově, dále zjistit míru využití možností spoření na stáří v rámci jednotlivých pilířů z hlediska pohlaví a věkové kategorie.

Metodika

Rešeršní část práce, která se zabývá deskripcí důchodového systému v ČR, spočívá především v prostudování odborných publikací a článků, aktuální právní úpravy zabývající se danou problematikou, denního tisku a vybraných internetových stránek (např. Ministerstva práce a sociálních věcí).

První část vlastní práce vychází z výpočtů výnosnosti (z hlediska klienta) a následuje porovnání výhodnosti důchodových fondů II. pilíře a III. pilíře. Pro potřeby výpočtů výnosů je zvolen vzorec pro dlouhodobé polhůtní spoření na měsíční bázi.

Druhá část vlastní práce obsahuje navíc dotazníkové šetření, jehož výsledkem je zanalyzování, zhodnocení a srovnání získaných dat dle pohlaví a věkové kategorie.

Harmonogram zpracování

Literární rešerše - 1. část : 1/2014 - 3/2014

Detailní metodika práce a dokončení druhé části literární rešerše : 4/2014 - 5/2014

Vlastní práce - analytická část : 6/2014 - 9/2014

Vlastní práce - syntéza poznatků, návrhy a doporučení : 10/2014 - 11/2014

Odevzdání poslední verze práce vedoucímu práce ke konečnému posouzení : 12/2014

Rozsah textové části

50 - 60 stran

Klíčová slova

Důchod, důchodová reforma, důchodový systém, důchodové spoření, doplňkové penzijní spoření, penzijní společnosti, státní příspěvek, transformovaný fond, účastnický fond.

Doporučené zdroje informací

- 1) JANDA, Josef. Spořit nebo investovat? 1. vydání Praha: Grada Publishing, a.s., 2011. 167 s. ISBN 978-80-247-3670-9.
- 2) JANDA, Josef. Zajištění na stáří: jak se co nejlépe připravit na podzim života. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2012. 197 s. Finance pro každého. ISBN 978-80-247-4400-1.
- 3) KAHOUN, Vilém a kol. Sociální zabezpečení: vybrané kapitoly. 1. vydání. Praha: Triton, 2009. 445 s. ISBN 978-80-7387-346-2.
- 4) KOCIÁNOVÁ, Helena. Finanční gramotnost v kostce, aneb, Co Vás neměl kdo naučit. Olomouc: ANAG, spol. s.r.o., 2012. 151 s. ISBN 978-80-7263-767-6.
- 5) OCHRANA, František a kol. Veřejný sektor a veřejné finance: financování nepodnikatelských a podnikatelských aktivit. 1. vydání. Praha: Grada, 2010. 261 s. Expert. ISBN 978-80-247-3228-2.
- 6) PIKORA, Vladimír, ŠICHTÁŘOVÁ, Markéta. Nahá pravda, aneb, co nám neřekli o našich peněžích a budoucnosti. 1. vydání. Praha: NF Distribuce s.r.o., 2012. 256 s. ISBN 978-80-260-2811-6.
- 7) PIKORA, Vladimír, ŠICHTÁŘOVÁ, Markéta. Všechno je jinak, aneb, co nám neřekli o důchodech, euru a budoucnosti. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2011. 224 s. ISBN 978-80-247-4207-6.
- 8) PŘIB, Jan. Kdy do důchodu a za kolik. 11. aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010. 128 s. ISBN 978-80-247-3292-3.
- 9) SYROVÝ, Petr. Jak si spořit na důchod: zorientujte se v důchodové reformě. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2012. 152 s. Finance pro každého. ISBN 978-80-247-4479-7.

INTERNETOVÉ ZDROJE:

- 10) Mfcr.cz: Manuál k důchodové reformě.
- 11) Mpsv.cz: Důchodová reforma.

Vedoucí práce

Steininger Michal, Ing., Ph.D.

Termín odevzdání

březen 2015

Elektronicky schváleno dne 6.10.2014

prof. Ing. Miroslav Svatoš, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 6.10.2014

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan fakulty

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Důchodová reforma v ČR" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne _____

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala svému vedoucímu diplomové práce, panu Ing. Michalovi Steiningerovi, Ph.D. za odborné konzultace, cenné rady a připomínky. Dále bych ráda poděkovala paní Ing. Pavlíně Maříkové za odborné rady a pomoc při přípravě dotazníkového šetření, a také všem respondentům, kteří věnovali svůj čas vyplněním dotazníku.

Důchodová reforma v ČR

Pension reform in the Czech Republic

Souhrn

Cílem předložené práce je vytvořit deskripci současného důchodového systému v ČR po provedené reformě, zjistit orientační výnosnost jednotlivých fondů II. a III. pilíře a provést vlastní dotazníkové šetření. Literární část práce se věnuje charakteristice důchodové reformy v ČR včetně důvodů vedoucích ke vzniku a změn v jednotlivých pilířích důchodového systému. První část vlastní práce je zaměřena na orientační výpočty výnosnosti fondů II. a III. pilíře důchodového systému pro nadefinované 3 modelové osoby za účelem porovnání. Pro nejmladší modelovou osobu je nejvýhodnější spořit si do vyváženého nebo dynamického fondu II. pilíře. Naopak pro nejstarší modelovou osobu č. 3 není vhodná účast ve II. pilíři a je doporučeno spořit si raději do transformovaného fondu III. pilíře, kde je garantován nezáporný výnos. Druhá část vlastní práce se zabývá vlastním dotazníkovým šetřením, jehož cílem je zjistit míru informovanosti, míru orientace v důchodovém systému, a také míru využití možností spoření na důchod. Pro dosažení těchto cílů jsou stanoveny 3 hypotézy, jejichž pravdivost je následně zkoumána a vyhodnocena. Pravdivost první hypotézy je z části potvrzena – míra informovanosti závisí na místě bydliště, ale nezávisí na věku. Orientace v důchodovém systému nezávisí na dosaženém vzdělání respondentů. Míra využití možností spoření na důchod se liší dle sociálního postavení.

Klíčová slova: Důchod, důchodová reforma, důchodový systém, důchodové spoření, doplňkové penzijní spoření, penzijní společnosti, státní příspěvek, transformovaný fond, účastnický fond.

Summary

The main goal of this thesis is to create a description of the current pension system in the Czech Republic after a reform, to detect an indicative profitability of the funds of the II. and III. pillars and to conduct its own survey. Literary part relates to the characteristics of the pension reform in the Czech Republic including the reasons of the formation and the changes in the various pillars of the pension system. The first part of this thesis is focused on approximate calculations of the profitability of the funds of the II. and III. pillar of the pension system which is defined for two examples (3 persons). For the youngest person is the best way to save a money for a balanced or a dynamic fund of the II. pillar. On the other side, the oldest person is not appropriate participation in the fund of the II. pillar and there is recommended way to save a money to the transform fund of the III. pillar, which is guaranteed a positive return. The second part of the thesis deals with its own independent questionnaire survey, which aims to determine the level of awareness, level of orientation in the pension system, and the utilization rate options to save for retirement. To achieve these objectives are set out three hypotheses, whose veracity is then examined and evaluated. Truthfulness first hypothesis is partially confirmed - depends on the degree of awareness of the place of residence, but does not depend on age. Orientation of the pension system does not depend on educational attainment of respondents. Utilization rate options to save for retirement varies according to social status.

Keywords: Retirement, pension reform, pension system, pension savings, additional pension savings, pension companies, state contribution, transformed fond, participating fond.

Obsah

1	ÚVOD.....	7
2	CÍL PRÁCE A METODIKA.....	8
2.1	Cíl.....	8
2.2	Metodika.....	9
3	LITERÁRNÍ REŠERŠE.....	11
3.1	Náhled od historie.....	11
3.2	Způsoby financování důchodového systému.....	12
3.2.1	Průběžné financování – systém PAYG.....	12
3.2.2	Kapitálové financování – systém „capital reserve“.....	12
3.2.3	Vícepilířová struktura.....	13
3.3	Charakteristika důchodové reformy v ČR a její počátky.....	14
3.3.1	Důvody vedoucí ke vzniku důchodové reformy.....	15
3.3.2	Cíle důchodové reformy.....	17
3.3.3	Malá důchodová reforma.....	17
3.3.4	Velká důchodová reforma.....	20
3.4	Pilíře důchodového systému.....	20
3.4.1	I. pilíř – povinné důchodové pojištění.....	20
3.4.2	II. pilíř – důchodové spoření.....	22
3.4.3	III. pilíř – doplňkové penzijní spoření.....	31
3.4.4	Předdůchody.....	40
3.4.5	Penzijní společnosti.....	41
4	VLASTNÍ PRÁCE.....	44
4.1	Analýza možnosti zajištění na stáří.....	44
4.1.1	Výnosnost důchodových fondů II. pilíře.....	45
4.1.2	Výnosnost fondů III. pilíře.....	49
4.1.3	Porovnání výnosnosti fondů II. a III. pilíře.....	52
4.2	Vlastní dotazníkové šetření.....	55
4.2.1	Příprava a realizace dotazníku.....	55
4.2.2	Identifikace souboru respondentů.....	56
4.2.3	Analýza dat.....	58
4.2.4	Vyhodnocení stanovených hypotéz.....	63

5	ZÁVĚR	72
6	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	77
7	SEZNAM PŘÍLOH.....	82

Seznam použitých zkratek

APS ČR	Asociace penzijních společností České republiky
CRS	Centrální registr smluv
ČNB	Česká národní banka
ČSÚ	Český statistický úřad
DPS	Doplňkové penzijní spoření
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
PAYG	„Pay as you go“ – průběžně placený
PP	Penzijní připojištění
PS	Penzijní společnost
TF	Transformovaný fond
ÚF	Účastnický fond
ZDP	Zákon o důchodovém pojištění

Seznam tabulek a grafů

Tabulka č. 1: Přehled důchodových fondů s vybranými parametry	25
Tabulka č. 2: Rozmístění úspor v důchodových fondech v posledních 10 letech spoření ..	27
Tabulka č. 3: Srovnání státního příspěvku „před“ a „po“ reformě v závislosti na výši vkladu, v Kč	35
Tabulka č. 4: Přehled daňové podpory v závislosti na měsíčním příspěvku platné od 1. 1. 2013, v Kč	37
Tabulka č. 5: Porovnání celkových předpokládaných výnosů všech typů fondů ve II. pilíři	48
Tabulka č. 6: Porovnání výpočtů výnosnosti fondů II. a III. pilíře, v Kč	53
Tabulka č. 7: Výsledky odpovědí na jednotlivá tvrzení (otázky č. 8-10)	60
Tabulka č. 8: Chí-kvadrát test pro kontingenční tabulku č. 1	65
Tabulka č. 9: Chí-kvadrát test pro kontingenční tabulku č. 2	66
Tabulka č. 10: Chí-kvadrát test pro kontingenční tabulku č. 3	68
Tabulka č. 11: Chí-kvadrát test pro kontingenční tabulku č. 4	70
Tabulka č. 12: Chí-kvadrát test pro kontingenční tabulku č. 5	71
Graf č. 1: Porovnání předpokládaných výnosů fondů ve III. pilíři	52
Graf č. 2: Zobrazení odpovědí na otázku č. 3	59
Graf č. 3: Hodnocení důchodové reformy (otázka č. 5)	59
Graf č. 4: Povědomí o jednotlivých pojmech důchodové reformy (otázka č. 11)	61
Graf č. 5: Spoření do jednotlivých fondů III. pilíře	63

1 ÚVOD

Důchodová reforma a s ní související zajištění dostatku finančních prostředků na stáří se v dnešní době stává jedním z nejdiskutovanějších témat v ČR. Téma penzí se dotýká bez výjimky každého, který jednou dosáhne věku, kdy bude muset odejít do zaslouženého důchodu. Ačkoliv v současné době by systém státních důchodů (při dodržování zákonné valorizace) mohl být pro většinu seniorů ještě vyhovující, mnoho zákonodárců čím dál tím více poukazuje na to, že zajistit důchodcům určitou úroveň důchodů ze zdrojů státních peněz je do budoucna v podstatně nemožné. Hlavním důvodem je fakt, že se rodí méně dětí, společnost stárne, důchodci se díky kvalitnější lékařské péči dožívají vyššího věku a jejich počet tak neustále narůstá. Díky zhoršující se demografické situaci se bude vybrané pojistné rozdělovat mezi stále větší počet příjemců. Tato situace má poté negativní dopad na státní rozpočet, protože tzv. mandatorní (povinné) výdaje, jejichž součástí jsou mimo jiné také výdaje na výplaty penzí, jsou rok od roku vyšší (v současné době tvoří cca 75 % celkových výdajů státního rozpočtu). S jistotou lze konstatovat, že je nutné, aby lidé nespolehali pouze na státní důchod, ale začali spoléhat sami na sebe, pokud nechtějí prožít stáří na hranici chudoby. Záleží však na rozhodnutí každého občana, jakou formu zabezpečení na stáří (než je státem vyplácený důchod) využije.

Stárnutí populace však není problém pouze České republiky, ale potýká se s ní většina států v Evropě, a proto je zde snaha na danou situaci nějakým způsobem reagovat. O důchodové reformě se již mluví mnoho let. Vzhledem k nestabilní politické situaci v ČR, kdy se u moci střídaly různé vlády, však důchodová reforma byla pouhou spekulací a konkrétní podoba reformy se neustále oddalovala.

Před důchodovou reformou fungoval důchodový systém ČR pouze na 2 pilířích, a to na státním průběžném pilíři a dalším pilíři v podobě penzijního připojištění se státním příspěvkem. Po provedení mnoha změn, které probíhaly postupně v letech 2011 – 2013, se důchodový systém konečně dočkal zásadní reformy. Největší změnou bylo zavedení nového pilíře k 1. lednu 2013. Od této doby funguje tedy systém na 3 pilířích. Současný důchodový systém však u občanů ČR vyvolává značnou nedůvěru, mnoho otázek, pochybností a nezájem. Dalo by se říci, že česká populace je z nového systému poněkud zmatená, protože změny se nevyznačují zrovna jednoduchostí a přehledností. Finanční gramotnost obyvatelů ČR není na tak vysoké úrovni, aby se dokázali v systému zorientovat sami bez pomoci různých finančních poradců a institucí.

2 CÍL PRÁCE A METODIKA

2.1 Cíl

Cílem práce je vytvořit deskripci současného tří-pilířového důchodového systému v ČR z důvodu provedené reformy, jejíž platnost postupně nabývala v letech 2011-2013.

Dílčím cílem první části vlastní práce je zanalyzovat a následně z hlediska výnosnosti porovnat možnosti zajištění na stáří v rámci II. pilíře (tj. důchodové fondy) a III. pilíře (tj. doplňkové penzijní spoření).

Cílem druhé části vlastní práce, kterou tvoří vlastní dotazníkové šetření, je především zjistit míru informovanosti o platné důchodové reformě ve městech a na venkově. Dalším dílčím cílem dotazníku je zjistit, jak se občané ČR orientují v současném důchodovém systému po provedení reformy. Posledním dílčím cílem je zjistit také míru využití možností spoření na důchod v rámci II. a III. pilíře z hlediska věkové kategorie a sociálního postavení.

Pro dosažení jednotlivých uvedených cílů dotazníkového šetření jsou stanoveny 3 hypotézy, které se očekávají.

- Míra informovanosti občanů ČR o platné důchodové reformě závisí především na místě bydliště nebo jejich věku. Tato hypotéza předpokládá, že informovanost občanů ve městech je větší než na venkově, protože ve městě je více možností, jak se o důchodové reformě dozvědět. Zároveň předpokládá, že mladší generace občanů (do 35 let) je z důvodu nezájmu o téma méně informována než generace starší (nad 35 let).
- Občané ČR se ve změnách, které vlivem důchodové reformy nastaly, příliš neorientují. Orientace občanů ČR závisí na jejich nejvyšším dosaženém vzdělání. Autorka se domnívá, že provedené změny jsou natolik složité, že se v nich málokterý občan orientuje a většinou jim ani nerozumí. Předpokládá se však, že lidé s vyšším vzděláním se v problematice orientují více než lidé s nižším vzděláním.
- Míra využití možností spoření na důchod se liší v závislosti na věku nebo sociálním postavení. Autorka předpokládá, že zejména studenti ve věku 18 – 26 let většinou žádnou možnost spoření v pilířích zatím nevyužívají.

2.2 Metodika

Literární část práce, která se zabývá analýzou důchodového systému v ČR po provedení reformy, spočívá především v prostudování odborných publikací a článků, aktuální právní úpravy zabývající se danou problematikou, denního tisku a vybraných internetových stránek (např. Ministerstva práce a sociálních věcí). V této části je provedena podrobná charakteristika důchodové reformy v ČR platná od 1. ledna 2013 včetně jejích cílů, důvodů vedoucích ke vzniku a podobně. Také se věnuje deskripci jednotlivých pilířů důchodového systému včetně jejich výhod a nevýhod.

První část vlastní práce se zabývá jednotlivými orientačními výpočty výnosnosti fondů II. a III. pilíře důchodového systému v ČR za současných podmínek, tj. po provedení důchodové reformy (od 1. ledna 2013) za účelem jejich následného porovnání. Pro potřeby těchto výpočtů jsou definovány celkem 3 modelové osoby různého věku (bez ohledu na pohlaví), které se v době nabytí účinnosti důchodové reformy (tj. v roce 2013) rozhodují, kam spořit na důchod. Modelové osoby jsou podrobně popsány v kapitole 4.1. V rámci II. pilíře jsou provedeny výpočty výnosnosti pro všechny typy důchodových fondů – tj. státních dluhopisů, konzervativní, vyvážený i dynamický. Ve fondech III. pilíře je výnosnost propočítána pro transformovaný i účastnický fond. Jelikož transformovaný fond neumožňuje výběr z různých strategií, je pro každou modelovou osobu proveden pouze 1 orientační výpočet. V rámci účastnického fondu byl výpočet aplikován pouze na tzv. povinný konzervativní fond, protože tento fond musí nabízet všechny penzijní společnosti. Všechny výpočty výnosů vychází ze vzorce pro dlouhodobé polhůtní spoření na měsíční bázi – tzv. polhůtní střadatel (RFPplus.cz, cit. online 2014-03-01):

$$S_n = V \times \frac{\left(1 + \frac{i}{12}\right)^n - 1}{\frac{i}{12}}$$

Kde:

S = celková naspořená částka (očekávaný výnos)

V = měsíční vklad

i = očekávaná úroková míra roční očištěná od poplatku za správu vkladů

n = počet let spoření (přepočítáno na měsíce)

Ve druhé části vlastní práce je na základě vlastního výzkumu zjišťována informovanost o důchodové reformě, orientace dospělé populace ČR v současném důchodovém systému a míra využití možností spoření na důchod v jednotlivých pilířích. Sběr primárních dat je zajištěn metodou elektronického dotazníku, který je vytvořen

pomocí školního systému dotazník.czu.cz. Na začátku jsou vymezeny cíle dotazníkového šetření a poté stanoveny 3 hypotézy, které autorka očekává. Hypotézy výzkumu, které jsou popsány v kapitole 2.1, předpokládají rozdíly v orientaci, míře informovanosti a využití možností spojení mezi lidmi různého věku, dle místa bydliště (venkov - město) atd. Do výzkumu je zahrnuta populace ČR ve věku 18-60 let. Na základě stanovených cílů dotazníku a hypotéz jsou formulovány otázky. Poté následuje volba typu otázek (např. filtrační, uzavřené, škálové, identifikační atd.) a jejich logické uspořádání. Vytvořený dotazník obsahuje celkem 19 otázek, které jsou logicky seskupeny do 5 základních bloků (resp. skupin). Počet otázek se však liší v závislosti na zvolených odpovědích respondentů. První blok otázek zaměřuje pozornost na informovanost o důchodové reformě, další skupina otázek zjišťuje názory respondentů na provedenou reformu a třetí blok obsahuje otázky zaměřující se na orientaci v důchodovém systému. Předposlední skupina otázek zkoumá, jaké možnosti zajištění na stáří respondenti využívají a nakonec jsou záměrně zařazeny otázky týkající se identifikace respondentů. Po sestavení dotazníku je provedena tzv. pilotáž, jejímž smyslem je zjistit nedostatky dotazníku. Na základě zjištěných informací v rámci pilotáže jsou provedeny poslední úpravy, a poté je dotazník spuštěn přes výše uvedený školní systém a rozeslán mezi respondenty. Podrobnější popis přípravy a realizace dotazníkového šetření je uveden v kapitole 4.2.1.

Získaná data z dotazníkového šetření jsou dále zpracována pomocí statistického softwaru SPSS a následně interpretována. Pro analýzu dat jsou použity statistické metody (např. popisná statistika, testování statistických hypotéz). Pro vyhodnocení závislostí stanovených hypotéz je ve statistickém softwaru SPSS využit neparametrický tzv. Chí-kvadrát test. Postup vyhodnocení hypotéz je podrobněji popsán v kapitole 4.2.4. Veškeré uvedené tabulky a grafy jsou zpracovány v tabulkovém editoru Microsoft Excel 2007.

3 LITERÁRNÍ REŠERŠE

3.1 Náhled od historie

Už v dávné minulosti lidé přemýšleli o tom, jak si zajistit obživu ve stáří. Pokud to tehdy ekonomická situace umožňovala, snažili se lidé nějaké prostředky ušetřit. Když bývalí hospodáři (rolníci) již nezvládali práci na svém statku, předali své živnosti či hospodářství (tzv. grunt) svému nástupci, převedli na něj své nemovitosti, které tvořily statek a odešli na tzv. „výměnek“ (tzn., že si hospodář vymínil formou notářského zápisu, příp. věcného břemena, určité podmínky pro svoji další existenci). Znamenalo to tedy, že nový hospodář (nástupce) musel rodičům do konce jejich života např. poskytovat zdarma na statku bydlení a zaopatření. V minulosti mohlo být výměnkem např. doživotní bydlení, objem zpravidla naturálních požitků (tj. obilí, mléko, máslo, brambory, vejce, drůbež apod.) nebo zajištění dalších potřeb a služeb (např. řádné ošetření v případě nemoci a stáří, povinnosti vyprat, vyžehlit, přivolat výměnkářům lékaře atd.). Tento postup byl typický zejména u rolníků. (Veseli.cz, cit. online 2014-03-01)

První penzijní standardy, které zabezpečoval stát, byly určeny jen pro státní zaměstnance – např. pro železničáře, bezpečnostní složky, učitele, úředníky a ostatní zaměstnance ve státních službách. Důchodové zabezpečení s povinným pojištěním dělníků vzniklo v českých zemích před 85 lety, ale počet vyplácených důchodů byl po celá 30. léta velmi nízký. V roce 1926 zákon přiznával nárok na starobní důchod v 65 letech. O 4 roky později bylo v celém tehdejší Československu, s téměř 15 milióny obyvatel, vypláceno jen 167 tisíc penzí. Po 2. světové válce počet vyplácených důchodů začal rychle růst. Důvodem bylo to, že živnostníci byli transformováni na zaměstnance a rolníci na členy JZD a zároveň nárok na důchod mohla získat každá pracující osoba po 20 letech placeného pojištění a o 5 let dříve než předtím (již ve věku 60 let). Problém byl však v tom, že velká část živnostníků a prakticky všichni zemědělci nesplňovali podmínku 20 let placeného pojištění, a proto jim nemohl být vyměřen důchod. Měli nárok pouze na existenční minimum - tzv. sociální důchod, jehož výše byla velmi nízká. Pro představu např. pro manželskou dvojici činila na počátku 50. let jen 300 Kč/měsíc. Kdyby tito lidé neměli možnosti na venkově chovat drobné hospodářské zvířectvo a neměli finanční podporu své rodiny, ocitli by se zcela jistě na hranici chudoby. (Sociálníporadce.mpsv.cz, cit. online 2014-03-01)

3.2 Způsoby financování důchodového systému

Mezi základní způsoby financování důchodů patří průběžné financování a kapitálové (fondové) financování. Ve vyspělých zemích je však většinou využívána kombinace obou způsobů financování a hovoří se o tzv. tří-pilířové struktuře.

3.2.1 Průběžné financování – systém PAYG

Průběžné financování, tzv. systém PAYG („pay as you go“), je založeno na mezigenerační solidaritě, jejíž princip spočívá v tom, že dnešní aktivní generace platí důchody dnešní již neaktivní generaci (Pikora, Šichtařová, 2011). Jedná se o pouhé přerozdělování prostředků, a tudíž se nevytváří žádná kapitálová rezerva. Neznamená to, že placením důchodového pojištění si lidé spoří tzv. „sami na sebe“, ale že všechny vybrané peníze jsou téměř ihned vypláceny současným důchodcům v podobě důchodů. To znamená, že např. dnešní důchodci v době své pracovní aktivity platili důchody předchozím důchodcům (tj. svým rodičům a prarodičům), dnešní pracující obyvatelé platí dnešním důchodcům atd. Tento řetězec funguje již po několik generací. (Srový, 2012)

Pro jeho fungování je však zásadním problémem zajištění rovnováhy mezi příjmy a výdaji. Jelikož prostředky na výplatu dávek představují zákonné nároky, které musí být státem garantovány legislativně i ekonomicky, musí být nedostatek těchto prostředků dotován ze státního rozpočtu (tedy daní). Systém průběžného financování se v posledních letech stává předmětem diskuzí a četných kritik, a to zejména z toho důvodu, že je finančně nákladný a dostatečně nemotivuje občany k vlastním úsporám - zejména na důchod. Na druhou stranu je ale průběžné financování v současnosti nejrozšířenější způsob, využívaný u většiny zahraničních systémů k financování důchodového pojištění. Má řadu předností, ale také rizik. Jeho hlavními přednostmi jsou: stabilita systému, odolnost proti inflaci, relativně levná administrativa, možnost uplatnění redistribuce a nižší režie. Mezi základní rizika se řadí především riziko demografické a politické. Jako další rizika lze uvést: negativní dopad na trh práce, nadměrná redistribuce a vytěsňování veřejných i soukromých investic. (Kahoun a kol., 2009)

3.2.2 Kapitálové financování – systém „capital reserve“

Kapitálové neboli fondové financování je alternativním způsobem řešení důchodového zabezpečení, jehož podstatou je existence individuálních účtů jednotlivých pojištěnců, kteří si na ně během své ekonomické aktivity ukládají své finanční prostředky formou

příspěvků. Tyto finanční příspěvky jsou investovány do cenných papírů (tj. akcií či dluhopisů) a následně zhodnocovány. Po dosažení důchodového věku pojištěnce mu je vyplácen starobní důchod z jeho naspořených příspěvků. (Ochrana a kol., 2010)

Fondové financování posiluje odpovědnost jednotlivce za jeho budoucnost a motivuje jej k tvorbě úspor pro řešení nepříznivých situací, které lze předvídat, např. zabezpečení na stáří. (Kahoun a kol., 2009)

Za základní výhodu tohoto financování se považuje imunita vůči demografickému vývoji, protože důchod pojištěnce není závislý na počtu a výkonu současných ekonomicky aktivních obyvatel, ale na jeho naspořených peněžních prostředcích a úspěšnosti v jejich investování (Ochrana a kol., 2010).

Naopak hlavním rizikem je to, že úspory jsou ovlivňovány určitou mírou inflace i úrokové míry, která se bohužel nedá odhadnout, a tudíž je reálná hodnota budoucích dávek nepředvídatelná. Pokud bude míra inflace vyšší než úroková míra, reálná hodnota dávek bude mít klesající charakter, a tak může dojít k znehodnocení naspořených prostředků. Jeho další nevýhodou jsou též náklady na provoz, které jsou oproti průběžnému systému PAYG vyšší. (Kahoun a kol., 2009)

3.2.3 Vícepilířová struktura

Pro vícepilířový systém je typické využívání různých zdrojů jeho financování od různých subjektů. (Kahoun a kol., 2009)

První pilíř je založen na průběžném systému financování, který má zajistit a garantovat určitou minimální výši důchodů a je orientován vesměs rovnostářsky, čímž je potlačen princip zásluhovosti (tzn. jak dlouho a v jaké výši pojištěnec přispíval do systému). Účast v tomto pilíři je povinná a upravuje jej zákon. Za druhý pilíř je označována povinná účast ve fondovém systému. Pojištěnec je povinen posílat část svých příspěvků na sociální zabezpečení na individuální účet u vybraného penzijního fondu, kde jsou příspěvky zhodnocovány. Povinný soukromý fondový pilíř představuje pro občana zvýšení jeho odvodové povinnosti, což znamená, že povinné spoření snižuje jeho disponibilní důchod (neboli jeho současnou spotřebu) ve prospěch budoucnosti (Kahoun a kol., 2009). Za třetí pilíř je považováno dobrovolné spoření v dalších penzijních fondech či využití životních pojistek. Soukromým dobrovolným spořením má občan možnost zvýšit si své příjmy v důchodovém věku. Třetí pilíř je většinou podporován

státem různými nástroji daňové politiky (např. daňové odpočty, slevy) nebo přímo dotacemi. (Ochrana a kol., 2010)

3.3 Charakteristika důchodové reformy v ČR a její počátky

Důchodová reforma představuje soubor mnoha zásadních opatření a změn v dosavadním důchodovém systému, který se v současné době stává neudržitelným (vzhledem k demografickému vývoji) a účet sociálního pojištění se propadá do čím dál většího deficitu.

O reformě v ČR se vede dlouhá diskuze již od 90. let minulého století. První reformní kroky se objevili už v roce 1994, kdy vzniklo penzijní připojištění. Avšak s přibývajícím časem bylo jasné, že bude nutné přistoupit k dalším (tentokrát drastičtější) změnám (Pikora, Šichtařová, 2011). Z tohoto důvodu vznikl na podzim roku 2004 šestičlenný výkonný tým, též nazýván jako tzv. I. Bezděkova komise, jejímž vedoucím byl Vladimír Bezděk. Cílem této komise bylo propočítat dopady návrhů penzijní reformy jednotlivých politických stran, a také zhodnotit demografickou prognózu v ČR v souvislosti s možnostmi státu z hlediska zabezpečení dostatku finančních prostředků na výplatu důchodů do budoucna (Poradci-sobě.cz, cit. online 2014-03-01). V roce 2005 komise publikovala závěrečnou zprávu hodnotící přístup tehdejších politických stran k reformě důchodů, která měla být podkladem pro důchodovou reformu. Jejím výsledkem byla však jen další vyjednávání politiků a k reformě systému nakonec nedošlo (Pikora, Šichtařová, 2011). V červnu roku 2005 byla komise rozpuštěna.

V lednu 2010 vznikl z iniciativy tehdejšího ministra financí a ministra práce a sociálních věcí tzv. Poradní expertní sbor, jehož cílem bylo navázat na činnosti tehdejší tzv. I. Bezděkovy komise v oblasti reformy důchodového systému, zanalyzovat současný stav důchodové problematiky a doporučit možné cesty v reformě pro budoucí vládu (Mpsv.cz, cit. online 2014-03-01). Sbor byl tentokrát značně pozměněn a skládal se z 10 členů. Z původních členů zůstal v komisi jen samotný vedoucí Vladimír Bezděk. V červnu 2010 přišla komise se 2 návrhy nového důchodového systému, kterými se zhruba od února 2011 začala aktivně zabývat tehdejší vláda Petra Nečase.

V mnoha člancích se lze setkat s pojmy tzv. „malá“ a „velká“ důchodová reforma. Většina změn v rámci malé důchodové reformy, které budou rozebrány níže, vstoupila v platnost již od 1. ledna 2012. Velká důchodová reforma se týkala zavedení tzv. kapitalizačního (fondového) II. pilíře. Celková důchodová reforma platí od 1. ledna 2013

a někdy se hovoří o historicky největší reformu penzijního systému od roku 1989 (Datalife.cz., cit. online 2014-03-01).

3.3.1 Důvody vedoucí ke vzniku důchodové reformy

Úřad vlády ČR společně s Ministerstvem financí a Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR vydaly tzv. *Průvodce důchodovou reformou*, ve kterém jsou zaneseny veškeré změny týkající se nové důchodové reformy. Zároveň jsou zde uvedeny 3 důvody, proč byly změny důchodového systému nutné. Tyto důvody jsou popsány níže.

Na webových stránkách Úřadu vlády ČR se uvádí, že úkolem státu je zajistit svým občanům důstojné a přiměřeně zabezpečené stáří. Ale jelikož se předpokládá, že důchodový systém založený na průběžném financování se postupně stane značnou zátěží pro veřejné rozpočty, bylo nutné přistoupit k určitým změnám, aby v budoucnu nedošlo k ohrožení zabezpečení budoucích seniorů a nerostlo riziko ohrožení chudobou. Hlavním důvodem a závažným problémem je demografický vývoj – především neustále se zvyšující průměrný věk dožití. (Icv.vlada.cz, cit. online 2014-03-01)

Důvod č. 1 – demografický vývoj (zejména zvyšující se průměrný věk dožití)

Nejen, že se zvyšuje doba, po kterou je senior závislý na starobním důchodu, ale zvyšuje se zároveň i celkový počet seniorů. V současné době se dožije důchodového věku zhruba devět lidí z deseti a v důchodu stráví v průměru 20 i více let. Každý rok přibývá zhruba 40-50 tisíc seniorů. Na jednu stranu lze tento jev považovat za pozitivní, protože prodlužování střední délky života je známkou stále kvalitnější lékařské péče v zemi. Avšak pokud se rodí méně dětí a lidé se dožívají takto stále vyššího věku, klesá tím pádem podíl ekonomicky aktivních lidí na celkové populaci, kteří jsou plátcí důchodového pojištění a zajišťují tak výplaty státních starobních důchodů těmto seniorům. V budoucnu se tím dramaticky změní společenské poměry, kdy (zjednodušeně řečeno) bude jen jeden zaměstnanec vydělávat na státní důchod jednoho seniora. (Vláda.cz, cit. online 2014-03-01)

V závěrečné zprávě Bezděkova Poradního expertního sboru z roku 2010 je uvedeno, že v současné době připadá na jednoho důchodce 1,8 plátců pojistného na sociální pojištění a tento poměr se nadále zhoršuje. Na základě jejich demografické prognózy předpokládá, že v roce 2050 bude na jednoho důchodce připadat zhruba

1,2 plátce, pokud nedojde ke změnám parametru systému. (Českéreformy.cz, cit. online 2014-03-02)

Důvod č. 2 – růst deficitu důchodového účtu

Schodek důchodového účtu každoročně stále narůstá, a proto byly změny důchodového systému nevyhnutelné. Je nutné si uvědomit, že budoucí penzisté budou muset počítat s výrazně nižším státním důchodem, než je tomu v současné době. Z tohoto důvodu se snaží stát apelovat na občany, aby mysleli na své budoucí zabezpečení ve stáří. Na důchodovém pojištění se během posledních let vybralo o desítky miliard méně, než kolik stát na důchodech vyplatil celkem. Zpráva Poradního expertního sboru z roku 2010 uvádí, že do budoucna se schodek propadne na 4 % HDP, a proto by bylo potřeba na udržení dnešní úrovně důchodů dalších 150 miliard korun. Nárůst deficitu důchodového účtu dokazuje i vývoj za posledních 5 let. Zatímco v roce 2008 byl důchodový účet ještě vyrovnaný, o rok později činil deficit 30,5 miliard Kč. V roce 2010 se však deficit snížil přesně o 1 miliardu korun, tj. na 29,5 miliard Kč. Za rok 2011 byl vykázán deficit ve výši 39,5 miliard Kč a o rok později činil již dokonce 49,4 miliard Kč. (Českéreformy.cz, cit. online 2014-03-01)

K pokrytí schodku ve výši 150 miliard Kč se nabízí několik možností: (Mpsv.cz, cit. online 2014-03-03)

- zvýšit sazbu pojistného na důchodové pojištění ze současných 28 % až na 40 % (důchodové pojištění v ČR už nyní patří k jednomu z nejvyšších v rámci zemí EU)
- zavést jednotnou sazbu DPH ve výši až 26 %
- zvýšit daň firem z 19 % na 38 %
- zvýšit daň fyzických osob z 19 % na dvojnásobek
- prodloužit věk odchodu do důchodu z 65 na 71 - 72 let
- snížit všechny vyplácené penze (i invalidní) o třetinu

Důvod č. 3 – státní důchody nezajistí současnou úroveň příjmů ve stáří

V současné době je drtivá většina příjmů důchodců tvořena právě státním důchodem z I. pilíře. Uvádí se, že tento pilíř zajišťuje zhruba 95 % příjmů seniorů, což je v evropském srovnání velmi neobvyklé. Tato extrémní závislost na státní penzi vystavuje budoucí seniory velkým rizikům. Jak již bylo zmíněno, počet penzistů

v současné době neustále roste. Z toho vyplývá, že státní důchod bude muset v následujících letech klesat, protože stát nebude mít do budoucna peníze na zaručení současného průměrného důchodu. Vzhledem k narůstajícímu počtu seniorů a poklesu podílu ekonomicky aktivních obyvatel, platících důchodové pojištění, narůstá rozdíl mezi výdaji (tj. výší vyplácených důchodů) a příjmy (tj. výnosem) z důchodového pojištění. V důsledku nepříznivého demografického vývoje nastane pokles náhradového poměru, tzn. poměru mezi výší vypláceného důchodu a hrubé mzdy. Tento náhradový poměr dnes dosahuje přibližně 40 %, což znamená, že průměrný vyplácený důchod činí zhruba 40 % průměrné hrubé mzdy. Prováděné analýzy ukazují, že v průběhu 30 - 40 let by mohl náhradový poměr klesnout až o 50 %, což by se projevilo ve výrazně nižších důchodech v porovnání se současnými. (Vláda.cz, cit. online 2014-03-01)

3.3.2 Cíle důchodové reformy

Dle Ministerstva práce a sociálních věcí je hlavním cílem důchodové reformy především umožnit lidem, kteří se nechtějí v budoucnu spoléhat pouze na nižší státní důchod, spořit si na penzi ve více pilířích a doplnit tak svůj důchodový příjem. (Mpsv.cz, cit. online 2014-03-04)

Základní cíle důchodové reformy by se daly shrnout do 4 bodů: (Mfcr.cz, cit. online 2014-03-01)

- Zajistit dlouhodobou udržitelnost financování důchodového systému pro budoucí generace
- Diverzifikace důchodového systému, tj. rozložit rizika snížením závislosti na I. pilíři
- Zvýšit zásluhovost a individuální odpovědnost
- Posílení mezigeneračních vazeb v rodině

3.3.3 Malá důchodová reforma

Malá důchodová reforma týkající se všech občanů je spojena s několika změnami, které vstoupily v platnost 1. ledna 2012. Jejím cílem je především zvýšit finanční udržitelnost I. průběžného pilíře. Dalo by se říci, že hlavním důvodem těchto změn byl náleží Ústavního soudu, který konstatoval, že stát je v otázce důchodového systému příliš solidární, ale nezásluhový. Podle něj by měla výše důchodu více zohledňovat výši prostředků, které občan zaplatí na povinném pojistném v rámci I. pilíře. (Mfcr.cz, cit. online 2014-03-01)

Parametrické úpravy, které budou níže detailněji rozebrány, se týkají zejména: zvýšení věku odchodu do důchodu a tempa růstu důchodového věku, valorizace důchodů, předčasného důchodu, pozůstalostních důchodů nebo prodlužování rozhodného období.

Zvýšení věku odchodu do důchodu a tempo růstu důchodového věku

Jelikož se stále zvyšuje průměrný věk a prodlužuje se střední délka života při dosažení důchodového věku, je nutné navyšovat i věk potřebný pro odchod do důchodu, z důvodu zachování principu doby strávené v důchodu na dnešní úrovni – cca 20 let. Proto se u mužů počítá se zvyšováním důchodového věku současným tempem, tj. 2 měsíce za rok, i po dosažení důchodového věku 65 let. U žen, od ročníku narození 1956, se tempo zvyšování věku odchodu do důchodu zrychlí ze současných 4 měsíců na 6 měsíců ročně. Cílem do budoucna je sjednocení důchodového věku pro muže i ženy, ke kterému by mělo dojít v roce 2041 a bude se týkat osob narozených v roce 1975. (Vláda.cz, cit. online 2014-03-01)

Lidé, narození v roce 1977 budou odcházet do starobního důchodu ve věku 67 let. Od tohoto roku se pak tempo zvyšování důchodového věku sjednotí na 2 měsíce ročně. (Janda, 2012)

V příloze č. 1 je uvedena tabulka znázorňující důchodový věk mužů a žen narozených po roce 1936. Z tabulky je patrné, že muži narození v rozmezí 1936 – 1956 odcházeli do důchodu později než ženy. Zároveň ženám vznikal nárok na odchod do důchodu v závislosti na počtu vychovaných dětí (od 0-5 dětí a více), a tak bezdětná žena odcházela do důchodu později než žena s dětmi. Od roku 1957 však mají muži a bezdětné ženy stejný věk odchodu do důchodu a od roku 1962 se shoduje důchodový věk bezdětné ženy s důchodovým věkem ženy, která vychovala 1 dítě.

Valorizace důchodů

V rámci malé důchodové reformy došlo také k úpravě pravidel pro valorizaci (neboli navyšování) důchodů. Pro roky 2013 – 2015 nově platí, že důchody jsou valorizovány o 1/3 nárůstu spotřebitelských cen a 1/3 růstu průměrné mzdy. V dalších letech bude zvyšování průměrných vyplácených důchodů odpovídat růstu indexu spotřebitelských cen a růstu reálných mezd. O zvyšování důchodů vláda nově nerozhoduje

nařízením, ale je prováděno vyhláškou na základě zákona č. 155/1995 Sb. o důchodovém pojištění. (Mfcr.cz, cit. 2014-03-01)

Tímto opatřením již vláda nebude moci navyšovat důchody dle svého uvážení, např. v případech, kdy politici před volbami posílali jednorázově příspěvky důchodcům, aby si získali jejich hlasy. (Janda, 2012)

Změny v rámci předčasných důchodů

Za období, které spadá mezi 1 rok a 2 roky před vznikem nároku na starobní důchod (dle zákona), se zvyšuje trvalé krácení předčasného starobního důchodu. Pokud je tedy občanům přiznán předčasný důchod více než 1 rok před dosažením důchodového věku, je jim důchod krácen více, než tomu bylo před 1. lednem 2012. (Vláda.cz, cit. online 2014-03-01)

Zároveň se mění také výpočtový základ (procentní výměra) předčasné penze, který klesl z 0,9 % na 1,2 %. (Investujeme.cz, cit. online 2014-03-01)

Změny v rámci pozůstalostních důchodů

V této oblasti nastaly 2 změny. Za prvé došlo ke zrušení výplaty jednorázové částky (ve výši 12 měsíčních starobních důchodů) při zániku nároku na vdovský/vdovecký důchod, jestliže je uzavřené nové manželství. Za druhé se zkrátila lhůta pro možnost opětovného vzniku nároku na vdovský/vdovecký důchod za předpokladu, že dojde znovu ke splnění zákonem stanovených podmínek, z 5 let na 2 roky. Toto se však týká nároků vzniklých po 31. prosinci 2011. (Mpsv.cz, cit. online 2014-03-02)

Prodlužování rozhodného období

Z důvodu upevnění vazby mezi placeným pojistným a výší přiznaného důchodu se bude pokračovat v postupném prodlužování rozhodného období, které slouží pro stanovení osobního vyměřovacího základu i po roce 2016, kdy by bylo dosaženo cílového stavu dle současné právní úpravy - tj. 30leté rozhodné období. (Mfcr.cz, online 2014-03-01)

Rozhodné období bude začínat kalendářním rokem bezprostředně následujícím po roce, v němž pojištěnec dosáhl 18 let věku a končit bude vždy kalendářním rokem

bezprostředně předcházejícím roku přiznání důchodu. Do tohoto období se však nebudou zahrnovat kalendářní roky před rokem 1986. (Důchody-důchodci.cz, cit. online 014-03-01)

3.3.4 Velká důchodová reforma

Jak již bylo zmíněno výše, velkou důchodovou reformou se rozumí zavedení druhého pilíře důchodového systému.

Od malé důchodové reformy se liší především v tom, že dává občanům možnost vyvést část peněžních prostředků z průběžného pilíře do nově vzniklých penzijních společností, kde si v jejich soukromých penzijních fondech budou moci spořit na stáří. Vyvázání peněžních prostředků znamená, že část (3 %) těchto prostředků účastník odvede z aktuálně placeného sociálního pojištění (tj. 28 %) na účet penzijního fondu. Z hlediska terminologie se tento proces nazývá tzv. opt-out. Význam soukromého spoření v penzijních fondech v rámci procesu opt-out je, že účastník tohoto pilíře získá nárok na 2 penze – z průběžného systému a ze soukromých fondů zároveň. Všechny parametry a fungování nového II. pilíře budou popsány níže. (Janda, 2012)

3.4 Pilíře důchodového systému

Z předchozích popsaných řádků je patrné, že v rámci důchodové reformy je důchodový systém v ČR od začátku roku 2013 nově založen na 3 pilířích, z nichž pouze jeden je povinný. Následující kapitoly se budou zabývat charakteristikou jednotlivých pilířů důchodového systému.

3.4.1 I. pilíř – povinné důchodové pojištění

Základním a nejdůležitějším je státní průběžný I. pilíř neboli povinné důchodové pojištění. Pilíř se řídí zákonem č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění (dále jen ZDP) účinný od 1. ledna 1996, na který zároveň navazují různé prováděcí předpisy obsahující podrobnější úpravu. Mezi základní principy současného systému důchodového pojištění, které plynou ze ZDP, patří: účast prakticky všech ekonomicky aktivních osob na důchodovém pojištění, princip jednotné úpravy, obligatornost dávek důchodového pojištění (tj. vznik právního nároku na důchod), zajištění soudní ochrany či princip solidarity. Charakteristickým rysem důchodového pojištění je také povinná účast, při které se občan nemůže vyvázat z důchodového pojištění a přestat platit pojistné. (Přib, 2010)

ZDP upravuje důchodové pojištění v případě stáří, invalidity a úmrtí živitele. Ze základního důchodového pojištění se poskytují 4 důchody: starobní, invalidní, vdovský/vdovecký a sirotčí. Výše důchodů se skládá ze dvou složek, a to ze základní výměry důchodů (stanovena pevnou částkou jednotnou pro všechny druhy důchodů) a procentní výměry důchodů (stanovena procentní sazbou z výpočtového základu – jde-li o důchody starobní a invalidní, nebo z procentní výměry důchodu zemřelého v případě důchodů vdovských/vdoveckých a sirotčích). Dále ZDP definuje např. okruh pojištěných osob a podmínky účasti na pojištění, základní pojmy (např. doba pojištění a náhradní doba pojištění, výpočtový základ, soustavná příprava dítěte na budoucí povolání atd.). Část IV. se zabývá jednotlivými důchody, podmínkami nároku či jejich výše. (Business.center.cz, cit. online 2014-03-02)

Jak již bylo zmíněno výše, I. pilíř je jako jediný povinný a je tvořen průběžným systémem financování důchodů (PAYG), jehož charakteristika je vysvětlena výše (viz kapitola 3.2.1). Jeho hlavní úlohou je solidárně zajistit přiměřenou výši důchodů pro všechny občany, kteří platili většinu života pojištění. (Vláda.cz, cit. online 2014-03-01)

Hlavním problémem průběžného systému je především demografické riziko. Podle prognóz Českého statistického úřadu hrozí do budoucna, díky současné nízké porodnosti a zvyšujícího se průměrného věku dožití, nárůst počtu obyvatel starších 65 let. V roce 2060 by se měl jejich podíl zvýšit až na 34 % ze všech obyvatel ČR, což v absolutním vyjádření představuje 3,2 milionů seniorů. Dle tiskové zprávy ČSÚ se zároveň průměrný věk přiblíží hranici 50 let a naděje dožití při narození se zvýší u žen na 91 let a necelých 87 let u mužů. (Czso.cz, cit. online 2014-03-01)

Pokud bude větší poměr pasivních obyvatel než aktivních, je jasné, že budou rychleji přibývat příjemci důchodů než plátcí do systému. Z toho plyne, že výše důchodů pro dnešní pracující obyvatele bude nižší, protože se vybere méně peněz na sociálním pojištění, o které se tak bude muset podělit více příjemců. (Srování, 2012)

Podstatným rysem průběžného systému je garance státu, která by důchodcům měla zajistit do budoucna alespoň nějakou výši vypláceného důchodu. Sice neručí za to, jak bude důchod vysoký, ale nehrozí zde varianta, že by lidé nedostávali vůbec nic. (Pikora, Šichtařová, 2012)

Výše placeného pojistného na důchodové pojištění záleží nově na tom, zda se občan zúčastní II. pilíře či ne. Pro ty, co nevstoupí do II. pilíře, činí pojistné

na důchodovém pojištění 28 % z měsíční hrubé mzdy. Naopak účastníci II. pilíře odvádějí do I. pilíře o 3 % méně, tj. jen 25 % z měsíční hrubé mzdy. Celý systém je spravován státní institucí, kterou je Česká správa sociálního zabezpečení. Vybrané pojistné se vede na samostatném účtu státního rozpočtu.

3.4.2 II. pilíř – důchodové spoření

Důchodové spoření aneb II. pilíř důchodového systému ČR byl zaveden k 1. lednu 2013 s cílem doplnit I. průběžný pilíř. Pilíř využívá kapitálové neboli fondové financování, které je vysvětleno v kapitole 3.2.2. Z právního hlediska je upraven zákonem č. 426/2011 Sb., o důchodovém spoření, účinném od 1. ledna 2013. Důchodovému spoření se zde rozumí shromažďování a umístění prostředků účastníka tohoto spoření do důchodových fondů, které obhospodařují penzijní společnosti, a také převod prostředků účastníka. V zákoně jsou zaneseny: např. podmínky pro vznik a zánik účasti na důchodovém spoření, nároky, které ze spoření plynou, povinnosti penzijních společností nebo činnosti deponitáře důchodového fondu. Část VI. se věnuje důchodovým fondům, do kterých jsou shromažďovány peněžní prostředky účastníků, a upravuje např. způsob investování do těchto fondů atd. Celkem zákon obsahuje XIII. částí. (Business.center.cz, cit. online 2014-03-04)

Vstup do II. pilíře

Hlavní roli pro vstup do tohoto pilíře hraje věková hranice. Do II. pilíře totiž může vstoupit každá fyzická osoba, která dosáhla věkové hranice 18 let, ale zároveň není starší 35 let v roce uzavření smlouvy o důchodovém spoření s penzijní společností (Mfcr.cz, cit. online 2014-03-01). Důvod, proč je pilíř určen pouze pro osoby mladší 35 let je ten, že právě oni jsou rizikovou skupinou. Z důvodu demografických změn zde hrozí velké riziko, že výše důchodů bude klesat v době, kdy půjdou do penze. Osoby starší 35 let měli také možnost vstoupit do tohoto pilíře, avšak pouze v první polovině roku 2013, tj. v období od 1. ledna 2013 do 30. června 2013. (Srový, 2012)

Vstup do pilíře je dobrovolný, ale nevratný. Jakmile se člověk rozhodne, že do systému vstoupí, nemůže už své rozhodnutí změnit. Tímto krokem je zajištěn jeho účel, jímž je vytvořit celoživotním spořením dostatečné množství prostředků pro doplnění důchodu z I. pilíře. (Vláda.cz, cit. online 2014-03-01)

Podle Jandy (2012) existují pouze 2 varianty ukončení účasti, a to smrt účastníka během spořicí fáze nebo dosažení požadovaného věku pro odchod do důchodu.

Vznik účasti na důchodovém spoření

Účast na důchodovém spoření vzniká až registrací uzavřené smlouvy v Centrálním registru smluv (dále jen CRS), nikoliv samotným uzavřením smlouvy o důchodovém spoření mezi účastníkem a penzijní společností. O registraci je povinná požádat příslušná penzijní společnost, která s klientem smlouvu o důchodovém spoření uzavřela (Mfcr.cz, cit. online 2014-03-01). Penzijní společnost je povinná okamžitě předat jedno vyhotovení smlouvy CRS, který ověří, zda zájemce splňuje podmínky pro uzavření smlouvy. Pokud je vše v pořádku a zájemce tyto podmínky splnil, smlouvu zaregistruje. O provedení registrace poté informuje CRS příslušnou penzijní společnost i daného účastníka. Následně je účastník povinen písemně informovat každého svého zaměstnavatele o datu, kdy zahájil účast na důchodovém spoření. Účast vzniká od prvního dne kalendářního měsíce, který následuje po doručení potvrzení registrace účastníkovi. Od tohoto měsíce má zaměstnavatel povinnost za zaměstnance zahájit platbu pojistného ve výši 5 % ze mzdy na důchodové spoření. (Vláda.cz, cit. online 2014-03-01)

Do doby, než se smlouva zaregistruje v CRS, má účastník možnost dohodnout se s penzijní společností o případném odstoupení od smlouvy. Po jejím zaregistrování již není možné odstoupit od smlouvy a vystoupit z II. pilíře, ale pouze změnit penzijní společnost. Jelikož registrační proces může trvat i méně než 14 dnů, měl by účastník (v případě změny svého rozhodnutí o vstupu do pilíře) jednat rychle a okamžitě kontaktovat svoji penzijní společnost. (Mfcr.cz, cit. online 2014-03-01)

Odvody do II. pilíře

Každý z občanů nyní odvádí celkem 28 % ze své měsíční hrubé mzdy, které plynou do průběžného systému. Osoba, která se stala účastníkem II. pilíře, však odvede do průběžného systému o 3 % méně (tj. z 28 % pouze 25 %), protože má možnost tuto část prostředků vyvést na svůj vlastní osobní účet. K těmto 3 % je ale nutné přidat další 2 % navíc ze své měsíční hrubé mzdy. Do II. pilíře (tj. na svůj soukromý penzijní účet v důchodovém fondu) účastník tedy odvádí celkem 5 % z hrubé mzdy. Zároveň zde ale nastává situace, kdy v součtu bude účastník odvádět ze své hrubé mzdy více, což mu

snižuje jeho čistý příjem (tj. 30 % z původních 28 %). Je nutné také zdůraznit, že není možné posílat do účastnických fondů více peněžních prostředků, investovat jednorázově a není zde ani možnost příspěvku zaměstnavatelem. Pokud účastník nemá žádný příjem, např. z důvodu dlouhodobé nemoci, ztrátě zaměstnání či mateřské dovolené, k žádné platbě ve výši 2 % docházet nebude. (Srov. Syrový, 2012)

Odvody účastníků, které se ukládají na individuálních penzijních účtech, spravují penzijní společnosti. Většina penzijních společností vznikla transformací z penzijních fondů. Majetek účastníků je oddělen od majetku akcionářů, což vede k vyšší bezpečnosti vkladů. Prostředky uložené ve fondech II. pilíře jsou tedy odděleny od majetku správce, který s majetkem účastníků nemůže sám disponovat. Veškeré operace s peněžními prostředky účastníků provádí na pokyn správce tzv. depozitář, který má prostředky v úschově. Depozitář má za úkol každou transakci prověřit, zda je v souladu se zákonem. Je zde uplatněn velmi bezpečný princip, protože depozitář za tuto kontrolu odpovídá svým majetkem (Vláda.cz, cit. online 2014-03-01). Díky takto oddělenému majetku již nemusí klienta zajímat, zda je jeho společnost v zisku, ztrátě či dokonce krachuje. V případě ukončení činnosti penzijní společnosti převezme účastníkův majetek jiná penzijní společnost. Na výši jeho majetku by to však nemělo mít žádný vliv. (Srov. Syrový, 2012)

Způsob zhodnocování prostředků

Jakým způsobem budou ukládané peněžní prostředky zhodnocovány, záleží pouze na účastníkovi. Každý účastník si při uzavírání smlouvy s penzijní společností volí určitou investiční strategii. Na výběr má celkem 4 důchodové fondy (vytvořeny nově pro tento pilíř), kam může své prostředky v rámci kapitálového trhu umístit ke zhodnocování. Tyto 4 fondy jsou povinné pro každou penzijní společnost a liší se především investičními limity, strukturou spravovaného portfolia, mírou rizika a s ním spojenou výší očekávaného výnosu. Při rozhodování o nejvhodnější investiční strategii pomáhá účastníkům jejich penzijní společnost nebo zprostředkovatelé, které jsou povinny nechat účastníkovi vyplnit před podpisem smlouvy o důchodovém spoření tzv. investiční dotazník. Na základě tohoto dotazníku společnost zjistí investiční profil účastníka a podle jeho výsledku klientovi doporučí nejvhodnější strategii. Mezi nabízené důchodové fondy (seřazené od nejnižšího rizika) patří: fond státních dluhopisů, konzervativní fond, vyvážený fond a dynamický fond. (Mfcr.cz, cit. online 2014-03-01)

Přehled jednotlivých fondů s jejich mírou rizika, odhadovaného výnosu, výši poplatku za správu vkladů a doporučenou délkou spoření znázorňuje následující tabulka č. 1.

Tabulka č. 1: Přehled důchodových fondů s vybranými parametry

PARAMETR	TYP DŮCHODOVÉHO FONDU			
	Státních dluhopisů	Konzervativní	Vyvážený	Dynamický
Riziko	minimální	malé	střední	vyšší
Odhadovaný výnos (v %)	2-3	3-4	4-7	5-7
Poplatky za správu vkladů (v %)	0,3	0,4	0,5	0,6
Doporučená délka spoření	méně než 10 let		10 - 30 let	

Zdroj: Vláda.cz, [cit. online 2014-03-01], vlastní zpracování, 2014

Z tabulky č. 1 je zřejmé, že fond státních dluhopisů je nejkonzervativnější, protože disponuje nejnižším rizikem, a tím pádem i nejnižším odhadovaným výnosem (cca 2 - 3 %). Fond je považován za velmi bezpečný, protože minimálně 90 % hodnoty majetku musí investovat do vybraných státních dluhopisů, které vydala ČR, Česká národní banka (dále jen ČNB) nebo určitá mezinárodní instituce (např. Evropská centrální banka, Světová banka, OECD, Mezinárodní měnový fond apod.). Ve fondu státních dluhopisů musí být majetek plně zajištěn proti měnovému riziku. Konzervativní fond se od fondu státních dluhopisů příliš neliší, protože investuje podobně. Jedná se o fond s malým rizikem a odhadovaný výnos se pohybuje okolo 3 – 4 %. Fond má ale možnost více využívat další nástroje peněžního trhu (jejichž emitentem je např. členský stát nebo členský stát OECD apod.), a také cenné papíry vydávané vybranými podílovými fondy podléhajícími dohledu. I zde je majetek plně zajištěn proti měnovému riziku. Vyvážený fond už je považován za fond se střední mírou rizika, a proto se zde očekává odhadovaný výnos vyšší (cca 4 - 7 %) než u předchozích dvou fondů. V tomto fondu se investuje do stejných investičních nástrojů a vkladů jako u konzervativního fondu, ale zároveň může využívat také nástroje s vyšším rizikem (např. akcie). Podíl akcií a obdobných cenných papírů je však omezen na maximálně 40 % hodnoty majetku. Důchodový fond s nejvyšším rizikem, a zároveň s nejvyšším odhadovaným výnosem (cca 5 - 7 %) představuje dynamický, který investuje do investičních nástrojů a vkladů jako vyvážený fond. Liší se však v tom, že jeho podíl

akcií a obdobných cenných papírů (nabízených v ČR) může činit až 80 % hodnoty majetku. Je nutné ještě podotknout, že účastník si nemusí vybrat jeden důchodový fond, ale v rámci strategie lze fondy libovolně kombinovat. Účastník může mít např. 70 % prostředků v konzervativním fondu a zbylých 30 % vložit do vyváženého důchodového fondu. (Vláda.cz, cit. online 2014-03-01)

Z předchozí tabulky č. 1 lze též vyčíst, že do strategie s malým rizikem spadá fond státních dluhopisů a konzervativní. Tyto fondy přináší sice každý rok spolehlivý výnos, avšak relativně malý, protože se dá očekávat přibližně v rozmezí inflace. Proto jsou fondy vhodné zejména pro lidi, kteří spoří méně než 10 let. Naopak strategie se středním rizikem (tj. vyvážený fond) a vyšším rizikem (tj. dynamický fond) lze doporučit mladším účastníkům, kteří jsou schopni spořit 10, 20 nebo i 30 let. Ačkoliv mohou výnosy při investování s vyšším rizikem rok od roku značně kolísat, nabízejí v delším časovém horizontu v průměru lepší výnos. Při dlouhé době spoření tedy účastníci nemusí mít strach z kolísání hodnoty úspor, protože se to v čase vyrovná. (Důchodová reforma.mpsv.cz, cit. online 2014-03-10)

Náklady důchodových fondů

Při hodnocení investice jsou pro klienta důležité také náklady spojené s investicí, protože poplatky mají vliv na konečnou velikost naspořené částky. V zákoně o důchodovém spoření je proto vymezena maximální výše poplatků za správu důchodových fondů, kterou si penzijní společnosti mohou účtovat. Tyto max. výše však nejsou povinné a správci si je mohou snížit. Všechny penzijní společnosti mají nárok na 2 typy úplat. Jedná se o poplatek za správu důchodových fondů z objemu majetku fondu a poplatek z dosaženého zhodnocení prostředků (dáno procentem ze zisku). V předchozí tabulce č. 1 je uveden pouze maximální fixní poplatek za správu důchodových fondů z objemu jeho majetku, který je odvozen od průměrné roční hodnoty majetku fondu. Jak lze vidět v tabulce č. 1, maximální výše ročních poplatků se pohybují v rozmezí 0,3 % - 0,6 % v závislosti na typu fondu. Na poplatek z dosaženého zhodnocení prostředků v důchodovém fondu nemají penzijní společnosti nárok u všech fondů, ale pouze u konzervativního, vyváženého a dynamického. Výše úplaty za zhodnocení představuje 10 % z rozdílu průměrné roční hodnoty důchodové jednotky za poslední období a nejvyšší dosažené průměrné roční hodnoty důchodové jednotky dosažené kdykoliv v historii. Pokud

budou mít penzijní společnosti náklady vyšší než stanovené, musí je uhradit ze svého kapitálu. (Callidonaduchod.cz, cit. online 2014-03-10).

Autopilot investiční strategie

V zákoně o důchodovém spoření je dále upraven tzv. autopilot investiční strategie, jehož úkolem je ochránit v posledních deseti letech před důchodem ty účastníky, kteří si zvolili strategii s vyšším kolísáním. Penzijní společnosti mají povinnost od 55 let účastníků postupně převádět jejich úspory z rizikových investic do méně rizikových. Klient má tak jistotu, že hodnota jeho celoživotních úspor nepoklesne těsně před odchodem do důchodu o desítky procent. (Důchodová reforma.mpsv.cz, cit. online 2014-03-11).

O tomto kroku informují předem penzijní společnosti daného účastníka, a to v zákonné lhůtě 60 dní. Přesouvání prostředků je doporučeno, ale není povinné. Pokud s tím účastník nebude souhlasit, může si písemně určit jiný způsob zhodnocování svých prostředků, ale je tím pádem vystaven vyššímu riziku. (Vláda.cz, cit. online 2014-03-01)

Následující tabulka č. 2 znázorňuje rozmístění úspor v důchodových fondech v posledních 10 letech spoření v rámci autopilota investiční strategie.

Tabulka č. 2: Rozmístění úspor v důchodových fondech v posledních 10 letech spoření

Počet let do důchodu	Konzervativní důchodový fond	Vyvážený důchodový fond
10 let	V konzervativním nebo vyváženém důchodovém fondu musí být dohromady umístěno 100 % úspor účastníka na důchodových fondech	
9 let	Min. 20 % úspor	Max 80 % úspor
8 let	Min. 40 % úspor	Max 60 % úspor
7 let	Min. 60 % úspor	Max 60 % úspor
6 let	Min. 80 % úspor	Max 20 % úspor
5 let	100 % úspor	
4 roky		
3 roky		
2 roky		
1 rok		

Zdroj: Callidonaduchod.cz, [cit. online 2014-03-10], vlastní zpracování, 2014

V předchozí tabulce č. 2 je konkrétně znázorněno, jak funguje autopilot investiční strategie. Jestliže je účastník ve věku, kdy má posledních 10 let před odchodem do důchodu, jsou veškeré prostředky dohromady umístěny v konzervativním nebo vyváženém důchodovém fondu. Pokud má účastník 9 let do důchodu, přesouvá se mu min.

20 % úspor do konzervativního fondu. Jestliže účastníkovi zbývá 8 let do důchodu, má umístěno v konzervativním fondu o dalších 20 % navíc, tj. min. 40 % prostředků. V případě 7 let před dosažením důchodového věku musí být v konzervativním fondu již min. 60 % prostředků. Účastníkovi, kterému do důchodu zbývá 6 let, by měl mít v tomto fondu přesunuto už min. 80 % svých úspor. V posledních 5 letech před dosažením důchodového věku jsou již veškeré prostředky umístěny pouze v konzervativním důchodovém fondu.

Možnost změny strategie a přestupu

V rámci II. pilíře mají účastníci možnost kdykoliv změnit svoji strategii spoření (tzn. přestup z jednoho fondu do jiného), a také libovolně přecházet z jedné penzijní společnosti do jiné. Přestupy mezi jednotlivými fondy jsou umožněny např. z toho důvodu, aby mohli účastníci přizpůsobovat svoji investici časovému horizontu. Obě možnosti jsou ovšem zpoplatněné. Zákon opět uvádí maximální výši poplatku, která má uhradit pouze administrativní náklady penzijní společnosti. (Srov. 2012)

Bezplatnou změnu strategie je možné učinit pouze jedenkrát ročně. U častějších změn je již vyžadován poplatek v maximální výši 500 Kč. Naopak bezplatná změna penzijní společnosti je možná jednou za 5 let. Častější změny jsou opět zpoplatněny, a to maximálně ve výši 800 Kč. (Vláda.cz, cit. online 2014-03-01)

Pokud chce účastník změnit penzijní společnost, nemůže mu v jeho úmyslu společnost bránit. Jedinou podmínkou přechodu k jiné penzijní společnosti je uzavření smlouvy o důchodovém spoření mezi účastníkem a novou penzijní společností a její následná registrace v CRS. Dokud tato nová smlouva nebude zaregistrována v CRS, není účinná a trvá nadále smluvní vztah s dosavadní penzijní společností. V případě, že dosavadní penzijní společnost vyžaduje za změnu (a převedení prostředků) poplatek, musí to oznámit správci CRS. Jestliže takto společnost neučiní, správce CRS novou smlouvu nezaregistruje. (Mfcr.cz, cit. online 2014-03-01)

Výplata důchodu

Jelikož je II. pilíř doplňkem ke státnímu průběžnému I. pilíři, má i podobné podmínky pro výplatu peněžních prostředků jako I. pilíř. Možnost čerpat nasporené

prostředky z II. pilíře má účastník až tehdy, kdy dosáhne důchodového věku a bude pobírat starobní důchod z průběžného I. pilíře. (Srov. Syrový, 2012)

Vyplácení důchodů mají na starosti pojišťovny, nikoliv přímo penzijní společnosti, kam účastníci ukládají své prostředky ke zhodnocování. Pojišťovna vyplácí důchody formou pojistného plnění ze smlouvy o pojištění důchodu. Při dosažení důchodového věku (tj. nároku na starobní důchod z I. pilíře) si účastník vybere pojišťovnu, která má oprávnění provozovat předmětné pojištění a uzavře s ní smlouvu o pojištění důchodu. Na základě smlouvy se naspořenou částkou v tomto pilíři jednorázově uhradí pojistné na pojištění důchodu. Aby se stala uzavřená smlouva o pojištění důchodu účinnou, je nutné ji opět zaregistrovat správcem CRS. Dokud smlouva nebude registrována, bude účastník pobírat (po přiznání starobního důchodu) pouze důchod z průběžného I. pilíře, nikoliv z II. pilíře. Účastníkovi bude totiž nadále pokračovat spořicí fáze důchodového spoření se všemi povinnostmi, které účast přináší. Je nutné podotknout, že vybranou pojišťovnu ani zvolenou možnost výplaty důchodu nelze měnit. Účastník důchodového spoření má na výběr 3 možnosti výplaty důchodů, jimiž jsou: doživotní starobní důchod, doživotní starobní důchod se sjednanou výplatou pozůstalostního důchodu po dobu 3 let nebo starobní důchod na 20 let. (Mfcr.cz, cit. online 2014-03-01)

Jednotlivé druhy výplat důchodů se liší především nárokem na dědictví ve fázi výplaty. U doživotního starobního důchodu se jeho výše odvíjí a rozpočítává přibližně podle průměrného věku, kterého se dožívají osoby žádající o důchod. Jelikož je zde slovo „doživotní“ poněkud zavádějící pojem, dochází k situaci, kdy pro někoho je tento druh výplaty výhodný a pro někoho naopak nevýhodný. Výhodný je pro toho, kdo se dožije nadprůměrného věku. Naopak nevýhodný je pro takového účastníka, který se bohužel průměrného věku nedožije. Výplata doživotního starobního důchodu končí smrtí účastníka. Z toho vyplývá, že tedy nepodléhá dědictví a prostředky propadají pojišťovně. Účastníci umírající dříve, platí důchody těm účastníkům, kteří se dožijí vyššího věku. Další možností výplaty je tzv. doživotní starobní důchod se sjednanou výplatou pozůstalostního důchodu po dobu 3 let. Výhodou je, že výplata důchodu ve stanovené výši zde nekončí smrtí účastníka jako u doživotního důchodu, ale důchod je nadále vyplácen ve stejné výši i po jeho úmrtí, a to po dobu 3 let té osobě, kterou si účastník zvolil ve smlouvě. Nevýhodou je, že výše důchodu u tohoto typu výplaty je nižší než u klasického doživotního důchodu. Poslední možnost, kterou si účastník může zvolit, je starobní důchod

na dobu 20 let. V tomto případě pojišťovna rozpočítává naspořené peníze na dobu 20 let, po kterou je povinna peněžní prostředky postupně vyplácet. Po 20 letech výplata skončí. Jestliže účastník tzv. „přežije“ tuto dobu výplaty, je poté závislý pouze na důchod z I. pilíře. V případě, že účastník zemře dříve, než stihne celou výplatu vyčerpat, vyplatí se jednorázově zbytek peněz dědicům. (Syrový, 2012)

Úmrtí účastníka ve spořicí fázi

V případě úmrtí účastníka v průběhu spořicí fáze (tzn. dříve, než začne ze systému čerpat své naspořené prostředky formou penze), se ctí zásada osobního vlastnictví účtu, a proto se veškeré naspořené prostředky stávají součástí dědictví. (Vláda.cz, cit. online 2014-03-01)

Mohou zde v podstatě nastat celkem 3 způsoby výplaty prostředků dědicům. Jestliže je dědic nezletilý, je mu z naspořených prostředků vyplácen po dobu 5 let sirotčí důchod. Pokud je dědic starší 18 let, a zároveň je též účastníkem II. pilíře, jsou veškeré peněžní prostředky převedeny na jeho účet v rámci tohoto pilíře. Třetí způsob výplaty nastává tehdy, kdy je dědic starší 18 let, ale není účastníkem II. pilíře. V tomto případě mu jsou všechny naspořené prostředky vyplaceny přímo. (Kociánová, 2012)

Výhody a nevýhody

Z výše popsaných řádků o charakteristice důchodového spoření, lze těžko jednoznačně odvodit jeho výhody a nevýhody, protože je to velice individuální záležitost. Výhodnost či nevýhodnost tohoto pilíře závisí mimo jiné na věku a na výši příjmu. Obecně platí 2 výroky - čím vyšší příjem účastník má, tím více peněz má možnost odkládat stranou do svých fondů a čím mladší účastník, tím více úspor bude mít, ale zároveň mu klesne důchod vyplácený z I. pilíře. (Syrový, 2012)

Za jeho výhodu lze obecně považovat diverzifikaci, neboli rozložení rizik do více zdrojů. Výhodou také je, že klienti mají svůj vlastní důchodový účet, kam ukládají své prostředky. Dále si mohou sami zvolit vhodnou strategii investování nebo způsob výplaty důchodu. Za předpokladu, že si klient zvolil doživotní starobní důchod se sjednanou výplatou pozůstalostního důchodu na dobu 3 let nebo starobní důchod na dobu 20 let, je výhodou dědění naspořených peněžních prostředků. Do výhod lze zahrnout ještě oddělení majetku účastníků od majetku správce, které tak vede k vyšší

bezpečnosti vložených prostředků. Z pohledu klienta je určitě výhodné také fakt, že v případě, že bude dlouhodobě nemocný nebo nezaměstnaný, nemá povinnost odvádět peněžní prostředky ve výši 2 % ze své hrubé mzdy do pilíře. Poslední výhodou je i tzv. autopilot investiční strategie, který má za úkol chránit prostředky účastníků v posledních deseti letech spoření.

Hlavní nevýhodou je nemožnost vystoupení z pilíře. Ačkoliv je vstup dobrovolný, klient již nemůže své rozhodnutí zvrátit. Další problém nastává v odvodech. Jelikož klient vyvede 3 % z I. průběžného pilíře, bude z něj mít logicky nižší státní důchod. Majetek v důchodových fondech je nelikvidní, protože účastník může čerpat naspořené prostředky až v době, kdy dosáhne důchodového věku, dříve to nelze. Největším problémem a hlavní nevýhodou tohoto pilíře je politické riziko. Jak se systém bude do budoucna vyvíjet, záleží především na aktuální vládě. Z tohoto důvodu vládne u lidí značná nejistota, co s II. pilířem vlastně bude. Politická nestabilita v zemi pilíř výrazně ohrožuje.

Aktuální výhled do budoucnosti II. pilíře

Výše již bylo uvedeno, že důchodová reforma byla schválena tehdejší pravicovou vládou Petra Nečase proti vůli opozičních parlamentních stran. Levicová opozice reformu kritizovala, zejména její II. pilíř. Česká strana sociálně demokratická již předem avizovala, že pokud ve volbách zvítězí, pilíř zruší. Argumentují to tím, že pilíř bude v dlouhodobém horizontu podkopávat příjmy do státního průběžného systému. Zánik II. pilíře by měl skončit jeho sloučením se III. pilířem a klienti by zřejmě měli mít možnost získat své prostředky zpět. Dle ministryně práce a sociálních věcí, Michaely Marksové, by pilíř měl být zrušen k 1. lednu 2016. (Bukovský, 2014)

3.4.3 III. pilíř – doplňkové penzijní spoření

Od začátku roku 2013 nese III. pilíř název „doplňkové penzijní spoření“ (dále jen DPS), které je upraveno zákonem č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření. Z důvodu reformy nahradilo DPS původní penzijní připojištění se státním příspěvkem, které bylo upraveno zákonem č. 42/1994 Sb., o penzijní připojištění se státním příspěvkem. Zákon o DPS nabyl účinnosti dnem 1. ledna 2013 a upravuje doplňkové penzijní spoření u penzijních společností, práva a povinnosti z DPS, nároky z DPS, poskytování státního příspěvku, činnost a výkon penzijních společností, transformaci penzijního fondu atd. V zákoně je DPS definováno jako shromažďování a umístění příspěvků účastníka

tohoto spoření, příspěvků placených za účastníka jeho zaměstnavatelem a státních příspěvků do účastnických fondů obhospodařovaných penzijními společnostmi a vyplacení dávek z DPS. Účelem je zabezpečit doplňkový příjem účastníka ve stáří nebo invaliditě. Za účastníka zákon vymezuje pouze fyzickou osobu starší 18 let, která uzavřela s penzijní společností smlouvu o DPS. Celkem zákon obsahuje XV. částí, v nichž je zaneseno např., za jakých podmínek vzniká a zaniká DPS, nároky plynoucí z DPS, definice penzijních společností a jejich povolení k výkonu daných činností, definice depozitáře účastnického fondu, jeho činnost a pravidla jednání, charakteristika účastnického a transformovaného fondu atd. (Business.center.cz, cit. online 2014-03-03)

Před reformou, kdy systém v ČR byl dvoupilířový, byl tento pilíř tzv. druhým a mnoho lidí ho zná pod jménem penzijní připojištění podporované státem. Od 1. ledna 2013 se však změnil na třetí pilíř. Jedná se o dobrovolný, fondový pilíř, který slouží jako doplněk předcházejících dvou pilířů. Umožňuje vytvořit další zdroj, který lze použít na financování vlastního důchodu (Syrův, 2012).

V tomto pilíři nastalo k 1. lednu 2013 také mnoho změn. K nejdůležitějším patří např. to, že zde nově fungují dva typy penzijních fondů - tzv. transformovaný a účastnický fond. S tím se dále pojí např. změna výše státní podpory a daňové podpory, oddělení majetku účastníků, či změna podmínek věku pro výplatu dávek.

Transformovaný fond

Transformovaný fond vznikl přeměnou původního penzijního připojištění se státním příspěvkem (dále jen PP), jejichž správcem byly penzijní fondy. Finanční prostředky občanů, kteří měli uzavřené původní PP, se tak automaticky překloupily do transformovaného penzijního fondu. K 1. prosinci 2012 se ale systém již uzavřel a noví klienti po tomto datu už do fondu nemohli vstoupit. Poslední možnost založení původního PP dle „staré smlouvy“, které má na rozdíl od nových účastnických fondů mnoho výhod, bylo možné do 30. listopadu 2012. Od 1. ledna 2013 mají noví zájemci možnost vstoupit pouze do nového DPS a spořit si do některého z účastnických fondů. (Mfer.cz, cit. online 2014-03-01)

Prostředky účastníků transformovaného fondu jsou nově spravovány penzijními společnostmi, které musí získat licenci od ČNB. Tyto prostředky jsou však investovány velmi konzervativně, aby hodnota jeho investice nepoklesla. Proto se prostředky účastníků

zhodnocují mírně nad úrovní inflace. Dalo by se zjednodušeně říci, že fond funguje podobně jako původní penzijní fondy v rámci PP, ale došlo k oddělení majetku stávajících klientů PP od majetku správce, tj. penzijních společností. (Mfcr.cz, cit. online 2014-03-01)

Transformovaný fond má několik výhod. Zůstala zde zachována garance kladné nuly, což znamená, že fondy musí ze zákona garantovat nezáporný nominální výnos, tj. nesmí přinést ztrátu (Pikora, Šichtařová, 2012). Účastníci transformovaného fondu nenesou investiční riziko a navíc mají možnost kdykoliv v budoucnu přestoupit do nového účastnického fondu. Je-li sjednána ve smlouvě tzv. výsluhová penze, zůstává účastníkům na tuto penzi nárok. To znamená, že je možné po 15 letech placení příspěvků čerpat 50 % z vložených prostředků. (Kociánová, 2012)

Mezi základní druhy výplat z transformovaného fondu patří: starobní, výsluhová, invalidní a pozůstalostní penze. U starobní penze vzniká nárok na výplatu včetně státní podpory dosažením 60 let věku a zároveň za podmínky, že nepobírá invalidní penzi a minimální doba spoření je 60 kalendářních měsíců, tj. 5 let. Na výsluhovou penzi vzniká nárok tehdy, pokud byla sjednána, minimální doba spoření je 180 kalendářních měsíců (tj. 15 let) a zároveň do doby vzniku nároku na starobní penzi zbývá déle než 1 rok. Nárok na invalidní penzi vzniká, pokud opět byla sjednána ve smlouvě a účastník dosud nepobírá starobní penzi. Zároveň je podmínkou přiznání invalidního důchodu III. stupně a minimální doba placení příspěvků je 36 kalendářních měsíců. U pozůstalostní penze vzniká nárok oprávněným osobám (určených ve smlouvě) v případě úmrtí účastníka, který spořil min. 3 - 5 let a dosud nepobíral starobní ani invalidní penzi. Tato penze také vzniká pouze tehdy, pokud byla sjednána. (Reforma-důchodů.com, cit. online 2014-03-01)

Nové účastnické fondy

Jak již bylo zmíněno výše, do nových účastnických fondů lze spořit nově od 1. ledna 2013.

Účastnické fondy jsou téměř identické jako fondy ve II. pilíři a jsou rovněž spravovány prostřednictvím penzijních společností. Oproti transformovanému fondu však mají jiná pravidla, a tudíž už nemají takové výhody. Zjednodušeně lze říci, že to, co platí u transformovaných fondů, neplatí u účastnických fondů. Jediné, co zůstává společné s transformovanými fondy, jsou státní příspěvky a možnost daňových úlev. (Reforma-důchodů.com, cit. online 2014-03-02)

Účastníci DPS nemají nárok na výsluhovou penzi, která umožňovala po 15 letech spoření vybrat až 50 % naspořených prostředků. Dle Syrového (2012) se tímto krokem má zabránit tomu, aby se zhodnocené prostředky nedaly použít např. v 35 letech na nákup automobilu, ale aby se skutečně použily až na důchod. Pokud se dává účastníkům možnost vybrat naspořené prostředky, je téměř jisté, že v okamžiku důchodu už na účtu nebudou k dispozici. Dále je zde také zrušena garance kladné nuly – tzn., že zákon již nezaručuje nezáporné zhodnocení, a tudíž fond může vykazovat ztrátu. To zároveň znamená, že pokud fondy mohou vykazovat ztrátu, budou motivovány uzavírat riskantnější a alespoň teoreticky i výnosnější investiční strategie. (Pikora, Šichtařová, 2012)

Pro účastnické fondy platí značně volnější pravidla investování, a proto je zde možnost potenciálně vyššího zhodnocení oproti původnímu PP. Dává účastníkům šanci dosáhnout výnosu, který dlouhodobě překonává inflaci. V těchto fondech si mohou klienti sami zvolit mezi více typy fondů s různou investiční strategií (tj. od konzervativního fondu s nízkým rizikem až po dynamickou investiční strategii s nejvyšším potenciálem výnosu). Každá penzijní společnost musí ale nabízet tzv. povinný konzervativní fond. V průběhu spoření lze zároveň mezi jednotlivými investičními strategiemi přecházet, ale neumožňuje přejít z účastnického fondu opět do fondu transformovaného. Na rozdíl od transformovaného fondu zde účastníci nesou investiční riziko, což znamená, že sice v některých letech může dojít k poklesu hodnoty úspor, ale z dlouhodobého hlediska by měli klienti dosahovat vyššího zhodnocení svých prostředků. (Mfcr.cz, cit. online 2014-03-01)

Nárok na výplatu dávky z DPS vzniká rozdílně v závislosti na druhu zvolené dávky, mezi které patří: starobní či invalidní penze na určenou dobu, jednorázové vyrovnání, odbytné, úhrada jednorázového pojistného pro doživotní penzi nebo úhrada jednorázového pojistného pro penzi na přesně stanovenou dobu s přesně stanovenou výší důchodu. Základní podmínky vzniku nároku na výplatu z účastnického fondu, které platí pro všechny výše uvedené dávky kromě invalidní penze a odbytného, jsou: dosažení věku, který je o 5 let nižší než důchodový věk pro odchod do starobního důchodu podle I. pilíře a minimální délka spořicí doby musí být 60 kalendářních měsíců, tj. 5 let. Smlouva o DPS však může stanovit delší spořicí dobu, ale nesmí přesáhnout více jak 120 kalendářních měsíců, tj. 10 let. U invalidní penze vzniká nárok na výplatu tehdy, pokud je klientovi přiznán invalidní důchod III. stupně z důchodového pojištění a minimální délka spoření

je 36 kalendářních měsíců. Na výplatu odbytného vzniká nárok v případě zániku smlouvy, pokud spořicí doba trvala alespoň 24 měsíců (tj. 2 roky). Výjimkou je také nárok na jednorázové vyrovnání, které vzniká až dosažením důchodového věku. (Reforma-důchodů.com, cit. online 2014-03-02)

Pokud se účastník nedožije důchodu a ve smlouvě není uvedena určená osoba pro přímou výplatu jednorázového vyrovnání nebo odbytného, jsou naspořené peníze v DPS předmětem dědictví. (Vláda.cz, cit. online 2014-03-01)

Změna státního příspěvku a daňová podpora

V obou typech fondů III. pilíře se od ledna 2013 změnila státní podpora a tzv. daňové zvýhodnění neboli možnost snížení daňového základu.

Státní příspěvky se klientům připisují čtvrtletně a každý má možnost si v ročním výpise z účtu ověřit, kolik mu bylo připsáno. Změna státního příspěvku se týká všech smluv, tzn. „starých“ v rámci transformovaného fondu i „nových“ v rámci DPS. (Vláda.cz, cit. online 2014-03-01)

Srovnání státního příspěvku před reformou (tj. do roku 2012) a po reformě (platná od ledna 2013) v závislosti na výši příspěvku účastníka zobrazuje následující tabulka č. 3.

Tabulka č. 3: Srovnání státního příspěvku „před“ a „po“ reformě v závislosti na výši vkladu, v Kč

Měsíční vklad účastníka	PŘED REFORMOU (tj. do roku 2012)		PO REFORMĚ (tj. od roku 2013)	
	Státní příspěvek (čtvrtletně)	Zisk pro klienta (ročně)	Státní příspěvek (čtvrtletně)	Zisk pro klienta (ročně)
100	50	600	0	0
200	90	1 080	0	0
300	120	1 440	90	1 080
400	140	1 680	110	1 320
500	150	1800	130	1 560
600			150	1 800
700			170	2 040
800			190	2 280
900			210	2 520
1000 a více			230	2 760

Zdroj: Mfcr.cz, [cit. online 2014-03-01], vlastní zpracování, 2014

Z předchozí tabulky č. 3 je patrné, že každý účastník si sám určí, kolik si bude spořit, přičemž minimální částka měsíčního příspěvku činí 100 Kč. Při této úložce je však od ledna 2013 státní příspěvek nulový a minimální vklad pro vznik nároku na státní příspěvek se zvýšil na 300 Kč za měsíc. Zatímco do roku 2012 musel účastník pro

dosažení maximálního státního příspěvku, který činil 150 Kč, uložit min. 500 Kč, od 1. ledna 2013 musí své vklady zvýšit, a to na min. 1 000 Kč, aby dosáhl nejvyššího státního příspěvku ve výši 230 Kč. Dříve tedy mohl klient dosáhnout maximálně 1 800 Kč ročně, od roku 2013 však může za každý rok získat od státu navíc až 2 760 Kč. Dále lze vidět, že před reformou byla výše státního příspěvku od úložky 500 Kč stále stejná, a proto lidé neměli potřebu spořit si více než je tato částka. Nezáleželo tedy na tom, zda účastník spořil 500 Kč nebo např. 1 000 Kč za měsíc, protože stále získával stejný státní příspěvek. Po reformě však státní příspěvek není konstantní, ale roste vždy o 20 Kč. Jinými slovy činí výše nového státního příspěvku 90 Kč plus 20 % z měsíčního příspěvku 300 – 1 000 Kč (Callidonaduchod.cz, cit. online 2014-03-10).

Nová struktura státního příspěvku má za úkol účastníka motivovat k vyšším měsíčním úložkám, protože peníze ve fondech mají sloužit pro financování důchodu. Z tohoto důvodu se nově státní příspěvek neposkytuje k částkám pod 300 Kč, protože z tak nízkých vkladů nebudou mít klienti žádnou rozumnou výši důchodu. (Srový, 2012)

Změny nastaly také v oblasti daňové podpory, kdy možnost odpočtu zaplacených příspěvků ze základu daně se vztahuje nyní na vyšší měsíční příspěvky, a to konkrétně v rozmezí od 1 000 Kč až 2 000 Kč. Maximální výše, kterou si lze ročně odečíst od základu daně činí 12 000 Kč. (Vláda.cz, cit. online 2014-03-01)

Zároveň mají zaměstnavatelé i nadále možnost přispívat svým zaměstnancům do III. pilíře, ale ve snaze motivovat je k vyššímu přispívání, mají nyní výhodnější podmínky, než které platily před reformou. Daňová podpora se zvýšila z 24 000 Kč na 30 000 Kč ročně, tj. 2 500 Kč/měsíc (Mfcr, cit. online 2014-03-01). Příspěvky zaměstnavatele přináší řadu výhod. Na příspěvek zaměstnavatele se nevztahuje státní podpora, protože je zvýhodněn jinak. Zaměstnavatel i zaměstnanec z příspěvku neodvádí zálohy na zdravotní ani sociální pojištění a zaměstnanec rovněž ani daň z příjmu. (Kociánová, 2012)

Následující tabulka č. 4 znázorňuje, o kolik Kč si lze při dané platbě měsíčního příspěvku snížit základ daně, kolik Kč ročně účastník ušetří na dani z příjmů nebo kolik Kč činí celková státní podpora za rok.

Tabulka č. 4: Přehled daňové podpory v závislosti na měsíčním příspěvku platné od 1. 1. 2013, v Kč

Měsíční příspěvek účastníka	Státní příspěvek (čtvrtletně)	Sleva na dani z příjmu (ročně)	Celková státní podpora (ročně)	Snížení daňového základu
100	0	0	0	0
200	0	0	0	0
300	90	0	1 080	0
400	110	0	1 320	0
500	130	0	1 560	0
600	150	0	1 800	0
700	170	0	2 040	0
800	190	0	2 280	0
900	210	0	2 520	0
1 000	230	0	2 760	0
1 100		180	2 940	1 200
1 200		360	3 120	2 400
1 300		540	3 300	3 600
1 400		720	3 480	4 800
1 500		900	3 660	6 000
1 600		1 080	3 840	7 200
1 700		1 260	4 020	8 400
1 800		1 440	4 200	9 600
1 900		1 620	4 380	10 800
2 000		1 800	4 560	12 000

Zdroj: Reforma-důchodů.cz, [cit. online 2014-03-03], vlastní zpracování, 2014

Z tabulky č. 4 je patrné, že možnost daňového odpočtu je až od částky 1 000 Kč do 2 000 Kč. Je to z toho důvodu, že v zákoně o daních z příjmů (viz § 15, odst. 5) je nově stanovena max. částka 12 000 Kč ročně, která se odečítá od celkových ročních vložených příspěvků účastníka. V praxi to vypadá tak, že pokud si účastník bude ukládat např. 1 500 Kč měsíčně, tj. 18 000 Kč ročně, může si snížit daňový základ pouze o 6 000 Kč (tj. 18 000 – 12 000 Kč). Z tabulky č. 4 je zřejmé, že optimální měsíční příspěvek účastníka je 2 000 Kč, protože při této částce může snížit daňový základ na maximální povolenou částku 12 000 Kč/rok, zároveň každý rok získá od státu celkem 4 560 Kč (tj. 2 760 Kč státní příspěvek + 1 800 Kč sleva na dani z příjmů).

Dle Kociánové (2012) však optimální příspěvek záleží na mnoha faktorech, např. na věku, množství volných prostředků apod. Pro mladé lidi ale není všeobecně příliš efektivní zde ukládat mnoho peněžních prostředků, protože vzhledem k délce uložených peněz je vliv inflace vysoký. Ve většině případů je ale vhodné začít co nejdříve, a to na malých částkách.

Oddělení majetku účastníků

Další změnou, která již byla krátce zmíněna v kapitole 3.4.2 v rámci II. pilíře, je transformace penzijních fondů na penzijní společnosti. Zároveň došlo k oddělení majetku klientů penzijních fondů od majetku akcionářů. To znamená, že majetek ve fondu je majetkem účastníků, který penzijní společnost pouze spravuje a za tuto správu si účtuje předem domluvenou „odměnu“, neboli poplatek. (Syrův, 2012)

Oddělení majetku vede k vyšší bezpečnosti spravovaných prostředků, protože neefektivní hospodaření správce nemůže žádným způsobem ohrozit prostředky účastníků, a zároveň je jejich majetek pod ochranou mj. insolvenčního zákona. Penzijní společnosti navíc podléhají regulaci a dohledu ČNB a určitý dohled vykonává také Centrální depozitář. Dalším pozitivem je zprůhlednění nákladů a vytváření předpokladů pro dosahování lepších výnosů. Díky oddělení majetku lze stanovit určitý limit nákladů, který si správci mohou účtovat za své služby a který nesmějí překročit. Díky této změně již není možné, aby správce snižoval výnosy účastníkům o své náklady, např. na marketing, distribuci, za provize apod. (Mfcr.cz, cit. online 2014-03-01)

V zákoně o DPS jsou tyto limity nákladů stanoveny. Výše úplaty za obhospodařování majetku v účastnických fondech nesmí u povinného konzervativního fondu překročit hranici 0,4 % a v případě ostatních fondů 0,8 % z průměrné roční hodnoty fondového vlastního kapitálu v účastnickém fondu. Dále fondy požadují úplatu za zhodnocení majetku v účastnických fondech, která činí nejvýše 10 % z rozdílu průměrné hodnoty penzijní jednotky v příslušném období a nejvyšší průměrné roční hodnoty penzijní jednotky v letech předcházejících příslušnému období od vzniku účastnického fondu vynásobené průměrným počtem penzijních jednotek v příslušném období. (Bussines.center.cz, cit. online 2014-03-03)

Podmínka věku pro výplatu dávek

V neposlední řadě se také změnila podmínka věkové hranice pro výplatu dávek pro osoby, které si nově uzavřou DPS nebo převedou po 1. lednu 2013 PP do nových účastnických fondů. Zde platí, že účastník může čerpat jednorázové vyrovnání nejdříve při dosažení důchodového věku a pravidelnou penzi nejdříve 5 let před dosažením důchodového věku. (Icv.vláda.cz, cit. online 2014-03-01)

Výhody a nevýhody III. pilíře

Zvýše popsaných řádků vyplývají určité výhody a nevýhody III. pilíře. Hlavními výhodami jsou bezesporu poskytované státní příspěvky, možnost příspěvků od zaměstnavatele a snížení daňového základu až na 12 000 Kč ročně. Pro účastníka je určitě výhodou dobrovolný vstup a dobrovolná výše spořicí částky. Mezi další výhody, které z důvodu reformy vznikly, je oddělení majetku účastníků od majetku akcionářů a regulace výše nákladů penzijních společností. Pro účastníka tato výhoda znamená, že už se nebude muset podílet na nákladných kampaních a ostatních nákladech penzijních fondů a společností, které by jim snižovaly jejich výnosy. Ze zákona bude dána pouze maximální výše poplatků, které si společnosti budou moci účtovat. Výhodou je i fakt, že společnosti podléhají doзору ČNB, což zajišťuje určitou bezpečnost vkladů účastníků. (Finez.cz, cit. online 2014-03-05)

Nevýhodou III. pilíře je velice konzervativní charakter. V rámci transformovaného fondu platí garance nezáporného zhodnocení (kterou lidé mohou brát jako hlavní výhodu, aniž by si uvědomili následky), a proto společnosti investují velmi obezřetně a vyhýbají se tak případnému riziku. Z tohoto důvodu se zde nedosahuje příliš vysokého výnosu. V účastnických fondech však tato garance byla zrušena, ale společnosti jsou stále vázány nějakými zákonnými limity, a proto lze očekávat i nadále spíše konzervativnější přístup. Další nevýhodou jsou také politická rizika. Nikdo nemůže zaručit, že podmínky, které platí nyní, budou platit po celou dobu spoření. Záleží samozřejmě na aktuální situaci v zemi a na tom, jaká politická strana zrovna vládne. Stát může kdykoliv snížit nebo úplně zrušit státní příspěvky i daňové úlevy. Pro střadatele je také nevýhodou velmi omezená likvidita prostředků. U nových účastnických fondů je problémem vázání prostředků až do důchodového věku. To znamená, že pokud účastník nechce ztratit připsané úroky a státní příspěvky, musí s výběrem svých naspořených prostředků počkat do důchodového věku. (Finez.cz, cit. online 2014-03-05)

Další spornou věc uvádí Pikora, Šichtařová (2011), kteří jako nevýhodu berou možnost fondů investovat do tzv. zajišťovacích derivátů, které sice mohou na jednu stranu omezit rizika, ale na druhou stranu to také teoreticky otevírá prostor ke složitě prokazatelným podvodům. Jelikož může být struktura zajišťovacích derivátů poměrně komplikovaná, není složité do nich zakomponovat nějaké pololegální až nelegální

machinace s penězi takovým způsobem, aby dohledový orgán na prvního pohled nic nepoznal.

Z popsaných výhod a nevýhod na závěr vyplývá, že III. pilíř je vhodný zejména pro osoby upřednostňující konzervativnější přístup a pro starší lidi ve věku nad 45 let. Je to z toho důvodu, že starší lidé jednak nemají tak daleko do penze (čímž jsou svým naspořeným prostředkům blíže) a státní podpora se jim více vyplatí (protože s prodlužující se dobou spoření klesá reálný úrok, neboli zhodnocení). Pro mladší generaci není příliš výhodné vzdávat se likvidity. Naopak si mohou dovolit investovat agresivněji, což by vedlo v dlouhodobém horizontu k vyšší výnosnosti. (Reforma-důchodů.com, cit. online 2014-03-05)

3.4.4 Předdůchody

Předdůchody jsou novinkou platnou též od 1. ledna 2013 a je určen pro lidi, kteří se blíží důchodovému věku, nemohou najít práci, a zároveň mají naspořeno dostatek peněžních prostředků v účastnickém fondu III. pilíře (tj. DPS). Právě v této rizikové věkové kategorii je velká nezaměstnanost, protože tito lidé se hůře uplatňují na trhu práce a více trpí zdravotními problémy, které ovšem nemusí zakládat nárok na invalidní důchod. (Vláda.cz, cit. online 2014-03-01)

Mnoho občanů se mylně domnívá, že předdůchody jsou totéž co předčasný důchod. Tyto 2 důchody se však liší. V případě odchodu do předčasného starobního důchodu musí člověk počítat s tím, že bude mít doživotně snížený starobní důchod. Předčasné starobní důchody jsou totiž kráceny o určité procento za každých 90 dní, které chybí do nároku na řádný starobní důchod (Mfcr.cz, cit. online 2014-03-01). Je to z toho důvodu, že člověk, který odejde do předčasného důchodu, platí kratší dobu důchodové pojištění, a tím pádem má kratší započítanou dobu, která má velký vliv na výši starobního důchodu. Jelikož bude pobírat důchod delší dobu, musí se na tuto dobu rozpočítat, a tím pádem bude vyplácen nižší důchod (Srový, 2012). Naopak předdůchody výši starobního důchodu z I. pilíře ovlivňují méně, protože lidé si na něj předem naspoří (čerpají vlastní úspory, nikoli prostředky od státu). Doba pobírání předdůchodů je pro účely stanovení osobního vyměřovacího základu pro důchod z I. pilíře považována za tzv. vyloučenou dobu, a proto zde nedochází ke snížení osobního vyměřovacího základu. V případě předdůchodu není starobní důchod krácen. (Vláda.cz, cit. online 2014-03-02)

Předdůchody mají pro občany určité výhody. Dávají občanům možnost neodcházet do předčasného důchodu, a tím pádem mohou čerpat až klasický starobní důchod přesně v době, kdy na něj budou mít nárok a jeho výše se tak nebude snižovat. V období, kdy ještě nemají nárok na starobní důchod, mohou čerpat peněžní prostředky, které si naspořili v rámci DPS. Tento příjem mají místo mzdy, protože již nepracují, a také místo důchodu, na který jim ještě nevznikl nárok. Další výhodou je to, že během čerpání předdůchodu se lidé stávají státními pojištěnci. To znamená, že zdravotní pojištění za ně platí stát a doba, po kterou pobírají předdůchod se jim započítává do výpočtu penze stejně, jako by pracovali. (Syrový, 2012)

Nárok na čerpání předdůchodů má občan nejdříve 5 let před dosažením řádného důchodového věku potřebný pro vznik nároku na starobní důchod. Pro ženy platí důchodový věk jako u mužů stejného data narození. Pro uplatnění možnosti předdůchodů je však nutné splnit určité podmínky. Občané musí mít naspořenou takovou částku, která umožní vyplácet měsíční dávku alespoň ve výši 30 % průměrné hrubé mzdy po dobu alespoň 2 let. Minimální částka, kterou musí mít lidé naspořenou, závisí na tom, jak dlouho budou předdůchod pobírat. Maximální doba trvání předdůchodu je 5 let a minimální doba je stanovena na 2 roky, s tím, že končí v okamžiku dosažení důchodového věku. Předdůchody jsou vypláceny z prostředků, které si lidé naspoří na účtu v rámci účastnického fondu III. pilíře, nikoli transformovaného fondu. Pokud tedy člověk spoří do transformovaného fondu III. pilíře, nemá na předdůchod nárok. Jestliže chce ale využít možnost předdůchodu, musí z transformovaného fondu přestoupit do účastnického. Naspořené prostředky zahrnují veškeré příspěvky účastníka, státní příspěvky, příspěvky zaměstnavatele a jejich zhodnocení. (Vláda.cz, cit. online 2014-03-02)

3.4.5 Penzijní společnosti

Jak již bylo zmíněno výše, většina penzijních společností vznikla díky důchodové reformě transformací z původních penzijních fondů.

Veškeré současné penzijní společnosti působící na území ČR jsou sdruženy do tzv. Asociace penzijních společností ČR (dále jen APS ČR), která před transformací nesla název Asociace penzijních fondů. Jde o dobrovolné sdružení právnických osob, které bylo založeno 25. června 1995 a mezi hlavní povinnosti Asociace patří hájit zájmy svých členů (Janda, 2011).

APS ČR sdružuje všechny penzijní společnosti (dále jen PS) působící na trhu soukromého kapitálového spoření na důchod v ČR, které provozují důchodové spoření, DPS a PP, a za tím účelem obhospodařují jednotlivé důchodové fondy, účastnické a transformované fondy (Apfcr.cz, cit. online 2014-03-03).

Ministerstvo financí evidovalo k datu 10. 1. 2014 celkem 10 penzijních společností působících na českém trhu, které získali povolení od ČNB. Jedná se o: Allianz penzijní společnost, a.s., AXA penzijní společnost, a.s., Conseq důchodová penzijní společnost, a.s. (dříve AEGON), Conseq penzijní společnost, a.s., Česká spořitelna – penzijní společnost, a.s., ČSOB Penzijní společnost, a.s. - člen skupiny ČSOB, ING Penzijní společnost, a.s., KB Penzijní společnost, a.s., Penzijní společnost České pojišťovny, a.s. a Raiffeisen penzijní společnost, a.s. (Mfcr.cz, cit. online 2014-03-03). Dne 17. 6. 2014 však došlo ke sloučení Raiffeisen penzijní společnosti do Penzijní společnosti České pojišťovny, a jejich počet se tak snížil na 9. Ke dni 22. 1. 2015 však došlo k dalšímu sloučení, které se tentokrát týkalo společnosti Conseq důchodové penzijní společnosti, a.s. a Conseq penzijní společnosti, a.s. Dne 6. 2. 2015 došlo ke změně názvu obchodní firmy na Conseq penzijní společnost, a.s. Ministerstvo financí aktuálně (k datu 12. 2. 2015) eviduje celkem již 8 penzijních společností, které aktuálně působí v ČR.

PS mají dvojí právní úpravu. Jsou upraveny zákonem č. 426/2011 Sb., o důchodovém spoření, a také zákonem č. 427/2011 Sb., o DPS.

Zákon č. 426/2011 Sb., o DPS (viz § 29) obecně definuje PS jako akciovou společnost, která má sídlo na území ČR. Dle tohoto zákona je předmětem podnikání shromažďování příspěvků účastníka, příspěvků zaměstnavatele a státních příspěvků za účelem jejich umístování do účastnických fondů, obhospodařování majetku v účastnických fondech a vyplácení dávek DPS. Pokud jsou splněny podmínky stanovené zákonem č. 426/2011 Sb., o důchodovém spoření, je naopak předmětem podnikání shromažďování a obhospodařování prostředků účastníků spoření v důchodových fondech a vyplácení dávek podle tohoto zákona. Uvedené činnosti však může vykonávat pouze právnická osoba, které bylo uděleno od ČNB, v případě zákona o DPS, povolení k činnosti penzijní společnosti a v případě zákona o důchodovém spoření, povolení k vytvoření důchodových fondů. Osoba, která nezískala povolení k činnosti penzijní společnosti, nesmí používat označení „penzijní společnost“ ani jiné označení s tímto označením zaměnitelné. V zákoně o DPS (konkrétně v § 31) jsou uvedeny veškeré podmínky vedoucí k udělení

povolení činnosti penzijní společnosti Českou národní bankou. ČNB uděluje povolení na žádost zakladatele akciové společnosti před dnem její zápisu do obchodního rejstříku za určitých podmínek uvedené v tomto zákoně. Naopak podmínky pro povolení k vytvoření důchodových fondů upravuje § 26 zákona o důchodovém spoření. O žádosti rozhodne ČNB do 6 měsíců ode dne jejího doručení (platí pro oba výše uvedené druhy povolení). V zákonech nesmí chybět také požadavky na kapitál. Počátečním kapitálem penzijní společnosti představuje součet splaceného základního kapitálu a splaceného emisního ážia. Základní kapitál a emisní ážio však lze splatit pouze v penězích. Výši počátečního kapitálu penzijních společností mají zákony odlišnou. Dle zákona o důchodovém spoření se požaduje, aby měla penzijní společnost nejméně 300 000 000 Kč. Naopak zákon o DPS stanovuje počáteční kapitál ve výši nejméně 50 000 000 Kč. (Zákonyprolidi.cz, cit. online 2014-03-20)

4 VLASTNÍ PRÁCE

4.1 Analýza možnosti zajištění na stáří

Tato kapitola je zaměřena na jednotlivé výpočty výnosnosti fondů II. a III. pilíře důchodového systému v ČR za současných podmínek, tj. po provedení důchodové reformy. Cílem kapitoly je znázornit, v jakém pilíři má klient možnost naspořit si více finančních prostředků, se kterými si „přilepší“ ke svému státnímu důchodu. Všechny výpočty vychází ze vzorce pro dlouhodobé polhůtní spoření na měsíční bázi – tzv. polhůtní střadatel (RFPplus.cz, cit. online 2014-03-01):

$$S_n = V \times \frac{\left(1 + \frac{i}{12}\right)^n - 1}{\frac{i}{12}}$$

Kde:

S = celková naspořená částka (očekávaný výnos)

V = měsíční vklad

i = očekávaná úroková míra roční očištěná od poplatku za správu vkladů

n = počet let spoření (přepočítáno na měsíce)

Pro jednotlivé výpočty výnosnosti fondů II. a III. pilíře jsou zvoleny celkem 3 modelové osoby různého věku (bez ohledu na pohlaví), které se v době nabytí účinnosti důchodové reformy (tj. v roce 2013) rozhodují, kam odkládat své finanční prostředky určené ke spoření na důchod.

První modelová osoba je nejmladší. V roce 2013, kdy vstoupila v platnost důchodová reforma, dosáhla věku **26 let** (tzn. ročník 1987). Dle přílohy č. 1, která znázorňuje důchodový věk pojištěnců, půjde tato osoba do důchodu ve věku 68 let a 8 měsíců. Její celková doba spoření (než odejde do důchodu) je dostatečně dlouhá a činí **42 let a 8 měsíců** (tj. 512 měsíců).

Druhá modelová osoba je narozena v roce 1978, a tak je jí (v roce 2013) **35 let**. V tomto případě půjde uvedená osoba do důchodu ve věku 67 let a 2 měsíců. Celkovou dobu spoření má zhruba o 10 let kratší než první modelová osoba. Má tedy možnost si spořit **32 let a 2 měsíce** (tj. 386 měsíců).

Třetí modelová osoba je nejstarší. Narodila se v roce 1971, což znamená, že v roce 2013 dosáhla věku **42 let**. Dle tabulky důchodového věku pojištěnců v příloze č. 1 půjde osoba do důchodu ve věku 66 let. Doba, po kterou si může spořit na důchod, činí pouze **24 let** (tj. 288 měsíců).

Modelové osoby pobírají stejnou hrubou měsíční mzdu ve výši **24 800 Kč** (jedná se o zaokrouhlenou průměrnou hrubou mzdu za 1. čtvrtletí 2014 zveřejněnou Českým

statistickým úřadem). Jelikož se do důchodových fondů II. pilíře odvádí celkem 5 % z hrubé mzdy, je zvolen měsíční vklad ve výši **1 240 Kč**. Aby byly výsledky srovnatelné, je tento vklad zvolen i pro fondy III. pilíře, kde v transformovaném fondu zároveň zajišťuje nejvyšší státní podporu.

Je nutné podotknout, že uvedené výpočty vychází ze současné situace na finančním trhu, tj. s aktuálními úrokovými mírami. Vzhledem k tomu, že se jedná o výpočty v dlouhodobém horizontu, kdy vývoj finančního trhu nelze dopředu přesně odhadnout, jsou vypočítané výnosy pouze orientační, nikoli skutečně zaručené a slouží tedy pouze pro porovnání vybraných produktů. Výnosy jsou již očištěné od poplatku za správu vkladu, které si PS účtují, ale pro zjednodušení nezohledňují vliv inflace.

4.1.1 Výnosnost důchodových fondů II. pilíře

Důchodové fondy II. pilíře byly podrobně popsány v kapitole 3.4.2. Všechny penzijní společnosti nabízí povinně 4 důchodové fondy s různou strategií od nejnižšího rizika s nejnižším odhadovaným výnosem po nejvyšší riziko s nejvyšším odhadovaným výnosem. Z tohoto důvodu bude propočítán orientační výnos pro všechny typy důchodových fondů – tj. pro fond státních dluhopisů, konzervativní fond, vyvážený i dynamický fond.

V kapitole 3.4.2. bylo dále zmíněno, že PS mají nárok na 2 typy úplat, kterými jsou: fixní úplata za správu důchodových fondů z objemu majetku (neboli poplatek za správu vkladů) a dále procentuální úplata ze zisku za zhodnocení prostředků. Ministerstvo práce a sociálních věcí uvádí rozmezí odhadovaných výnosů a maximální výše těchto úplat, které si penzijní společnosti mohou účtovat. Tyto údaje, ze kterých vychází následující výpočty, jsou již uvedeny v tabulce č. 1 – přehled důchodových fondů s vybranými parametry v kapitole 3.4.2. Ve výpočtech je zahrnuta dolní mez odhadovaného výnosu a maximální výše fixní úplaty za správu důchodových fondů (tj. poplatek za správu vkladů). Procentuální úplatu za zhodnocení prostředků, jejíž výše představuje 10 % z rozdílu průměrné roční hodnoty důchodové jednotky za poslední období a nejvyšší dosažené průměrné roční hodnoty důchodové jednotky dosažené kdykoliv v historii, uvedené výpočty již nezahrnují. Výsledky jsou zaokrouhleny na celé koruny dle pravidel matematiky.

a) Důchodový fond státních dluhopisů – výpočet

U důchodového fondu státních dluhopisů se předpokládá nejnižší úroková výnosová míra, a to ve výši 2 %, která se však musí očistit o poplatek za správu vkladů. Poplatek je zde započten v maximální výši stanovenou zákonem (tj. 0,3 % p.a.). Tento fond je považován za nejbezpečnější ze všech typů důchodových fondů. Je charakteristický tím, že disponuje nejnižším rizikem, ale zároveň také nejnižším očekávaným budoucím výnosem. Je tedy určen spíše pro osoby, které neradi riskují.

Očištěná úroková výnosová míra $(i) = (2 - 0,3)/100 = \underline{0,017}$

$$\text{Modelová osoba č. 1: } S_{512} = 1240 \times \frac{\left(1 + \frac{0,017}{12}\right)^{512} - 1}{\frac{0,017}{12}} = 931\,628 \text{ Kč}$$

$$\text{Modelová osoba č. 2: } S_{386} = 1240 \times \frac{\left(1 + \frac{0,017}{12}\right)^{386} - 1}{\frac{0,017}{12}} = 636\,430 \text{ Kč}$$

$$\text{Modelová osoba č. 3: } S_{288} = 1240 \times \frac{\left(1 + \frac{0,017}{12}\right)^{288} - 1}{\frac{0,017}{12}} = 440\,599 \text{ Kč}$$

b) Konzervativní důchodový fond – výpočet

Konzervativní důchodový fond je považován za fond s malým rizikem, který má odhadovaný výnos ve výši 3 %. Poplatek za správu vkladů je také zvolen v maximální výši stanovenou zákonem jako v předchozím případě a činí 0,4 % p.a..

Očištěná úroková výnosová míra $(i) = (3 - 0,4)/100 = \underline{0,026}$

$$\text{Modelová osoba č. 1: } S_{512} = 1240 \times \frac{\left(1 + \frac{0,026}{12}\right)^{512} - 1}{\frac{0,026}{12}} = 1\,161\,040 \text{ Kč}$$

$$\text{Modelová osoba č. 2: } S_{386} = 1240 \times \frac{\left(1 + \frac{0,026}{12}\right)^{386} - 1}{\frac{0,026}{12}} = 747\,321 \text{ Kč}$$

$$\text{Modelová osoba č. 3: } S_{288} = 1240 \times \frac{\left(1 + \frac{0,026}{12}\right)^{288} - 1}{\frac{0,026}{12}} = 495\,114 \text{ Kč}$$

c) Vyvážený důchodový fond – výpočet

U vyváženého důchodového fondu se počítá s výnosovou úrokovou mírou ve výši 4 % a s poplatkem za správu vkladů ve výši 0,5 % p.a.. Po očištění od tohoto poplatku, činí úroková míra 3,5 %.

Očištěná úroková výnosová míra (i) = (4 - 0,5)/100 = 0,035

$$\text{Modelová osoba č. 1: } S_{512} = 1240 \times \frac{\left(1 + \frac{0,035}{12}\right)^{512} - 1}{\frac{0,035}{12}} = \mathbf{1\ 463\ 446\ Kč}$$

$$\text{Modelová osoba č. 2: } S_{386} = 1240 \times \frac{\left(1 + \frac{0,035}{12}\right)^{386} - 1}{\frac{0,035}{12}} = \mathbf{883\ 335\ Kč}$$

$$\text{Modelová osoba č. 3: } S_{288} = 1240 \times \frac{\left(1 + \frac{0,035}{12}\right)^{288} - 1}{\frac{0,035}{12}} = \mathbf{558\ 441\ Kč}$$

d) Dynamický důchodový fond - výpočet

Dynamický fond již podle názvu disponuje nejvyšší mírou rizika, ale zároveň přináší nejvyšší očekávaný výnos (tj. cca 5-7 %). Do výpočtu je však zahrnuta dolní hranice tohoto výnosu, tj. 5 %. Poplatek za správu vkladů je započítán u dynamického důchodového fondu také v maximální výši (0,6 % p.a.). Tento fond se doporučuje spíše mladším účastníkům, kteří jsou schopni spořit až 30 let, protože v takto dlouhém časovém horizontu nabízí v průměru lepší výnos.

Očištěná úroková výnosová míra (i) = (5 - 0,6)/100 = 0,044

$$\text{Modelová osoba č. 1: } S_{512} = 1240 \times \frac{\left(1 + \frac{0,044}{12}\right)^{512} - 1}{\frac{0,044}{12}} = \mathbf{1\ 864\ 616\ Kč}$$

$$\text{Modelová osoba č. 2: } S_{386} = 1240 \times \frac{\left(1 + \frac{0,044}{12}\right)^{386} - 1}{\frac{0,044}{12}} = \mathbf{1\ 050\ 803\ Kč}$$

$$\text{Modelová osoba č. 3: } S_{288} = 1240 \times \frac{\left(1 + \frac{0,044}{12}\right)^{288} - 1}{\frac{0,044}{12}} = \mathbf{632\ 164\ Kč}$$

Následující tabulka č. 5 shrnuje výše uvedené výpočty celkové naspořené částky ve všech typech důchodových fondů II. pilíře.

Tabulka č. 5: Porovnání celkových předpokládaných výnosů všech typů fondů ve II. pilíři

TYP DŮCHODOVÉHO FONDU	Min. odhadovaný výnos (v %)	Max. poplatek za správu vkladů (v % p.a.)	Celková naspořená částka (v Kč)		
			Modelová osoba č. 1	Modelová osoba č. 2	Modelová osoba č. 3
Státních dluhopisů	2	0,3	931 628	636 430	440 599
Konzervativní	3	0,4	1 161 040	747 321	495 114
Vyvážený	4	0,5	1 463 446	883 335	558 441
Dynamický	5	0,6	1 864 616	1 050 803	632 164

Zdroj: vlastní výpočty, 2014

Z tabulky č. 5 je jednoznačné, že celková výše výnosu závisí především na věku účastníka. Platí, že čím mladší je účastník (tj. čím delší má dobu spoření), tím větší má možnost naspořit si více finančních prostředků na stáří. Z toho vyplývá, že zajištění na stáří by měli lidé začít řešit co nejdříve. Při porovnání nejkonzervativnějšího fondu státních dluhopisů s fondem dynamickým lze nejvýraznější rozdíl vidět u nejmladší modelové osoby č. 1. Tato osoba má možnost v případě volby dynamického fondu si celkem naspořit cca 1 864 616 Kč, což je téměř o 932 988 Kč více než kdyby si zvolila fond státních dluhopisů. Modelová osoba č. 2 by si naopak v dynamickém fondu s nejvyšším rizikem naspořila o něco méně než osoba č. 1, a to celkem zhruba 1 050 803 Kč. Oproti fondu státních dluhopisů ale její celkový výnos činí o 414 373 Kč více. U modelové osoby č. 3 není již tak rapidní rozdíl v celkových výnosech mezi dynamickým fondem a fondem státních dluhopisů jako u předchozích osob, a proto se této osobě dynamický fond příliš nevyplatí vzhledem k vysokému riziku, který podstupuje. Osoba č. 3 by v dynamickém fondu naspořila celkem pouze o 191 565 Kč více než ve fondu státních dluhopisů. Je zřejmé, že rozdíly mezi těmito dvěma fondy mají klesající charakter právě v závislosti na věku účastníka. Čím je osoba starší, tím menší rozdíl lze vidět ve výnosech mezi fondem státních dluhopisů a fondem dynamickým. Potvrdil se zde tedy výrok Ministerstva práce a sociálních věcí, že dynamický fond je vhodný zejména pro mladší účastníky, protože při dlouhé době spoření přináší vyšší výnos.

Je nutné si ovšem uvědomit, že celkové naspořené výnosy ve II. pilíři se dělí na 2 části. První částí jsou vlastní vložené prostředky účastníka, které činí 2 % z hrubé mzdy (tj. 496 Kč). Tyto vlastní prostředky tvoří zhruba 40 % z celkových naspořených výnosů.

Druhou část tvoří cizí prostředky, které jsou vyvázány z I. pilíře (tj. 3 % z hrubé mzdy, tzn. 744 Kč) a zaujímají zhruba 60 % z celkových naspořených výnosů. V příloze č. 3 je uvedena tabulka zobrazující výši vlastních vložených prostředků, výši prostředků vyvázaných z I. pilíře a celkovou naspořenou částku v důchodových fondech II. pilíře.

4.1.2 Výnosnost fondů III. pilíře

Fondům III. pilíře se věnovala podrobně kapitola 3.4.3. Jak již bylo zmíněno, tento pilíř se nově dělí na transformovaný fond (tj. bývalé penzijní připojištění dle „starých podmínek“) a nové účastnické fondy. Hlavní rozdíl mezi fondy II. a III. pilíře je především v tom, že ke vkladům do III. pilíře je poskytován státní příspěvek, jehož výše je uvedena v tabulce č. 3 – srovnání státního příspěvku „před“ a „po“ reformě v závislosti na výši vkladu (také viz kapitola 3.4.3).

Výnosnost fondů III. pilíře je opět propočítána pro všechny 3 modelové osoby, které jsou podrobně popsány v kapitole 4.1. Aby mohly být výsledky porovnány, je počítáno se stejným měsíčním vkladem jako u fondů II. pilíře, a to 1 240 Kč. K této částce je ovšem nutné přičíst ještě státní příspěvek, který v tomto případě činí **230 Kč** (dle tabulky č. 3 – srovnání státního příspěvku „před“ a „po“ reformě v závislosti na výši vkladu v kapitole 3.4.3). Celkový měsíční vklad, který bude úročen, je tedy **1 470 Kč**.

Ve III. pilíři mají PS rovněž nárok na 2 typy stejných úplat jako u II. pilíře, jejichž maximální výše je opět stanovena zákonem, ale PS si je mohou snížit. Výše těchto úplat je uvedena v příloze č. 2 – typy úplat fondů III. pilíře a jejich maximální výše.

a) Transformovaný fond

Transformovaný fond (dále jen TF) vznikl přeměnou původního penzijního připojištění se státním příspěvkem. Jeho hlavním charakteristickým rysem je, že PS musí povinně klientům připisovat kladné zhodnocení (tzv. garance kladné nuly). Z tohoto důvodu investuje TF velmi konzervativně, a to zejména do dluhopisů.

TF je v současné době uzavřen, a tak do něj klienti již nemohou vstupovat. Do fondu mohli vstoupit nejpozději do 30. listopadu 2012. Pro účely výpočtů je z tohoto důvodu uvažována situace, kdy všechny 3 modelové osoby do něj v tento den vstoupili a od 1. ledna 2013 začali do fondu spořit. Aby mohly být výsledky srovnány, počítá se zde se stejnou délkou spoření jako u výpočtů výnosnosti důchodových fondů II. pilíře. Výše zhodnocení prostředků účastníků u TF se odvíjí od výnosů, které penzijní společnosti

každoročně klientům připisují. Pro následující výpočty je tedy uvažováno předpokládané připsané zhodnocení ve výši 1,88 %, což je průměrná hodnota výnosnosti všech transformovaných fondů za období 2010 - 2013. Toto zhodnocení je opět nutné očistit od úplaty za správu aktiv, které zde činí 0,6 %. Úplata za zhodnocení majetku ve výši 15 % není v tomto případě zahrnuta. Zhodnocení prostředků účastníků penzijního připojištění v transformovaných fondech PS v letech 2010 – 2013 je uvedena v příloze č. 4.

Výpočet výnosnosti transformovaného fondu

$$\text{Očištěná úroková výnosová míra (i)} = (1,88 - 0,6)/100 = \underline{0,0128}$$

$$\text{Modelová osoba č. 1: } S_{512} = 1470 \times \frac{\left(1 + \frac{0,0128}{12}\right)^{512} - 1}{\frac{0,0128}{12}} = \mathbf{1\ 000\ 604\ Kč}$$

$$\text{Modelová osoba č. 2: } S_{386} = 1470 \times \frac{\left(1 + \frac{0,0128}{12}\right)^{386} - 1}{\frac{0,0128}{12}} = \mathbf{701\ 604\ Kč}$$

$$\text{Modelová osoba č. 3: } S_{288} = 1470 \times \frac{\left(1 + \frac{0,0128}{12}\right)^{288} - 1}{\frac{0,0128}{12}} = \mathbf{495\ 285\ Kč}$$

Z výše uvedených orientačních výpočtů lze vyčíst, že nejmladší modelová osoba č. 1 naspoří za 42 let a 8 měsíců cca 1 000 604 Kč. Modelová osoba č. 2, která může spořit zhruba o 10 let méně než osoba č. 1, naspoří v TF o 299 000 Kč méně. Osoba č. 3 si za 24 let naspoří v tomto fondu pouze 495 285 Kč. Srovnání těchto výsledků s výpočty důchodových fondů II. pilíře bude rozebráno níže.

b) Nový účastnický fond

Do nových účastnických fondů je možné nově spořit od 1. ledna 2013. Účastnické fondy (dále jen ÚF) se od fondů II. pilíře příliš neliší, a proto lze předpokládat téměř srovnatelné zhodnocení. Základní rozdíl mezi těmito fondy lze spatřit pouze v typech nabízených fondů. Zatímco v rámci II. pilíře musí PS povinně nabízet přesně 4 fondy (tj. fond státních dluhopisů, konzervativní, vyvážený a dynamický), ve III. pilíři musí PS vždy nabízet tzv. povinný konzervativní fond. O ostatních nabízených fondech rozhodují

pouze PS. Jelikož mají ÚF volnější pravidla investování, mají možnost dosáhnout zpravidla vyššího zhodnocení než transformovaný fond.

V rámci nových účastnických fondů bude propočítána odhadovaná výnosnost pouze pro tzv. povinný konzervativní fond, který musí mít PS vždy ve svém portfoliu. Jak již bylo zmíněno, uvažuje se zde podobné zhodnocení jako u fondů II. pilíře. Z tohoto důvodu je pro výpočty zvoleno předpokládané zhodnocení ve výši tj. 3,3 %. Úplata za obhospodařování majetku (neboli poplatky za správu vkladů) je v tomto případě totožná jako u konzervativního důchodového fondu a činí 0,4 % p.a.. Úplata za zhodnocení majetku ve výši 10 % zde není zohledněna. Výše měsíčního vkladu (tj. 1 470 Kč) a celková délka spoření jednotlivých modelových osob je stejná jako u předchozích výpočtů.

Výpočet výnosnosti povinného konzervativního fondu

Očištěná úroková výnosová míra $(i) = (3,3 - 0,4)/100 = \underline{0,029}$

$$\text{Modelová osoba č. 1: } S_{512} = 1470 \times \frac{\left(1 + \frac{0,029}{12}\right)^{512} - 1}{\frac{0,029}{12}} = \mathbf{1\ 484\ 966\ Kč}$$

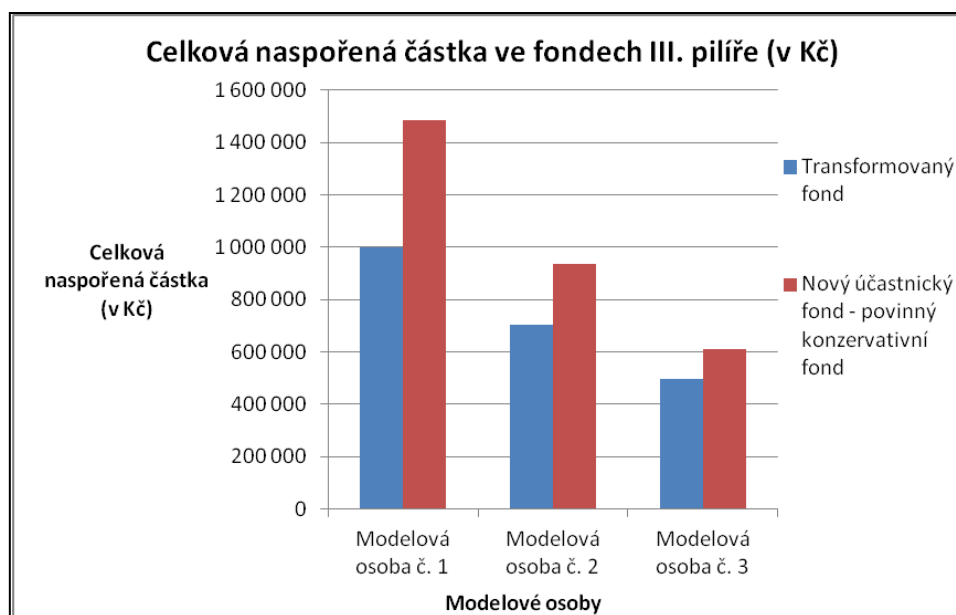
$$\text{Modelová osoba č. 2: } S_{386} = 1470 \times \frac{\left(1 + \frac{0,029}{12}\right)^{386} - 1}{\frac{0,029}{12}} = \mathbf{936\ 040\ Kč}$$

$$\text{Modelová osoba č. 3: } S_{288} = 1470 \times \frac{\left(1 + \frac{0,029}{12}\right)^{288} - 1}{\frac{0,029}{12}} = \mathbf{610\ 727\ Kč}$$

Rozdíly mezi vypočtenými předpokládanými výnosy transformovaného fondu a nového účastnického fondu zobrazuje následující graf č. 1.

Graf č. 1: Porovnání předpokládaných výnosů fondů ve III. pilíři

Zdroj: vlastní zpracování, 2014

Na grafu č. 1 lze vidět, že čím je osoba starší, tím menší rozdíl je mezi naspořenou částkou v transformovaném a účastnickém fondu. Zatímco modelová osoba č. 1 si v ÚF celkem naspoří přibližně 1 484 966 Kč, v TF bude mít za stejnou dobu spoření o 484 362 Kč méně, tzn. 1 000 604 Kč. Modelová osoba č. 2 může v TF našetřit celkem 701 604 Kč, což je o 234 436 Kč méně než kdyby spořila do povinného konzervativního fondu. U modelové osoby č. 3, která je nejstarší, tak rapidní rozdíl naspořené částky v těchto fondech již není a celkový rozdíl činí 115 442 Kč. Na grafu č. 1 je tento klesající trend značně patrný.

4.1.3 Porovnání výnosnosti fondů II. a III. pilíře

Cílem této kapitoly je sumarizovat a následně porovnat dosažené výpočty výnosnosti fondů II. a III. pilíře, které jsou uvedeny v kapitolách 4.1.1 a 4.1.2. Vzhledem k tomu, že každý fond v rámci daného pilíře má různé parametry, jiné podmínky, rozdílné zhodnocení a rozdílnou výši poplatků, není porovnání zcela jednoduché a objektivní. Je nutné podotknout, že uvedené výpočty jsou pouze orientační a nezaručují tak skutečnou výši dosaženého výnosu.

Na všechny výpočty byl použit vzorec pro dlouhodobé polhůtní spoření na měsíční bázi (tzv. polhůtní střadatel). Výpočty jsou vytvořeny celkem pro 3 modelové osoby

různého věku, jejichž měsíční vklad činí 1 240 Kč (podrobněji popsáno v kapitole 4.1). V rámci II. pilíře byla vypočtena celková předpokládaná naspořená částka pro všechny typy důchodových fondů, které PS povinně nabízí (tj. fond státních dluhopisů, konzervativní, vyvážený a dynamický). Naopak III. pilíř byl vlivem důchodové reformy rozdělen na 2 fondy, a to na transformovaný fond a nový účastnický fond. U transformovaného fondu byl pro každou modelovou osobu proveden pouze 1 orientační výpočet předpokládané naspořené částky, protože TF neumožňuje výběr z různých strategií. V rámci nového účastnického fondu si klient může zvolit (podobně jako v případě II. pilíře) z několika fondů, jejichž nabídka je ale u každé PS odlišná. Výjimkou je pouze povinný konzervativní fond, který musí nabízet všechny PS. Z tohoto důvodu byl pro každou modelovou osobu vypočten také pouze 1 očekávaný výnos, a to právě pro tento povinný konzervativní fond. Následující tabulka č. 6 shrnuje předpokládané výnosy fondů II. a III. pilíře pro všechny 3 modelové osoby.

Tabulka č. 6: Porovnání výpočtů výnosností fondů II. a III. pilíře, v Kč

MODELOVÁ OSOBA	TYP FONDU	Celková předpokládaná naspořená částka (v Kč)		
		II. PILÍŘ	III. PILÍŘ	
			Transformovaný fond	Účastnický fond – povinně konzervativní
č. 1 (26 let)	Státních dluhopisů	931 628	1 000 604	-
	Konzervativní	1 161 040	-	1 484 966
	Vyvážený	1 463 446	-	-
	Dynamický	1 864 616	-	-
č. 2 (35 let)	Státních dluhopisů	636 430	701 604	-
	Konzervativní	747 321	-	936 040
	Vyvážený	883 335	-	-
	Dynamický	1 050 803	-	-
č. 3 (42 let)	Státních dluhopisů	440 599	495 285	-
	Konzervativní	495 114	-	610 727
	Vyvážený	558 441	-	-
	Dynamický	632 164	-	-

Zdroj: vlastní výpočty, 2014

Z tabulky č. 6 je evidentní, že nejmladší modelové osobě č. 1, se nejvíce vyplatí spoření ve II. pilíři, kde dle výpočtů překračují očekávané výnosy milion korun. Jelikož zbývá této osobě do odchodu do důchodu téměř 43 let, může si dovolit více riskovat

a zvolit si tak fondy s vyšší mírou rizika (např. vyvážený nebo dynamický fond), které přinášejí vyšší očekávané výnosy. Fondy ve III. pilíři však u této osoby také přináší celkem zajímavé výnosy přesahující milion korun. Výpočet očekávaného výnosu transformovaného fondu je uveden v tabulce č. 6 na úrovni důchodového fondu státních dluhopisů, protože oba fondy mají téměř shodné uvažované zhodnocení. Pokud by osoba č. 1 spořila do fondu státních dluhopisů, její předpokládaná naspořená částka bude téměř o 69 tis. Kč nižší, než kdyby spořila do III. pilíře v rámci transformovaného fondu. TF vychází výhodněji zejména proto, že je k němu poskytována státní podpora. Z toho vyplývá, že důchodový fond státních dluhopisů je pro modelovou osobu č. 1 celkově nejméně výhodný. Předpokládaná naspořená částka v účastnickém fondu je naopak uvedena v předchozí tabulce č. 6 na úrovni důchodového konzervativního fondu, protože i tyto fondy mají téměř shodné uvažované zhodnocení. Při porovnání těchto fondů vychází také výhodněji spoření do povinně konzervativního fondu v rámci účastnického fondu než do důchodového konzervativního fondu II. pilíře. V rámci účastnického fondu III. pilíře si osoba č. 1 naspoří o 323 926 Kč více než v případě konzervativního fondu ve II. pilíři. Doporučení pro modelovou osobu č. 1 je vstoupit do II. pilíře a vybírat jen mezi vyváženým a dynamickým fondem. Pokud by se však nechtěl stát účastníkem tohoto pilíře, je pro něj (v rámci III. pilíře) výhodnější účastnický fond, kde si může také zvolit mezi několika strategiemi podobně jako u fondů II. pilíře.

Modelová osoba č. 2 již nemá ve II. pilíři tak vysoké očekávané výnosy jako měla osoba č. 1. Je to způsobeno zejména jejím věkem - do důchodu ji zbývá zhruba 32 let. Vzhledem k věku, je i pro tuto osobu nejméně výhodné spořit do nejkonzervativnějšího důchodového fondu státních dluhopisů. Dle výpočtů uvedených v tabulce č. 6 činí celková naspořená částka 636 430 Kč, což je přibližně o 65 tis. Kč méně než v transformovaném fondu, který má téměř stejné uvažované zhodnocení. V účastnickém fondu III. pilíře (resp. v povinně konzervativním) si modelová osoba naspoří přibližně o 188 tis. Kč více než v rámci důchodového konzervativního fondu II. pilíře. Tyto rozdíly jsou opět dány zejména státní podporou připisovanou k fondům III. pilíře. Pouze v dynamickém fondu osoba očekává výnos přesahující milion Kč, a to konkrétně 1 050 803 Kč, což je téměř o 114 tis. Kč více než očekávaný výnos v účastnickém fondu III. pilíře. Tento rozdíl však není tak veliký jako u modelové osoby č. 1 (rozdíl mezi těmito fondy činil téměř 380 tis. Kč), a proto se modelové osobě č. 2, za podstoupení tak velkého rizika, dynamická verze

příliš nevyplatí. Doporučení pro osobu č. 2 je: pokud osoba uvažuje o účasti ve II. pilíři, je vhodné vybírat mezi 2 důchodovými fondy, a to mezi konzervativním nebo vyváženým. Naopak v rámci III. pilíře opět vychází (z hlediska výše očekávaných výnosů) výhodněji účastnický fond než transformovaný fond. Pokud by však pro osobu nebyla rozhodující pouze výše očekávaných výnosů, ale také podmínky, mohla by pro osobu být atraktivnější účast v transformovaném fondu, který má oproti účastnickému fondu mnoho výhod (např. garance kladné nuly, výsluhová penze apod.).

Nejstarší modelové osobě č. 3 zbývá do důchodu pouze 24 let. Za takto relativně krátkou dobu nemá šanci si naspořit v II. pilíři tolik finančních prostředků na stáří jako předchozí 2 modelové osoby, a proto se jí účast v tomto pilíři vůbec nevyplatí. Uvedené výpočty shrnuté v tabulce č. 6 jsou toho důkazem a jen potvrzují výrok Ministerstva práce a sociálních věcí, že pro osoby starší 35 let není vstup do II. pilíře vhodný. Z uvedených výpočtů v tabulce č. 6 vyplývá pro tuto osobu doporučení nevstupovat do II. pilíře a spořit si pouze do fondů III. pilíře. I přesto, že vychází z hlediska očekávaných výnosů lépe fond účastnický než transformovaný, doporučila by autorka spíše fond transformovaný vzhledem k jejímu věku. Jak již bylo zmíněno, tento fond totiž garantuje nezáporný výnos, a tudíž má určitou jistotu, že vypočteného očekávaného výnosu dosáhne.

4.2 Vlastní dotazníkové šetření

Tato kapitola se zabývá vlastním výzkumem, jehož data byla zjišťována pomocí elektronického dotazníkového šetření. Cílem šetření bylo zjistit: míru informovanosti o platné důchodové reformě ve městech a na venkově, orientaci občanů ČR v současném důchodovém systému po provedení reformy, a také jaké možnosti spoření na důchod (v rámci jednotlivých pilířů důchodového systému) občané využívají. Pro dosažení těchto jednotlivých cílů byly stanoveny 3 hypotézy, které autorka očekává (podrobně popsány v kapitole 2.1).

Získaná data jsou analyzována, zpracována do přehledných grafů nebo tabulek a následně okomentována.

4.2.1 Příprava a realizace dotazníku

Jak již bylo zmíněno, pro účely vlastního šetření byl zvolen dotazník v elektronické podobě vytvořený přes školní systém dotaznik.czu.cz. Samotná příprava dotazníku, která spočívala ve formulaci otázek, volbě typu otázek a uspořádání otázek, byla pečlivě

konzultována s odborníkem z pedagogického sboru ČZU. Dotazník byl zcela anonymní a bylo v něm využito mnoho typů otázek – např. uzavřené (výběr jedné či více odpovědí), polo uzavřené (nabízí kromě dalších odpovědí i variantu „jiné“, kdy respondent má možnost napsat vlastní odpověď), filtrační (umožňují měnit či přeskokovat otázky na základě zvolené odpovědi a třídit tak respondenty), dále tzv. baterie otázek (tj. sdružení více otázek do jednoho bloku pomocí tabulky), škálové (výběr na základě určité hodnotící stupnice) a v neposlední řadě také identifikační otázky, které se zaměřují na charakteristiky daného respondenta.

Vytvořený dotazník obsahoval celkem 19 otázek, které byly logicky seskupeny do 5 základních bloků (resp. skupin). Počet otázek se však lišil v závislosti na zvolených odpovědích respondentů. První blok, který obsahoval 4 otázky, byl zaměřen na informovanost o důchodové reformě. Další blok otázek zjišťoval názory respondentů na provedenou reformu, a poté následovaly 4 otázky týkající se orientace v důchodovém systému po provedení reformy. Předposlední skupina otázek zjišťovala, jaké možnosti zajištění na stáří respondenti využívají. V závěrečné části dotazníku byly záměrně zařazeny otázky týkající se identifikace respondentů (tj. pohlaví, věk, vzdělání atd.).

Po sestavení dotazníku bylo nutné provést tzv. pilotáž (neboli ověření či předvýzkum), jejímž smyslem bylo zjistit nedostatky dotazníku. Pilotáže se zúčastnilo celkem 10 respondentů různé věkové kategorie. Pilotáž byla zaměřena zejména na srozumitelnost jednotlivých otázek, dále na fungování filtračních otázek (tj. zda se respondentům správně otevírají otázky dle toho, jak odpovídají), na kategorie odpovědí (tj. zda jsou ve výčtu odpovědí všechny možnosti, které respondent chce) atd. Na základě zjištěných informací od těchto respondentů proběhly poslední úpravy, a poté byl dotazník spuštěn přes výše uvedený školní systém.

Elektronický dotazník, který je uveden v příloze č. 5, byl otevřen v období 5. 8. – 5. 11. 2014 a byl rozeslán především přes sociální síť (např. Facebook) a email. Vzhledem k tomu, že dotazník byl šířen právě pomocí internetu, nebylo možné zjistit přesný počet respondentů, kteří dotazník obdrželi k vyplnění.

4.2.2 Identifikace souboru respondentů

Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 172 respondentů - z toho 150 respondentů svůj dotazník zcela dokončilo a 22 respondentů ho bohužel nedokončilo. Příčinou nedokončených dotazníků bylo zejména to, že někteří respondenti dotazník otevřeli jen

ze zvědavosti, ale hned poté ho zavřeli. Druhou nejčastější příčinou nedokončení byla situace, kdy respondenti vyplnili všechny 4 bloky otázek, ale na poslední blok otázek týkajících se jejich identifikačních údajů již odpovídat nechtěli (i přesto, že byli ujištěni o naprosté anonymitě). Do celkových výsledků jsou tedy zahrnuty pouze dokončené dotazníky. Dotazník byl určen pro občany ČR ve věku 18 – 60 let. Hranice 60 let byla stanovena z toho důvodu, že lidé nad 60 let se již problematikou důchodové reformy příliš nezabývají a netýká se jich reforma tolik jako mladší generace.

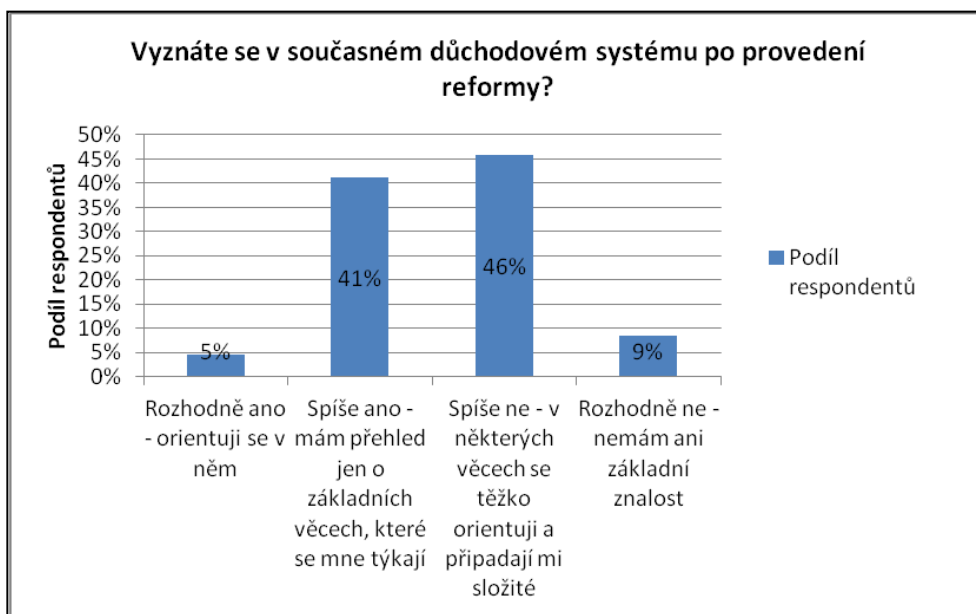
Rozložení souboru respondentů bylo bohužel spíše nevyrovnané. Co se týče pohlaví respondentů, zde podstatně větší skupinu zastupovaly ženy, které tvořily celkem 71 % dotázaných, a zbylých 29 % tvořili muži. Nejvíce žen tvořilo věkovou kategorii 18-26 let a nejméně žen bylo ve věkové kategorii 27-35 let. U mužů byla také početněji zastoupena věková kategorie od 18 do 26 let. Jednotlivé věkové kategorie byly zastoupeny všechny, avšak nejvíce respondentů (40 %) patřilo do věku od 18 do 26 let (což mohlo být způsobeno tím, že sama autorka se v tomto věkovém rozmezí pohybuje a díky tomu měla možnost oslovit více respondentů této kategorie než v ostatních). Respondenti ve věku 46 – 60 let tvořili druhou nejpočetnější skupinu, a to celkem 27 %. Věková kategorie 36 – 45 let zahrnovala celkem 22 % respondentů a zbylých 11 % respondentů patřilo do věku od 27 do 35 let. Další identifikační údaj respondenta byl zaměřen na jeho nejvyšší dosažené vzdělání. Nejvíce dotázaných respondentů (celkem 53 %) mělo vysokoškolské vzdělání. Celkem 39 % respondentů dokončilo střední vzdělání s maturitou. Další kategorie vzdělání nejsou příliš zastoupeny - základní vzdělání tvoří 2 % respondentů, 5 % dotazovaných mělo střední vzdělání bez maturity nebo vyučení a 2 % respondentů dosáhlo vyššího odborného vzdělání. V rámci sociálního postavení respondentů bylo 58 % zaměstnanců, 27 % studentů, 6 % tvořili osoby samostatně výdělečně činné či podnikatelé/živnostníci, 4 % respondentů byla nezaměstnaných, 3 % dotázaných byli důchodci a 2 respondenti (tj. 1 %) zvolilo možnost „jiné“. Poslední identifikační údaj se týkal současného bydliště respondentů, kdy největší počet (65 %) respondentů bylo z velkoměsta s počtem obyvatel nad 90 000, následuje město s počtem obyvatel od 5 000 do 89 999 (20 % dotázaných), 8 % tvořili respondenti z větší venkovské obce či malého města (s počtem obyvatel 1 000 - 4 999) a zbylých 7 % respondentů uvedlo, že v současné době bydlí v malé venkovské obci (s počtem obyvatel do 999).

Z výše popsaného souboru respondentů vyplývá, že se nepodařilo zajistit reprezentativní vzorek charakterizující celou populaci ČR. Je nutné však podotknout, že výsledky slouží pouze jako informativní náhled do problematiky důchodové reformy pouze pro účely této diplomové práce.

4.2.3 Analýza dat

První blok otázek zjišťoval míru informovanosti respondentů o důchodové reformě. První otázka se zabývala tím, zda respondenti vůbec zaznamenali informaci o tom, že od ledna 2013 vstoupila v platnost důchodová reforma v ČR. Tato otázka byla filtrační, což znamená, že pokud daný respondent zvolil odpověď „ne“, nebyl obtěžován vyplňováním následujících 2 bloků otázek, které zjišťovaly názory na důchodovou reformu a orientaci v ní, ale byl rovnou přesměrován na blok otázek týkající se zajištění na stáří. Z výsledků vyplývá, že celkem 86 % respondentů zaznamenalo informaci o platnosti reformy a zbylých 14 % respondentů ji nezaznamenalo. Další otázka ověřovala, jestli respondenti vědí, že si díky reformě mohou spořit do nově vytvořeného II. pilíře. V tomto ohledu lze říci, že informovanost je zcela dostatečná, protože 92 % respondentů uvedlo, že o této možnosti ví. Autorka se domnívá, že k těmto výsledkům přispěla neustálá medializace důchodové reformy (zejména co se týče vzniku II. pilíře), díky které se informace dostaly do povědomí lidí. Následující otázka č. 3 byla zaměřena na to, zda se respondenti vyznají v současném důchodovém systému po provedení reformy. Zde nejsou výsledky příliš optimistické a poukazují na to, že celý systém není pro lidi zcela pochopitelný. Pouze 5 % respondentů uvedlo, že se v systému rozhodně vyzná. Téměř polovina respondentů (46 %) se však v důchodovém systému spíše nevyzná (v některých věcech se jen těžko orientují, připadají jim složité) a 9 % respondentů nemá ani základní znalost v systému. Naopak přehled jen o základních věcech (týkajících se daných respondentů) má 41 %. Výsledky této otázky znázorňuje následující graf č. 2.

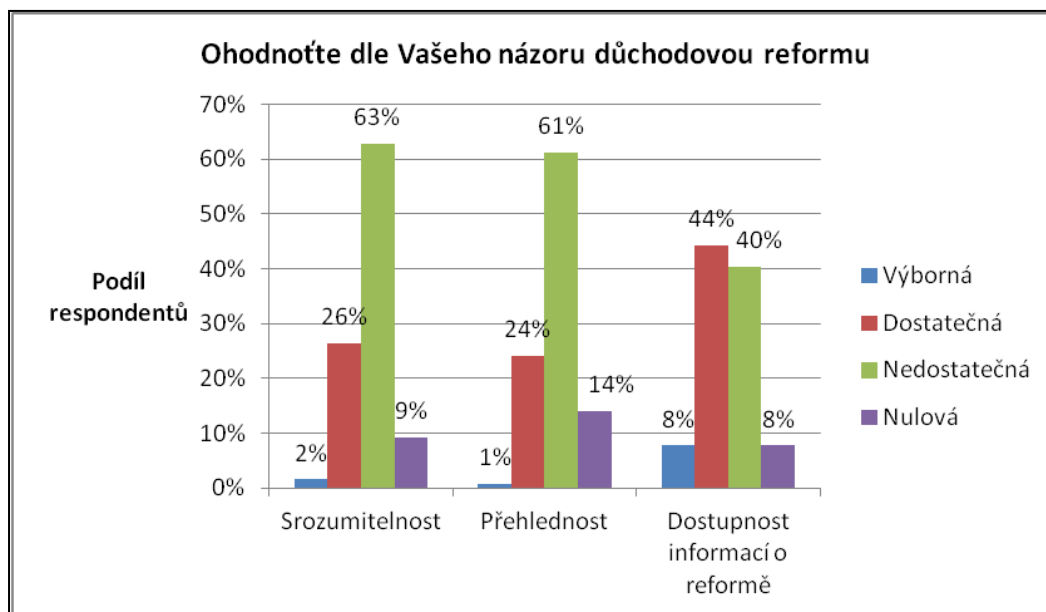
Graf č. 2: Zobrazení odpovědí na otázku č. 3

Zdroj: vlastní zpracování, 2014

Druhý blok otázek zjišťoval, jak respondenti hodnotí důchodovou reformu z hlediska její srozumitelnosti, přehlednosti či dostupnosti informací, ale také zda mají důvěru v současně nastavený systém po provedené reformě. V obou případech jsou výsledky znepokojující. Celou otázku č. 5 zabývající se hodnocením důchodové reformy zobrazuje následující graf č. 3.

Graf č. 3: Hodnocení důchodové reformy (otázka č. 5)

Zdroj: vlastní zpracování, 2014

Z předchozího grafu č. 3 vyplývá, že srozumitelnost důchodové reformy hodnotí většina (celkem 63 %) respondentů jako nedostatečnou. Podobně dopadlo také hodnocení její přehlednosti, kdy 61 % respondentů ji opět považuje za nedostatečnou. Hodnocení dostupnosti informací o reformě je téměř vyrovnaná. Celkem 44 % uvedlo, že je dostatečná a o něco méně (40 %) respondentů ji považují naopak za nedostatečnou. Odpovědi na otázku srozumitelnosti a přehlednosti důchodové reformy jen potvrdily pravdivost výsledků předchozí otázky, u kterých většina respondentů uvedla, že se v současném nastaveném systému spíše nevyzná.

Následující otázka „Máte důvěru v současně nastavený důchodový systém po provedené reformě?“ ukázala velice znepokojující výsledek. Důvěru v současně nastavený důchodový systém má pouze 6 % dotázaných, celkem 73 % respondentů současně nastavenému systému nedůvěřují a zbylých 21 % zvolilo neutrální odpověď „nevím“. Příčinou těchto odpovědí může být fakt, že právě neustálé změny v nastavení důchodového systému měly negativní dopad na lidi a jejich důvěra tak postupně klesala.

Cílem následujících 4 otázek (8-11) bylo zjistit, jak se dotazovaní orientují v současném důchodovém systému po provedení reformy. U prvních 3 otázek měli respondenti potvrdit (či vyvrátit) pravdivost uvedeného tvrzení. Poslední otázka z tohoto bloku měla za úkol zjistit povědomí o jednotlivých pojmech, které se v rámci důchodové reformy používají nebo se nově zavedly. Na základě získaných výsledků nelze říci, že se dotazovaní ve změnách v důchodovém systému vůbec neorientují, ale určitá nejistota je zde znatelná. Celkové výsledky všech 3 tvrzení shrnuje následující tabulka č. 7.

Tabulka č. 7: Výsledky odpovědí na jednotlivá tvrzení (otázky č. 8-10)

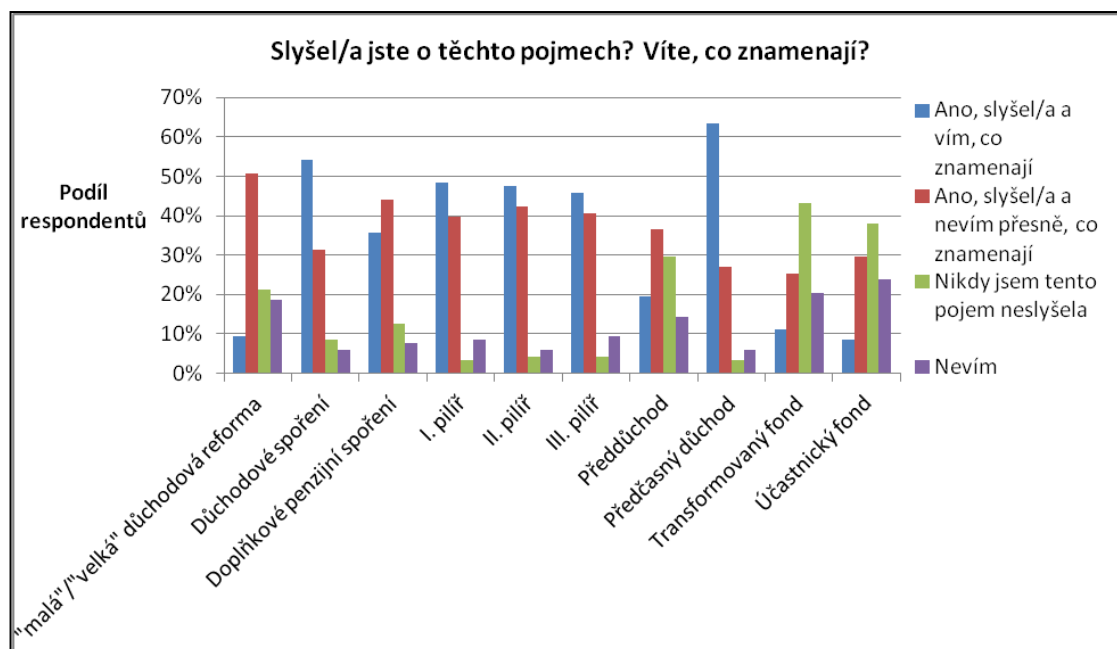
Je toto tvrzení pravdivé?	Odpovědi		
	Ano	Ne	Nevím
Tvrzení č. 1: Pokud se rozhodneme vstoupit do nově vytvořeného II. pilíře, naše rozhodnutí již nelze změnit a z pilíře tedy nemáme možnost vystoupit. (PRAVDIVÉ TVRZENÍ)	53%	19%	29%
Tvrzení č. 2: Vlivem důchodové reformy se od 1. ledna 2013 změnila výše státních příspěvků, který stát poskytuje v rámci fondů III. pilíře. Jestliže si účastník spoří nyní méně než 300 Kč, nemá nárok na žádný státní příspěvek. (PRAVDIVÉ TVRZENÍ)	49%	9%	42%
Tvrzení č. 3: Vlivem důchodové reformy byl od 1. ledna 2013 zaveden nový pojem předdůchod, který zcela nahrazuje známý pojem předčasný důchod. Jedná se tedy o totožné pojmy. (NEPRAVDIVÉ TVRZENÍ)	6%	36%	58%

Zdroj: vlastní zpracování, 2014

Z tabulky č. 7 je vidět, že většina dotazovaných (celkem 53 %) správně potvrdila pravdivost u prvního uvedeného tvrzení („Pokud se rozhodneme vstoupit do nově vytvořeného II. pilíře, naše rozhodnutí již nelze změnit a z pilíře tedy nemáme možnost vystoupit.“), ale 29 % respondentů raději zvolilo možnost „nevím“. U tvrzení č. 2 („Vlivem důchodové reformy se od 1. ledna 2013 změnila výše státních příspěvků, který stát poskytuje v rámci fondů III. pilíře. Jestliže si účastník spoří nyní méně než 300 Kč, nemá nárok na žádný státní příspěvek.“) opět převládal výběr správné odpovědi, kterou zvolilo celkem 49 % respondentů, avšak oproti předešlému tvrzení si zde respondenti byli méně jistí a 42 % respondentů volilo odpověď „nevím“. U posledního tvrzení č. 3 („Vlivem důchodové reformy byl od 1. ledna 2013 zaveden nový pojem předdůchod, který zcela nahrazuje známý pojem předčasný důchod. Jedná se tedy o totožné pojmy.“) byly výsledky opačné. U této otázky již zcela převládala odpověď „nevím“, kterou zvolilo celkem 58 % respondentů a dalších 36 % respondentů vědělo správnou odpověď.

Výsledky poslední otázky (č. 11), která zjišťovala povědomí o jednotlivých pojmech důchodové reformy, zobrazuje následující graf č. 4.

Graf č. 4: Povědomí o jednotlivých pojmech důchodové reformy (otázka č. 11)

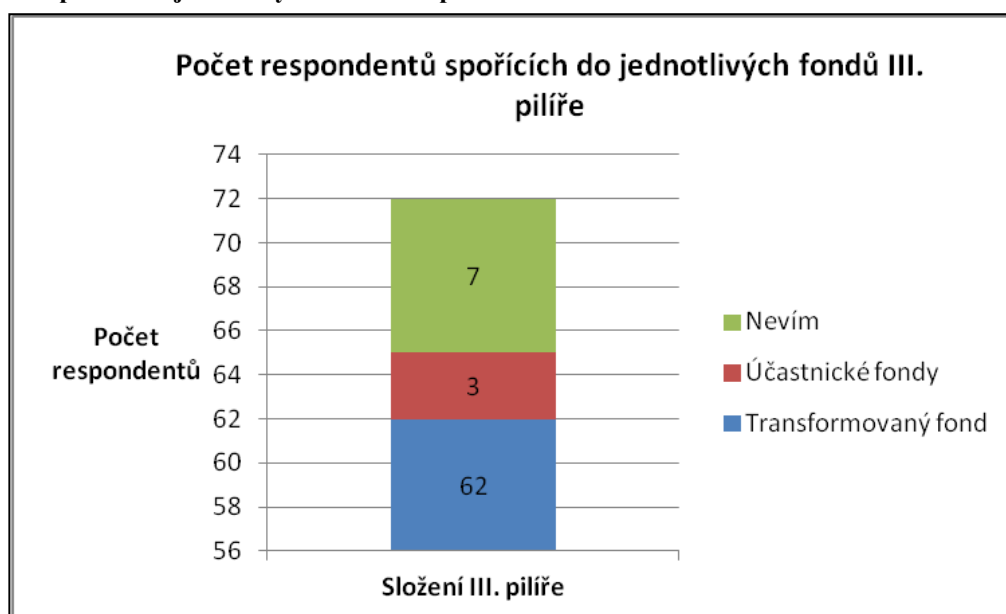

Zdroj: vlastní zpracování, 2014

Z předchozího grafu č. 4 je vidět, že respondenti obecně určité povědomí o jednotlivých pojmech mají (slyšeli o nich) až na 2 výjimky, kterými jsou: transformovaný a účastnický fond zavedený nově v rámci důchodové reformy. Pojem transformovaný fond nikdy neslyšelo 43 % respondentů a účastnický fond 38 % respondentů. Pojmy „důchodové spoření“ a „doplňkové penzijní spoření“ byly záměrně uvedeny i druhým užívaným způsobem (tj. II. a III. pilíř). Tímto krokem chtěla autorka zjistit, který z těchto pojmů respondenti více znají. Výsledky ukázaly, že pojem „důchodové spoření“ je známé více než jeho druhý užívaný tvar (tj. II. pilíř). Odpovědi jsou však téměř vyrovnané a nevykazují rapidní nerovnost - o pojmu „důchodové spoření“ slyšelo celkem 54 % respondentů, ale II. pilíř zná 47 % respondentů. Totožné pojmy „III. pilíř“ a „doplňkové penzijní spoření“ měly výsledky zcela opačné než předchozí. V tomto případě má 46 % respondentů větší povědomí o pojmu „III. pilíř“. Naopak jeho druhý nově zavedený tvar (tj. doplňkové penzijní spoření) zná 36 % respondentů.

V předposledním bloku otázek (č. 12-14) autorka zjišťovala, zda si respondenti spoří na stáří – a pokud ano - jaké možnosti zajištění využívají. Z výsledků vyplývá, že celkem 73 % všech respondentů jsou zodpovědní a na stáří si již sami nějakou formou spoří. Zbylých 27 % respondentů si nespoří. Nejvíce dotázaných (celkem 72 respondentů) si spoří do fondů III. pilíře, 48 respondentů využívá jiné možnosti zajištění na stáří (např. podílové fondy, termínované vklady, spořicí účty apod.) a pouze 9 dotázaných spoří do fondů II. pilíře. Následující graf č. 5 zobrazuje, který z fondů III. pilíře mají respondenti sjednaný. Z tohoto grafu č. 5 je vidět, že z celkových 72 respondentů, kteří spoří do fondů III. pilíře, má 62 z nich (tj. celkem 86 %) sjednaný tzv. transformovaný fond neboli původní penzijní připojištění se státním příspěvkem, do kterého bylo možné vstoupit nejpozději do 30. listopadu 2012, 7 respondentů (tj. 10 %) neví, do jakého fondu III. pilíře spoří a pouze 3 respondenti (tj. 4 %) uvedli, že si již spoří do nových účastnických fondů III. pilíře. Kompletní zpracování výsledků jednotlivých otázek dotazníku do přehledných tabulek (příp. grafů) je uvedené v příloze č. 6.

Graf č. 5: Spoření do jednotlivých fondů III. pilíře

Zdroj: vlastní zpracování, 2014

4.2.4 Vyhodnocení stanovených hypotéz

Tato kapitola se zabývá vyhodnocením hypotéz, které byly autorkou stanoveny na začátku této práce. Cílem vyhodnocení je potvrzení případně zamítnutí pravdivosti stanovených hypotéz na zvolené hladině významnosti. Pro zjištění závislostí mezi 2 zvolenými znaky byl využit neparametrický tzv. Chí-kvadrát test, který byl vypočítán pomocí statistického softwaru SPSS. Při testování závislosti bylo nutné si nejprve stanovit výchozí tzv. nulovou hypotézu (dále jen „ H_0 “) a tzv. alternativní hypotézu (dále jen „ H_1 “). Nulová hypotéza zde předpokládá vzájemnou nezávislost mezi zvolenými znaky a naopak alternativní hypotéza neguje nulovou hypotézu – tzn., že předpokládá vzájemnou závislost mezi zvolenými znaky. Pro všechny stanovené hypotézy byla zároveň zvolena obvyklá hladina významnosti $\alpha = 0,05$ (tj. 5 %), která sloužila k následnému porovnání. Tato hladina představuje maximální přípustnou chybu. Výstupem ze statistického softwaru SPSS byla kontingenční tabulka, na jejímž základě byla uvedeným softwarem vypočítána tzv. p-hodnota Chí-kvadrát testu. Tuto získanou p-hodnotu bylo poté nutné porovnat se zvolenou hladinou významnosti α a interpretovat dosažený výsledek. Při interpretaci výsledků mohou nastat 2 situace - pokud je vypočtená p-hodnota menší než zvolená hladina významnosti α , tak nulová hypotéza o nezávislosti znaků se zamítá a přijímá se alternativní hypotéza. Naopak pokud je p-hodnota větší než hladina významnosti α ,

nulová hypotéza nelze zamítnout - tzn., že se nepodařilo zajistit dostatek důkazů k zamítnutí této hypotézy.

První stanovená hypotéza předpokládá, že míra informovanosti závisí na místě bydliště nebo na věku respondentů. Autorka se domnívá, že informovanost občanů ve městech je větší než na venkově a také, že mladší generace občanů (do 35 let) je z důvodu nezájmu o problematiku méně informována než generace starší (nad 35 let).

1. Stanovení nulové (H_0) a alternativní hypotézy (H_1) – kritérium bydliště:

H_0 : Míra informovanosti nezávisí na místě bydliště respondentů, H_1 : Míra informovanosti závisí na místě bydliště respondentů.

Závislost míry informovanosti respondentů na místě bydliště byla zkoumána u otázek č. 1 a 2. Jelikož interpretace dosažených výsledků byla u těchto 2 otázek stejná, je zde zobrazena pouze otázka č. 1 (otázka č. 2 je uvedena v příloze č. 7). Následující kontingenční tabulka č. 1 zobrazuje výsledky otázky č. 1 „Zaznamenal/a jste informaci o tom, že od ledna 2013 vstoupila v platnost důchodová reforma v ČR?“ dle současného místa bydliště respondentů.

Kontingenční tabulka č. 1: Výsledky zodpovězení otázky č. 1 dle místa bydliště respondentů

			19) Uvedte místo svého současného bydliště:				SOUČET
			VELKOMĚSTO	MĚSTO	VĚTŠÍ VENKOVSKÁ OBEC/MALÉ MĚSTO	MALÁ VENKOVSKÁ OBEC	
1) Zaznamenal/a jste informaci o tom, že od ledna 2013 vstoupila v platnost důchodová reforma v ČR?	Ano	Count	88	26	10	5	129
		%	89,8%	86,7%	83,3%	50,0%	86,0%
	Ne	Count	10	4	2	5	21
		%	10,2%	13,3%	16,7%	50,0%	14,0%
SOUČET		Count	98	30	12	10	150
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Zdroj: výstup ze statistického softwaru SPSS

Kontingenční tabulka č. 1 zobrazuje odpovědi respondentů na otázku č. 1 dle místa svého bydliště. V řádcích kontingenční tabulky je tzv. závislá (vysvětlovaná proměnná) a ve sloupcích je uvedena tzv. nezávislá (vysvětlující proměnná), která zde tvoří jednu z identifikačních otázek z dotazníku. Z kontingenční tabulky č. 1 lze vyčíst, že celkem 86 % všech respondentů je informovaných o platnosti důchodové reformy v ČR a zbylých 14 % respondentů tuto informaci nezaznamenalo. Celkem 89,8 % respondentů z velkoměsta informaci o platnosti důchodové reformy v ČR zaznamenalo a pouze 10,2 % respondentů z velkoměsta informaci nezaznamenalo. Naopak co se týče malé venkovské obce (s počtem obyvatel do 999) - zde 1/2 respondentů je informována a druhá polovina informována není. Na základě uvedených výsledků lze tedy říci, že respondenti z větších měst (tj. z velkoměsta a města) jsou informováni více než lidé z venkova (tj. větší/malá venkovská obec).

Následující tabulka č. 8 zobrazuje výsledky Chí-kvadrát testu pro výše uvedenou kontingenční tabulku č. 1.

Tabulka č. 8: Chí-kvadrát test pro kontingenční tabulku č. 1

	Hodnota testového kritéria Chí-kvadrát	df = stupně volnosti	p- hodnota Chí-kvadrátu
Pearson Chi-Square	12,019	3	,007

Zdroj: výstup ze statistického softwaru SPSS

Tabulka č. 8 zobrazuje výsledky provedeného Chí-kvadrát testu. Vypočítaná p-hodnota v posledním sloupci se porovná se zvolenou hladinou významnosti $\alpha = 0,05$. Jelikož p-hodnota 0,007 je nižší než $\alpha = 0,05$, **zamítá se nulová hypotéza** o nezávislosti mezi zvolenými znaky. To znamená, že mezi testovanými proměnnými (míra informovanosti a bydliště) je statisticky významný rozdíl na 5% hladině významnosti. **Výsledky testu tedy potvrdily stanovenou hypotézu o závislosti míry informovanosti na místě bydliště respondentů.**

2. Stanovení nulové (H_0) a alternativní hypotézy (H_1) – kritérium věk:

H_0 : Míra informovanosti nezávisí na věku respondentů, H_1 : Míra informovanosti závisí na věku respondentů.

I v tomto případě byla míra informovanosti v závislosti na věku respondentů zjišťována u otázek č. 1 a 2, přičemž opět pouze otázka č. 1 je zde podrobněji rozebrána a otázka č. 2 (včetně tabulek a výsledků Chí-kvadrát testu) je uvedena v příloze č. 7.

Kontingenční tabulka č. 2: Výsledky zodpovězení otázky č. 1 dle věku respondentů

			16) Do jaké věkové kategorie spadáte?				SOUČET
			18 - 26 let	27 - 35 let	36 - 45 let	46 - 60 let	
1) Zaznamenal/a jste informaci o tom, že od ledna 2013 vstoupila v platnost důchodová reforma v ČR?	Ano	Count	50	15	30	34	129
		%	83,3%	88,2%	90,9%	85,0%	86,0%
	Ne	Count	10	2	3	6	21
		%	16,7%	11,8%	9,1%	15,0%	14,0%
SOUČET		Count	60	17	33	40	150
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Zdroj: výstup ze statistického softwaru SPSS

Z kontingenční tabulky č. 2, která zobrazuje odpovědi na otázku č. 1 v závislosti na věku respondentů, lze vidět, že informovanost respondentů v jednotlivých věkových kategoriích je téměř stejná. Avšak na základě dosažených výsledků lze říci, že nejvíce je informována věková kategorie respondentů 36 – 45 let. Naopak respondenti z věkové kategorie 18 – 26 let jsou ze všech uvedených kategorií nejméně informováni. Následující tabulka č. 9 zobrazuje test závislosti (Chí-kvadrát test) pro výše uvedenou kontingenční tabulku č. 2.

Tabulka č. 9: Chí-kvadrát test pro kontingenční tabulku č. 2

	Hodnota testového kritéria Chí- kvadrát	df = stupně volnosti	p- hodnota Chí-kvadrátu
Pearson Chi-Square	1,119	3	,773

Zdroj: výstup ze statistického softwaru SPSS

Vypočtená p-hodnota Chí-kvadrátu v tabulce č. 9 (tj. 0,773) je vyšší než stanovená hladina významnosti $\alpha = 0,05$, a proto **nulovou hypotézu** o nezávislosti znaků **nelze**

zamítnout. Nezamítnutí nulové hypotézy však nutně neznamená, že platí, ale pouze to, že se nepodařilo zajistit dostatek důkazů k jejímu zamítnutí.

Shrnutí výsledků první hypotézy

Výsledky testů, týkající výše popsané hypotézy, potvrdily závislost míry informovanosti na místě bydliště respondentů. Dalo by se říci, že respondenti ve větších městech (tj. velkoměsta a města) jsou více informováni než respondenti z venkova (tj. větší/malá venkovská obec). Naopak silnou závislost míry informovanosti na věkové kategorii respondentů Chí-kvadrát test neprokázal - informovanost mezi jednotlivými věkovými kategoriemi zde byla téměř totožná. Avšak z výsledků bylo patrné, že mladší generace občanů (do 35 let) je méně informována než generace starší (nad 35 let) a potvrdily tak domněnku autorky.

Druhá stanovená hypotéza zaměřující se na orientaci v důchodové reformě předpokládá, že orientace občanů ČR závisí na jejich nejvyšším dosaženém vzdělání. Autorka zde očekává, že lidé s vyšším vzděláním se v dané problematice orientují více než lidé se vzděláním nižším.

3. Stanovení nulové (H_0) a alternativní hypotézy (H_1) – kritérium vzdělání:

H_0 : Orientace v důchodové reformě nezávisí na nejvyšším dosaženém vzdělání respondentů, H_1 : Orientace v důchodové reformě závisí na jejich nejvyšším dosaženém vzdělání.

Pro zjištění těchto závislostí byly zvoleny otázky č. 9-10, které se zaměřovaly na pravdivost daného tvrzení. Následující kontingenční tabulka č. 3 zobrazuje, jak respondenti odpovídali na otázku č. 9 v závislosti na jejich nejvyšším dosaženém vzdělání. Otázka má následující znění: „*Je toto tvrzení pravdivé? - Vlivem důchodové reformy se od 1. ledna 2013 změnila výše státních příspěvků, který stát poskytuje v rámci fondů III. pilíře. Jestliže si účastník spoří nyní méně než 300 Kč, nemá nárok na žádný státní příspěvek*“.

Kontingenční tabulka č. 3: Výsledky zodpovězení otázky č. 9 dle dosaženého vzdělání respondentů

			17) Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?					SOUČET
			zŠ	Střední bez maturity/vyučen	Střední s maturitou	Vyšší odborné	VŠ	
Je tvrzení pravdivé	Ano	Count	0	2	23	1	32	58
		%	0,0%	50,0%	48,9%	33,3%	51,6%	49,2%
	Ne	Count	0	0	4	0	7	11
		%	0,0%	0,0%	8,5%	0,0%	11,3%	9,3%
	Nevím	Count	2	2	20	2	23	49
		%	100,0%	50,0%	42,6%	66,7%	37,1%	41,5%
SOUČET		Count	2	4	47	3	62	118
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Zdroj: výstup ze statistického softwaru SPSS

Otázka č. 9 se zabývala pravdivostí uvedeného tvrzení. Z kontingenční tabulky č. 3 je vidět, že správnou odpověď vědělo celkem 58 respondentů (tj. 49 %). Největší procentuální zastoupení (51,6 %) je skupina respondentů s vysokoškolským vzděláním. Druhou nejpočetnější skupinu, která správně potvrdila pravdivost daného tvrzení, tvoří respondenti se vzděláním středním bez maturity či vyučením. Z kontingenční tabulky č. 3 lze také vyčíst, že na tuto otázku neodpovídalo všech 150 respondentů, ale celkem pouze 118 respondentů. Je to z toho důvodu, že v dotazníku byly použity filtrační otázky, a proto se některých respondentů tato otázka netýkala. Následující tabulka č. 10 zobrazí výsledky provedeného Chí-kvadrát testu k výše uvedené kontingenční tabulce č. 3.

Tabulka č. 10: Chí-kvadrát test pro kontingenční tabulku č. 3

	Hodnota testového kritéria Chí-kvadrát	df = stupně volnosti	p- hodnota Chí-kvadrátu
Pearson Chi-Square	7,709	12	,807

Zdroj: výstup ze statistického softwaru SPSS

V této tabulce č. 3 je p-hodnota vypočteného Chí-kvadrát testu rovna 0,807. Jelikož je tato p-hodnota větší než zvolená hladina významnosti $\alpha = 0,05$, **nulovou hypotézu** o nezávislosti znaků **nelze zamítnout**. Z toho vyplývá, že se nepodařilo dokázat, že nulová hypotéza neplatí.

Shrnutí výsledků druhé hypotézy

Na základě dosažených výsledků nelze zkonstatovat, že orientace v důchodové reformě závisí na nejvyšším dosaženém vzdělání respondentů. Druhá otázka (č. 10) došla ke stejnému závěru, a proto je již uvedena v příloze č. 8.

Poslední stanovená hypotéza se zaměřuje na míru využití možností spoření na důchod (ve II. a III. pilíři). Hypotéza předpokládá, že míra využití možností spoření se liší v závislosti na věku nebo sociálním postavení respondentů. Zároveň se autorka domnívá, že zejména studenti ve věku 18 – 26 let většinou žádnou možnost spoření v pilířích zatím nevyužívají.

4. Stanovení nulové (H_0) a alternativní hypotézy (H_1) – kritérium věk:

H_0 : Míra využití možností spoření na důchod nezávisí na věku respondentů, H_1 : Míra využití možností spoření na důchod závisí na jejich věku.

Ke zjištění této závislosti sloužily otázky č. 12 – 13, přičemž celá otázka č. 13 (dle věku i sociálního postavení) je uvedena v příloze č. 9. Otázka č. 12 se zabývala tím, zda si respondenti již nyní spoří nějakým způsobem na důchod. Odpovědi dle věku respondentů zobrazuje následující kontingenční tabulka č. 4.

Kontingenční tabulka č. 4: Výsledky zodpovězení otázky č. 12 dle věku respondentů

			16) Do jaké věkové kategorie spadáte?				SOUČET
			18 - 26 let	27 - 35 let	36 - 45 let	46 - 60 let	
12) Spoříte si sami již nyní na stáří?	Ano	Count	37	15	27	30	109
		%	61,7%	88,2%	81,8%	75,0%	72,7%
	Ne	Count	23	2	6	10	41
		%	38,3%	11,8%	18,2%	25,0%	27,3%
SOUČET		Count	60	17	33	40	150
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Zdroj: výstup ze statistického softwaru SPSS

Z uvedené kontingenční tabulky č. 4 vyplývá, že nejvíce (celkem 88,2 %) spoří respondenti spadající do věkové kategorie 27 – 35 let a pouze 11,8 % si v této kategorii nespoří nijak. Druhou nejspořivější skupinou (zahrnující celkem 81,8 % respondentů) je věková kategorie 36 – 45 let. Ve věkové kategorii 46 – 60 let si spoří již nyní na stáří

celkem 75 % respondentů a zbylých 25 % si nespoří. Nejméně spořiví respondenti spadají do věkové kategorie 18 – 26 let. Pro tuto kontingenční tabulku č. 4 jsou uvedeny v následující tabulce č. 11 výsledky Chí-kvadrát testu.

Tabulka č. 11: Chí-kvadrát test pro kontingenční tabulku č. 4

	Hodnota testového kritéria Chí-kvadrát	df = stupně volnosti	p- hodnota Chí-kvadrátu
Pearson Chi-Square	7,231	3	,065

Zdroj: výstup ze statistického softwaru SPSS

Z výsledků provedeného Chí-kvadrát testu je zřejmé, že **nulovou hypotézu** opět **nelze zamítnout**, protože vypočtená p-hodnota 0,065 je větší než hladina významnosti $\alpha = 0,05$. Na základě těchto výsledků lze říci, že **míra využití spoření na důchod nezávisí na věku respondentů**.

5. Stanovení nulové (H_0) a alternativní hypotézy (H_1) – kritérium sociální postavení:

H_0 : Míra využití možností spoření na důchod nezávisí na současném sociálním postavení respondentů, H_1 : Míra využití možností spoření na důchod závisí na současném sociálním postavení respondentů.

Kontingenční tabulka č. 5: Výsledky zodpovězení otázky č. 12 dle sociálního postavení respondentů

		18) Jaké je Vaše současné sociální postavení?							SOUČET
		Student	Zaměstnanec	OSVČ/ podnikatel/ živnostník	Nezaměstnaný	Důchodce	Jiné		
12) Spoříte si sami již nyní na stáří?	Ano	Count	25	76	3	2	2	1	109
		%	61,0%	87,4%	33,3%	33,3%	40,0%	50,0%	72,7%
	Ne	Count	16	11	6	4	3	1	41
		%	39,0%	12,6%	66,7%	66,7%	60,0%	50,0%	27,3%
SOUČET		Count	41	87	9	6	5	2	150
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Zdroj: výstup ze statistického softwaru SPSS

Kontingenční tabulka č. 5 zachycuje vztah mezi spořením na stáří a sociálním postavením respondentů. Z tabulky je zřejmé, že zaměstnanci (celkem 87,4 %) si spoří na stáří nejvíce a pouze 12,6 % nespoří. Zaměstnanci zde zároveň představují nejpočetnější zastoupenou skupinu (celkem 87 respondentů, tj. téměř 60 %). Z výsledků je patrné, že druhá nejpočetněji zastoupená skupina – tj. studenti, si uvědomují svou zodpovědnost a na stáří si nyní spoří celkem 61 % z nich a zbylých 39 % zatím žádné možnosti spoření na stáří nevyužívají. Bohužel ostatní skupiny jsou zastoupeny jen nepatrně, a tudíž z nich nelze vyvodit jednoznačně platný závěr. Závislost či nezávislost míry využití spoření na sociálním postavení respondentů ukáže provedený Chí-kvadrát test zobrazený v následující tabulce č. 12.

Tabulka č. 12: Chí-kvadrát test pro kontingenční tabulku č. 5

	Hodnota testového kritéria Chí-kvadrát	df = stupně volnosti	p- hodnota Chí-kvadrátu
Pearson Chi-Square	27,161	5	,000

Zdroj: výstup ze statistického softwaru SPSS

Z tabulky č. 12 je zřejmé, že vypočtená p-hodnota Chí-kvadrát testu je menší než zvolená hladina významnosti $\alpha = 0,05$, a proto se zde **nulová hypotéza zamítá** (a přijímá se hypotéza alternativní). Na základě dosažených výsledků lze tedy říci, že **mezi testovanými proměnnými (tzn. spoření a sociální postavení) existuje závislost na 5% hladině významnosti**.

Shrnutí výsledků třetí hypotézy

Výše provedené Chí-kvadrát testy neprokázaly závislost míry využití spoření na věku respondentů. Co se týče závislosti na sociálním postavení respondentů – zde naopak výsledky ukázaly, že na 5% hladině významnosti rozdíl existuje. Je ale nutné podotknout, že výsledky mají pouze informativní charakter a nelze je aplikovat na celou společnost ČR, protože se nepodařilo zajistit reprezentativní vzorek.

5 ZÁVĚR

Cílem předložené práce bylo seznámit se s důchodovým systémem ČR po provedené reformě, zjistit orientační výnosnost jednotlivých fondů II. a III. pilíře a provést vlastní dotazníkové šetření, které bylo zaměřeno především na informovanost, orientaci občanů ČR v současném důchodovém systému, a také na míru využití možností spoření na důchod v rámci II. a III. pilíře důchodového systému.

V literární rešerši byla provedena podrobná charakteristika důchodové reformy v ČR včetně jejich počátků, důvodů vedoucích ke vzniku, cílů, jednotlivých pilířů a podobně. Dále se zabývala popisem všech změn, které byly součástí důchodové reformy (např. zvýšení věku odchodu do důchodu, valorizace důchodů, prodlužování rozhodného období, zavedení II. pilíře, vznik účastnických fondů v rámci III. pilíře atd.). Hlavním důvodem vedoucí k reformě byl především demografický vývoj, se kterým souvisel zvyšující se průměrný věk dožití. Bylo zjištěno, že v současné době se dožije důchodového věku přibližně devět z deseti lidí a v důchodu stráví v průměru 20 i více let. Podle ČSÚ hrozí do budoucna nárůst počtu obyvatel starších 65 let. V roce 2060 by se měl podíl těchto obyvatel zvýšit až na 34 % ze všech obyvatel ČR, což v absolutním vyjádření představuje 3,2 milionů seniorů. Průměrný věk se zároveň přiblíží hranici 50 let a naděje dožití při narození se zvýší u žen na 91 let a u mužů na necelých 87 let. Z tohoto pesimistického výhledu do budoucna vyplynulo, že vybrané pojistné na výplatu důchodů se bude v následujících letech rozdělovat mezi stále větší počet příjemců, a proto musí budoucí penzisté počítat s výrazně nižším státním důchodem, než je tomu v současné době. Tato situace se poté negativně projevuje také ve státním rozpočtu. Na důchodovém pojištění stát během posledních let vybírá o desítky miliard méně, než kolik na důchodech celkem vyplatí, a díky tomu tak neustále narůstá schodek důchodového účtu. Nárůst deficitu důchodového účtu dokazuje vývoj za posledních 6 let. Zatímco v roce 2008 byl důchodový účet ještě vyrovnaný (přebytek 6 miliard Kč), o rok později činil deficit 30,5 miliard Kč. V roce 2010 se deficit snížil o 1 miliardu na 29,5 miliard Kč, ale o rok později byl vykázán deficit ve výši 39,5 miliard Kč. V roce 2012 deficit činil dokonce 49,4 miliard Kč a v roce 2013 byla jeho výše rekordních 49,7 miliard Kč. V minulém roce (tj. 2014) však deficit důchodového účtu klesl na 43,4 miliardy Kč. Klíčovou změnou, která vlivem důchodové reformy nastala, bylo jednak zavedení zcela nového tzv. II. pilíře, ale také vytvoření nových účastnických fondů v rámci III. pilíře a s ním související

uzavření systému původního penzijního připojištění se statním příspěvkem. V rámci důchodové reformy také proběhla transformace penzijních fondů na penzijní společnosti. Veškeré penzijní společnosti působící na území ČR byly sdruženy do tzv. Asociace penzijních společností ČR. K neaktuálnějšímu datu 12. 2. 2015 evidovalo Ministerstvo financí celkem 8 penzijních společností, které v současné době působí na území ČR.

První část vlastní práce byla zaměřena na jednotlivé orientační výpočty výnosnosti fondů II. a III. pilíře důchodového systému v ČR po provedení reformy za účelem porovnání. Cílem bylo znázornit, v jakém pilíři má určitá osoba možnost naspořit si více finančních prostředků. Všechny výpočty vycházely z momentální situace na finančním trhu, tzn. v době zpracovávání této diplomové práce. Pro výpočty zde byly definovány celkem 3 modelové osoby různého věku (bez ohledu na pohlaví), které se v době nabytí účinnosti důchodové reformy (tj. v roce 2013) rozhodovaly, kam spořit na důchod. První modelová osoba byla nejmladší (v roce 2013 dosáhla věku 26 let) a její celková doba spoření (než odejde do důchodu) činila 42 let a 8 měsíců, tj. celkem 512 měsíců. Druhá modelová osoba byla středního věku (v roce 2013 jí bylo 35 let) a měla možnost si spořit 32 let a 2 měsíce, tj. 386 měsíců. Třetí modelová osoba byla nejstarší – v roce 2013 dosáhla věku 42 let a doba, po kterou si mohla spořit na důchod, činila pouze 24 let (tj. 288 měsíců). Pro lepší srovnání byla pro všechny modelové osoby stanovena stejná hrubá měsíční mzda ve výši 24 800 Kč (jednalo se o zaokrouhlenou průměrnou hrubou mzdu za 1. čtvrtletí 2014 zveřejněnou ČSÚ) a zvolen stejný měsíční vklad do všech fondů ve výši 1 240 Kč (u fondů III. pilíře však měsíční vklad činil 1 470 Kč, protože se zde k původní částce 1 240 Kč přičítal státní příspěvek ve výši 230 Kč). V rámci II. pilíře byly provedeny výpočty výnosnosti pro všechny typy důchodových fondů – tj. státních dluhopisů, konzervativní, vyvážený i dynamický. Ve fondech III. pilíře byla výnosnost propočítána pro transformovaný i účastnický fond. Jelikož transformovaný fond neumožňuje výběr z různých strategií, byl zde pro každou modelovou osobu proveden pouze 1 orientační výpočet. U účastnického fondu byl výpočet aplikován pouze na tzv. povinný konzervativní fond, protože tento fond musí mít penzijní společnosti vždy ve svém portfoliu. Ve výpočtech byla zahrnuta maximální výše fixní úplaty za správu důchodových fondů, která byla stanovena zákonem. Vzhledem k tomu, že každý fond v rámci daného pilíře měl různé parametry, jiné podmínky, rozdílné zhodnocení i rozdílnou výši poplatků, nebylo porovnání zcela objektivní. Z výsledků komparace vyplynulo, že nejmladší modelové

osobě č. 1 by se nejvíce vyplatilo spořit si do II. pilíře, kde očekávané výnosy překračují milion korun. Jelikož této osobě zbývalo do důchodu téměř 43 let, mohla si dovolit více riskovat a volit si fondy s vyšší mírou rizika (např. fond vyvážený či dynamický). Výnosnost fondů III. pilíře však u této modelové osoby č. 1 dle výpočtů také přesáhly hranici milion korun. V rámci transformovaného fondu III. pilíře, by si osoba č. 1 naspořila celkem 1 000 604 Kč, což bylo téměř o 69 tis. Kč méně, než kdyby si spořila do fondu státních dluhopisů ve II. pilíři. Dle dosažených výsledků vyšlo, že nejkonzervativnější důchodový fond státních dluhopisů by byl pro tuto modelovou osobu č. 1 nejméně výhodný. Závěrečné doporučení pro modelovou osobu č. 1 bylo vstoupit do II. pilíře a vybírat jen mezi důchodovým fondem vyváženým a dynamickým, kde lze finanční prostředky lépe zhodnotit. V případě, že by se tato osoba nechtěla stát účastníkem II. pilíře, bylo by pro ni výhodnější spořit si do nových účastnických fondů, kde je možnost si zvolit mezi několika strategiemi podobně jako u fondů II. pilíře. U modelové osoby č. 2 nebylo dle výpočtů dosaženo tak vysokých očekávaných výnosů jako u modelové osoby č. 1. V důchodovém fondu státních dluhopisů činila celková naspořená částka celkem 636 430 Kč, což bylo o přibližně 65 tis. Kč méně než v transformovaném fondu III. pilíře, kde bylo uvažováno téměř stejné zhodnocení. Dle výpočtů vycházel pro tuto modelovou osobu č. 2 výhodněji povinně konzervativní fond v rámci účastnického fondu III. pilíře než důchodový konzervativní fond ve II. pilíři, kde by jeho celková naspořená částka činila o 188 tis. Kč méně. V dynamickém fondu II. pilíře by očekávané výnosy u této modelové osoby č. 2 činily 1 050 803 Kč, což bylo o téměř 114 tis. Kč více než očekávaný výnos v účastnickém fondu III. pilíře. Vzhledem k jejímu věku však tento rozdíl nebyl tak velký jako v případě modelové osoby č. 1, kde rozdíl činil cca 380 tis. Kč. Pokud by se modelová osoba č. 2 rozhodla stát účastníkem II. pilíře, bylo doporučeno spořit si pouze do konzervativního nebo vyváženého fondu. V rámci III. pilíře vyšlo z hlediska vyšší výnosnosti výhodněji spoření do účastnických fondů. V případě, že by modelová osoba č. 2 nebrala v úvahu pouze výši očekávaných výnosů, ale také další výhody a podmínky, byla by doporučena účast v transformovaném fondu, který oproti účastnickému nabízí řadu výhod (např. garance nezáporného výnosu, výsluhová penze atd.). U modelové osoby č. 3 dosáhly výpočty nejnižších hodnot, a to z důvodu jejího vyššího věku. Této osobě zbývalo do důchodu pouze 24 let. Bylo tedy jasné, že za takto relativně krátkou dobu nebude mít šanci naspořit si tolik finančních prostředků na stáří jako předchozí 2 modelové osoby. Dle

dosažených výpočtů by si tato osoba v nejkonzervativnějším důchodovém fondu státních dluhopisů naspořila celkem 440 599 Kč, což vyšlo o 54 686 Kč méně než v transformovaném fondu III. pilíře a o 170 128 méně než v povinném konzervativním fondu (v rámci účastnického fondu III. pilíře). V dynamickém fondu II. pilíře činil očekávaný výnos celkem 632 164 Kč, což bylo pouze o 21 437 Kč méně než v případě účastnického fondu ve III. pilíři. Z toho vyplynulo, že účast ve II. pilíři se této modelové osobě č. 3 vůbec nevyplatí vzhledem k jejímu věku a podstupovanému riziku. Výpočty tak potvrdily výrok Ministerstva práce a sociálních věcí, že pro osoby starší 35 let není vstup do II. pilíře vhodný. Závěrečné doporučení pro modelovou osobu č. 3 bylo nevstupovat do II. pilíře, ale raději si spořit v rámci III. pilíře spíše do transformovaného fondu i přesto, že z hlediska očekávaných výnosů vycházel dle výpočtů hůře než účastnický fond. Důvodem je fakt, že transformovaný fond garantuje nezáporný výnos, a proto by osoba měla větší jistotu, že vypočteného očekávaného výnosu skutečně dosáhne a její prostředky se v čase neznehodnotí.

Vzhledem k tomu, že se plánuje zrušení II. pilíře, stávají se výše uvedené výpočty a doporučení pro jednotlivé modelové osoby do budoucna irelevantními.

Druhá část vlastní práce se zabývala vlastním výzkumem, jehož data byla získána pomocí elektronického dotazníkového šetření. Cílem tohoto šetření bylo zjistit: míru informovanosti o platné důchodové reformě ve městech a na venkově, orientaci občanů ČR v současném důchodovém systému, a také jaké možnosti spoření na důchod (v rámci II. a III. pilíře důchodového systému) občané využívají. Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 150 respondentů, z toho celkem 71 % dotázaných tvořily ženy a zbylých 29 % muži. Získané výsledky naznačily, že informovanost respondentů o důchodové reformě je dostatečná – celkem 86 % dotázaných zaznamenalo informaci o platnosti důchodové reformy a 92 % respondentů u následující otázky uvedlo, že ví o možnosti spoření do nově vytvořeného II. pilíře. Co se týče orientace v důchodovém systému po provedení reformy, celkem 46 % respondentů uvedlo, že se v současném systému spíše neorientují a některé věci jim připadají složité. U otázek zjišťujících orientaci v důchodovém systému však výsledky jednoznačně nepotvrdily, že by se dotazovaní ve změnách v důchodovém systému vůbec neorientovali, i když určitá nejistota byla znatelná. Celkem 73 % respondentů si již na stáří nějakou formou sami spoří. Nejvíce je využívána možnost spoření do fondů III. pilíře, a to konkrétně do transformovaného fondu (tj.

původní penzijní připojištění). Nejméně je využíváno spoření do II. pilíře, kam si v současné době spoří pouze 8 % dotázaných respondentů. V rámci vlastní práce byla dále zkoumána pravdivost 3 stanovených hypotéz. První hypotéza se zabývala závislostí míry informovanosti občanů ČR na místě bydliště a věkové kategorii. Hypotéza předpokládala větší informovanost občanů ČR ve městech než na venkově a menší informovanost u mladší generace občanů (do 35 let) z důvodu nezájmu o danou problematiku než u generace starší (nad 35 let). Výsledky provedených tzv. Chí-kvadrát testů prokázaly závislost míry informovanosti na místě bydliště respondentů - respondenti ve větších městech (tzn. ve velkoměstě a městě) byli více informováni o dané problematice než respondenti z venkova (tzn. větší/malá venkovská obec). Naopak závislost míry informovanosti na věkové kategorii v tomto případě testy neprokázaly – informovanost mezi jednotlivými věkovými kategoriemi byla téměř totožná. Druhá stanovená hypotéza byla zaměřena na orientaci v důchodové reformě. Zde byla předpokládána závislost na nejvyšším dosaženém vzdělání respondentů, protože autorka očekávala, že čím vyšší vzdělání, tím lepší orientace v důchodové reformě. I přesto, že dosažené výsledky naznačily, že respondenti s vyšším vzděláním se v dané problematice orientovali lépe, závislost zde prokázána nebyla. Poslední hypotéza zkoumala míru využití možností spoření na důchod v rámci II. a III. pilíře. Tato hypotéza předpokládala odlišnost v míře využití možností dle věkové kategorie nebo sociálního postavení respondentů. Provedené Chí-kvadrát testy u této hypotézy vyloučily závislost míry využití možností spoření na věkové kategorii respondentů. Naopak co se týkalo sociálního postavení respondentů, výsledky ukázaly závislost.

Takto nastavená důchodová reforma však nebude mít dlouhé trvání, protože stávající vládní koalice již s definitivní platností oznámila zrušení II. pilíře, a to pravděpodobně k lednu 2016. Dle nejnovějších informací má ministryně práce a sociálních věcí, Michaela Marksová, v plánu vracet účastníkům II. pilíře všechny prostředky, které do něj vložili, přičemž budou mít zřejmě na výběr ze tří možností. První možností je, že si účastníci naspořenou částku nechají vyplatit (buď složenkou, nebo na zvolený účet), další možností je poslat tyto úspory zpět do I. pilíře (pokud účastník nechce, aby se mu starobní důchod z I. pilíře krátil) a poslední možnost je převedení naspořených prostředků na účet do III. pilíře. Téma důchodů se tak opět stane předmětem dlouhých diskuzí a vyjednávání.

6 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

JANDA, Josef. *Spořit nebo investovat?* 1. Vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2011. 167 s. ISBN 978-80-247-3670-9.

JANDA, Josef. *Zajištění na stáří: jak se co nejlépe připravit na podzim života.* 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2012. 197 s. ISBN 978-80-247-4400-1.

KAHOUN, Vilém a kol. *Sociální zabezpečení: vybrané kapitoly.* 1. vydání. Praha: Triton, 2009. 445 s. ISBN 978-80-7387-346-2.

KOCIÁNOVÁ, Helena. *Finanční gramotnost v kostce, aneb, Co Vás neměl kdo naučit.* Olomouc: ANAG, spol. s.r.o., 2012. 151 s. ISBN 978-80-7263-767-6.

OCHRANA, František a kol. *Veřejný sektor a veřejné finance: financování nepodnikatelských a podnikatelských aktivit.* 1. vydání. Praha: Grada, 2010. 261 s. Expert. ISBN 978-80-247-3228-2.

PIKORA, Vladimír, ŠICHTAŘOVÁ, Markéta. *Nahá pravda, aneb, co nám neřekli o našich penězích a budoucnosti.* 1. vydání. Praha: NF Distribuce s.r.o., 2012. 256 s. ISBN 978-80-260-2811-6.

PIKORA, Vladimír, ŠICHTAŘOVÁ, Markéta. *Všechno je jinak, aneb, co nám neřekli o důchodech, euru a budoucnosti.* 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2011. 224 s. ISBN 978-80-247-4207-6.

PŘIB, Jan. *Kdy do důchodu a za kolik.* 13. aktualizované vydání. Praha 2012: Grada Publishing, a.s., 2011. ISBN 978-80-247-3616-7.

SYROVÝ, Petr. *Jak si spořit na důchod: zorientujte se v důchodové reformě.* 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2012. 152 s. Finance pro každého. ISBN 978-80-247-4479-7.

DENNÍ TISK

BUKOVSKÝ, J. Druhý penzijní pilíř propadl, fondy trátí a bojí se investovat. *Mladá fronta E15.* 2014, č. 1551, s. 1 – 2. ISSN 1803-4543.

INTERNETOVÉ ZDROJE:

Apfcr.cz. *Úvod.* [cit. online 2014-03-03]. Dostupné z WWW:

<<http://www.apfcr.cz/cs/uvod/>>

Apfcr.cz. *Zhodnocení prostředků účastníků.* [cit. online 2014-05-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.apfcr.cz/cs/vybrane-ekonomicke-ukazatele/zhodnoceni-prostredku-ucastniku.html>>

Business.center.cz. *Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění.* [cit. online 2014-03-02]. Dostupné z WWW: <<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/duchodpoj/>>

Business.center.cz. *Zákon č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření.* [cit. online 2014-03-03]. Dostupné z WWW: <<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/doplňkove-penzijni-sporeni/>>

Business.center.cz. *Zákon č. 426/2011 Sb., o důchodovém spoření.* [cit. online 2014-03-04]. Dostupné z WWW: <<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/duchodove-sporeni/>>

Callidonaduchod.cz. *Penzijní připojištění a důchodová reforma.* [cit. online 2014-03-10]. Dostupné z WWW: <<http://ucastnicke-fondy-srovnani-penzijni-sporeni-callido.cz/sites/default/files/Manu%C3%A1l%20-%20DS%20a%20DPS%20od%201.1.2013%20-%2031.1.2013.pdf>>

Czso.cz. *Čechů ubude a zestárnou.* [cit. online 2014-03-01]. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/csu/tz.nsf/i/cechu_ubyde_a_zestarnou_20130723>

Českéreformy.cz. *Jak stoupá deficit důchodového účtu?* [cit. online 2014-03-01]. Dostupné z WWW: <<http://www.ceskereformy.cz/jak-stoupa-deficit-duchodoveho-uctu/>>

Českéreformy.cz. *Závěrečná zpráva PES.* [cit. online 2014-03-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.ceskereformy.cz/soubory/dokumenty/2010-06-03-zaverecna-zprava-final-cistopis.pdf>>

Datalife.cz. *Fakta o důchodové reformě.* [cit. online 2014-03-01]. Dostupné z WWW: <<http://www.datalife.cz/cs/fakta-o-duchodove-reforme>>

Důchodová reforma.mpsv.cz. *Slovníček pojmů – Autopilot investiční strategie*. [cit. online 2014-03-11]. Dostupné z WWW: <<http://duchodovareforma.mpsv.cz/cs/11>>

Důchodová reforma.mpsv.cz. *Slovníček pojmů – investiční strategie*. [cit. online 2014-03-10]. Dostupné z WWW: <<http://duchodovareforma.mpsv.cz/cs/11>>

Důchody-důchodci.cz. *Rozhodné období pro starobní důchod*. [cit. online 2014-03-01]. Dostupné z WWW: <<http://www.duchody-duchodci.cz/rozhodne-obdobi-pro-starobni-duchod.php>>

Finez.cz. *Klady a zápory III. pilíře nového penzijního systému*. [cit. online 2014-03-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.finez.cz/odborne-clanky/ostatni/klady-a-zapory-tretiho-pilire-noveho-penzijniho-systemu>>

Icv.vláda.cz. *Důchodová reforma*. [cit. online 2014-03-01]. Dostupné z WWW: <<http://icv.vlada.cz/cz/duchodova-reforma/>>

Investujeme.cz. *Malá důchodová reforma začala platit. Co všechno se mění?* [cit. online 2014-03-01]. Dostupné z WWW: <<http://www.investujeme.cz/mala-duchodova-reforma-zacala-platit-co-vsechno-se-meni/>>

Mfcr.cz. *Manuál k důchodové reformě*. [cit. online 2014-03-01]. Dostupné z WWW: <www.mfcr.cz/assets/cs/media/Metodika_2013_Duchodova-reforma-Manual-2013-2013-01-07.pdf>

Mfcr.cz. *Přehled aktuálně působících penzijních společností v ČR*. [cit. online 2014-03-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/kontrola/penzijni-pripojisti-doplňkove-sporeni/penzijni-spolecnosti/2014/penzijni-spolecnosti-rok-2014-16401>>

Mpsv.cz. *Hlavní změny v důchodovém pojištění schválené v roce 2011*. [cit. online 2014-03-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.mpsv.cz/cs/11111>>

Mpsv.cz. *Ministrům poradí s důchodovou reformou PES*. [cit. online 2014-03-01].

Dostupné z WWW: <<http://www.mpsv.cz/cs/8357>>

Mpsv.cz. *Nový web o důchodové reformě*. [cit. online 2014-03-04]. Dostupné z WWW: <

<http://www.mpsv.cz/cs/13114>>

Mpsv.cz. *Proč potřebujeme důchodovou reformu*. [cit. online 2014-03-03]. Dostupné z WWW:

<http://www.mpsv.cz/files/clanky/10630/Proc_potrebujeme_duchodovou_reformu.pdf>

Podradci-sobě.cz. *Bezděková komise: vše podstatné o důchodové reformě*. [cit. online

2014-03-01]. Dostupné z WWW: <<http://poradci-sobe.cz/stoji-za-precteni/bezdekovy-navrhy-prehledne-jasne-a-vystizne/>>

Reforma-důchodů.com. *Nevýhody III. pilíře*. [cit. online 2014-03-05]. Dostupné z WWW:

<<http://www.reforma-duchodu.com/iii-pilir/nevyhody-iii-pilire/>>

Reforma-důchodů.com. *Transformovaný fond*. [cit. online 2014-03-01]. Dostupné

z WWW: <<http://www.reforma-duchodu.com/iii-pilir/transformovany-fond/>>

Reforma-důchodů.com. *Účastnický fond*. [cit. online 2014-03-02]. Dostupné z WWW:

<<http://www.reforma-duchodu.com/iii-pilir/ucastnicky-fond/>>

Reforma-důchodů.com. *Změny státních příspěvků*. [cit. online 2014-03-03]. Dostupné

z WWW: <<http://www.reforma-duchodu.com/iii-pilir/zmeny-statnich-prispevku/>>

RFPplus.cz. *Finanční matematika-dlouhodobý pohůtní střadatel*. [cit. online 2014-03-01].

Dostupné z WWW: <http://www.rfpplus.cz/rodinne_finance/financni_matematika.php>

Sociálníporadce.mpsv.cz. *Historie univerzálního důchodového zabezpečení nepřekračuje v ČR 55 let*. [cit. online 2014-03-01]. Dostupné z WWW:

<<http://socialniporadce.mpsv.cz/cs/280>>

Veseli.cz. *Výměnek*. [cit. online 2014-03-01]. Dostupné z WWW:

<http://www.veseli.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=18068&id_dokumenty=209835>

Vilimkova.estranky.cz. *Historický vývoj fondů*. [cit. online 2014-03-01]. Dostupné

z WWW: <http://www.vilimkova.estranky.cz/clanky/seminarni-prace/schwarzenbergsky-pensijni-fond.html#_ftn8>

Vláda.cz. *Průvodce důchodovou reformou*. [cit. online 2014-03-01]. Dostupné z WWW:

<http://www.vlada.cz/assets/duchodova-reforma/manual/duchodovareforma_20130416WEB.pdf>

Zakonyprolidi.cz. *Zákon č. 426/2011 Sb., o důchodovém spoření a zákon č. 427/2011 Sb., o DPS*. [cit. online 2014-03-20] Dostupné z WWW:

<<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/rocnik/2011>>

7 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Důchodový věk pojištěnců narozených po roce 1936

Příloha č. 2: Typy úplat fondů III. pilíře a jejich maximální výše

Příloha č. 3: Porovnání výnosů vlastních vložených prostředků s celkovou naspořenou částkou ve fondech II. pilíře, v Kč

Příloha č. 4: Zhodnocení prostředků účastníků PP v transformovaných fondech penzijních společností v letech 2010 – 2013 (v % p. a.)

Příloha č. 5: Dotazník „Důchodová reforma v ČR“

Příloha č. 6: Shrnutí výsledků jednotlivých otázek dotazníku

Příloha č. 7: Vyhodnocení první stanovené hypotézy

Příloha č. 8: Vyhodnocení druhé stanovené hypotézy

Příloha č. 9: Vyhodnocení třetí stanovené hypotézy

Příloha č. 1: Důchodový věk pojištěnců narozených po roce 1936

Rok narození	Důchodový věk mužů	Důchodový věk žen s počtem vychovaných dětí				
		0	1	2	3 a 4	5 a více
1936	60r +2m	57r	56r	55r	54r	53r
1937	60r +4m	57r	56r	55r	54r	53r
1938	60r +6m	57r	56r	56r	54r	53r
1939	60r +8m	57r+4m	56r	55r	54r	53r
1940	60r +10m	57r+8m	56r+4m	55r	54r	53r
1941	61r	58r	56r+8m	55r+4m	54r	53r
1942	61r+2m	58r+4m	57r	55r+8m	54r+8m	53r
1943	61r+4m	58r+8m	57r+4m	56r	54r+8m	53r+4m
1944	61r+6m	59r	57r+8m	56r+4m	55r	53r+8m
1945	61r+8m	59r+4m	58r	56r+8m	55r+4m	54r
1946	61r+10m	59r+8m	58r+4m	57r	55r+8m	54r+4m
1947	62r	60r	58r+8m	57r+4m	56r	54r+8m
1948	62r+2m	60r+4m	59r	57r+8m	56r+4m	55r
1949	62r+4m	60r+8m	59r+4m	58r	56r+8m	55r+4m
1950	62r+6m	61r	59r+8m	58r+4m	57r	55r+8m
1951	62r+8m	61r+4m	60r	58r+8m	57r+4m	56r
1952	62r+10m	61r+8m	60r+4m	59r	57r+8m	56r+4m
1953	63r	62r	60r+8m	59r+4m	58r	56r+8m
1954	63r+2m	62r+4m	61r	59r+8m	58r+4m	57r
1955	63r+4m	62r+8m	61r+4m	60r	58r+4m	57r+4m
1956	63r+6m	63r+2m	61r+8m	60r+4m	59r	57r+8m
1957	63r+8m	63r+2m	62r+2m	60r+2m	59r+4m	58r
1958	63r+10m	63r+10m	62r+8m	61r+2m	59r+8m	58r+4m
1959	64r	64r	63r+2m	61r+8m	60r+2m	58r+8m
1960	64r+2m	64r+2m	63r+8m	62r+8m	62r+8m	59r+2m
1961	64r+4m	64r+4m	64r+2m	62r+8m	61r+2m	59r+8m
1962	64r+6m	64r+6m	64r+6m	63r+2m	61r+8m	60r+2m
1963	64r+8m	64r+8m	64r+8m	63r+8m	62r+2m	60r+8m
1964	64r+10m	64r+10m	64r+10m	64r+2m	62r+8m	61r+2m
1965	65r	65r	65r	64r+8m	63r+2m	61r+8m
1966	65r+2m	65r	65r+2m	65r+2m	63r+8m	62r+2m
1967	65r+4m	65r+4m	65r+4m	65r+4m	64r+2m	62r+8m
1968	65r+6m	65r+6m	65r+6m	65r+6m	64r+8m	63r+2m
1969	65r+8m	65r+8m	65r+8m	65r+8m	65r+2m	63r+2m
1970	65r+10m	65r+10m	65r+10m	65r+10m	65r+8m	64r+2m
1971	66r	66r	66r	66r	66r	64r+8m
1972	66r+2m	66r+2m	66r+2m	66r+4m	66r+4m	65r+2m
1973	66r+4m	66r+4m	66r+4m	66r+4m	66r+4m	65r+8m
1974	66r+6m	66r+6m	66r+6m	66r+6m	66r+6m	66r+2m
1975	66r+8m	66r+8m	66r+6m	66r+8m	66r+8m	66r+8m
1976	66r+10m	66r+10m	66r+10m	66r+10m	66r+10m	66r+10m
1977	67r	67r	67r	67r	67r	67r
1978	67r+2m	67r+2m	67r+2m	67r+2m	67r+2m	67r+2m
1979	67r+4m	67r+4m	67r+4m	67r+4m	67r+4m	67r+4m

Zdroj: Vlada.cz, [cit. online 2014-03-01], vlastní zpracování, 2014

Příloha č. 1 – pokračování: Důchodový věk pojištěnců narozených po roce 1936

Rok narození	Důchodový věk mužů	Důchodový věk žen s počtem vychovaných dětí				
		0	1	2	3 a 4	5 a více
1980	67r+6m	67r+6m	67r+6m	67r+6m	67r+6m	67r+6m
1981	67r+8m	67r+8m	67r+8m	67r+8m	67r+8m	67r+8m
1982	67r+10m	67r+10m	67r+10m	67r+10m	67r+10m	67r+10m
1983	68r	68r	68r	68r	68r	68r
1984	68r+2m	68r+2m	68r+2m	68r+2m	68r+2m	68r+2m
1985	68r+4m	68r+4m	68r+4m	68r+4m	68r+4m	68r+4m
1986	68r+6m	68r+6m	68r+6m	68r+6m	68r+6m	68r+6m
1987	68r+8m	68r+8m	68r+8m	68r+8m	68r+8m	68r+8m
1988	68r+10m	68r+10m	68r+10m	68r+10m	68r+10m	68r+10m
1989	69	69	69	69	69	69

Zdroj: Vlada.cz, [cit. online 2014-03-01], vlastní zpracování, 2014

Příloha č. 2: Typy úplat fondů III. pilíře a jejich maximální výše

Fondy III. pilíře		Úplata za obhospodařování majetku (správa aktiv)	Úplata za zhodnocení majetku
Transformovaný fond	Bývalé penzijní připojištění	0,6 % p.a. ¹⁾	15 % ²⁾
Účastnické fondy	Povinný konzervativní fond	0,4 % p.a. ¹⁾	10 % ³⁾
	Ostatní účastnické fondy	0,8 % p.a. ¹⁾	10 % ³⁾

Pozn. ¹⁾ z průměrné roční hodnoty vlastního kapitálu

²⁾ ze zisku v účetní závěrce

³⁾ z rozdílu průměrné hodnoty penzijní jednotky v příslušném období a nejvyšší průměrné roční hodnoty penzijní jednotky v letech předcházejících příslušnému období od vzniku účastnického fondu vynásobené průměrným počtem penzijních jednotek v příslušném období.

Zdroj: Syrový, 2012, vlastní zpracování, 2014

Příloha č. 3: Porovnání výnosů vlastních vložených prostředků s celkovou naspořenou částkou ve fondech II. pilíře, v Kč

TYP FONDU	Zhodnocení vlastních vložených prostředků (tj. 2 % z HM)			Výše cizích prostředků (tj. 3 % z HM => vyvážení z I. pilíře)			Celková naspořená částka (v Kč)		
	Osoba č. 1	Osoba č. 2	Osoba č. 3	Osoba č. 1	Osoba č. 2	Osoba č. 3	Osoba č. 1	Osoba č. 2	Osoba č. 3
Státních dluhopisů	372 651	254 572	176 240	558 977	381 858	264 359	931 628	636 430	440 599
Konzervativní	464 416	298 928	198 046	696 624	448 393	297 068	1 161 040	747 321	495 114
Vyvážený	585 378	353 334	223 376	878 068	530 001	335 065	1 463 446	883 335	558 441
Dynamický	745 846	420 321	252 866	1 118 770	630 482	379 298	1 864 616	1 050 803	632 164

Zdroj: vlastní výpočty, 2014

Příloha č. 4: Zhodnocení prostředků účastníků PP v transformovaných fondech penzijních společností v letech 2010 – 2013 (v % p. a.)

NÁZEV PENZIJNÍ SPOLEČNOSTI	Zhodnocení prostředků účastníků PP (v % p.a.)				
	2010	2011	2012	2013	Průměr za období 2010 - 2013
Conseq důchodová PS, a.s.(dříve AEGON)	2,11	1,60	2,21	2,17	2,02
Allianz penzijní společnost, a.s.	3,00	2,69	1,85	1,60	2,29
AXA penzijní společnost, a.s.	1,47	1,47	1,23	2,29	1,62
ČSOB Penzijní společnost, a.s.	1,49	1,71	1,84	1,70	1,69
PS České pojišťovny, a.s. (vč. Generali PS)	2,00	1,50	2,20	2,10	1,95
ING Penzijní společnost, a.s.	2,10	2,10	1,75	1,41	1,84
Česká spořitelna - penzijní společnost, a.s.	2,34	2,07	1,63	1,30	1,84
KB Penzijní společnost, a.s.	2,23	2,00	1,58	1,44	1,81
Průměrná výnosnost fondů	2,09	1,89	1,79	1,75	1,88

Zdroj: Apfcr.cz, [cit. online 2014-05-05], vlastní zpracování, 2014

Příloha č. 5: Dotazník „Důchodová reforma v ČR“

Dobrý den dámy a pánové,

dovoluji si Vás požádat o vyplnění dotazníku ohledně problematiky **důchodové reformy v ČR**. Jelikož se téma důchodů týká bezprostředně každého z nás, je dotazník určen pro všechny občany ČR. Dotazník je zaměřen především na míru informovanosti o důchodové reformě a orientaci v dané problematice. Dotazník je anonymní a získané informace budou sloužit pouze pro potřeby diplomové práce na toto téma.

U jednotlivých otázek prosím postupujte dle instrukcí. Správnou odpověď vždy označte křížkem.

Za vyplnění Vám předem děkuji

Talůžková Lucie
studentka Provozně ekonomické fakulty ČZU v Praze

Průzkum obsahuje 19 otázek.

1) Zaznamenal/a jste informaci o tom, že od ledna 2013 vstoupila v platnost důchodová reforma v ČR?

Prosím zaškrtněte **pouze jednu** z následujících možností:

- Ano*
 Ne**

* v případě odpovědi „ano“, vyplňte prosím všechny následující otázky č. 2 – 12 a dále postupujte dle instrukcí u otázek.

** v případě odpovědi „ne“, přeskočte prosím rovnou na otázku č. 12 a dále postupujte dle instrukcí u otázek.

2) Víte, že díky důchodové reformě máte nyní možnost si spořit na svůj důchod (kromě klasického penzijního připojištění) do zcela nově vytvořeného tzv. II. pilíře?

Pozn.: Tuto otázku vyplňte pouze v případě, že jste na otázku č. 1 odpověděli „ANO“.

Prosím zaškrtněte **pouze jednu** z následujících možností:

- Ano
 Ne

3) Vyznáte se v současném důchodovém systému po provedení reformy?

Pozn.: Tuto otázku vyplňte pouze v případě, že jste na otázku č. 1 odpověděli „ANO“.

Prosím zaškrtněte **pouze jednu** z následujících možností:

- Rozhodně ano - orientuji se v něm
 Spíše ano - mám přehled jen o základních věcech, které se mne týkají
 Spíše ne - v některých věcech se těžko orientuji a připadají mi složité
 Rozhodně ne - nemám ani základní znalost

4) Odkud jste potřebné informace o důchodové reformě převážně čerpal/a?

Pozn.: Tuto otázku vyplňte pouze v případě, že jste na otázku č. 1 odpověděli „ANO“.

Prosím zaškrtněte **vše**, co je relevantní (více odpovědí lze zaškrtnout):

- z televize nebo rádia
 z internetu
 z tisku (noviny, časopisy, informační letáčky apod.)
 od své rodiny, známých, přátel
 od finančního poradce
 Jiné (vypište prosím):

5) Ohodnoťte dle Vašeho názoru důchodovou reformu:

Pozn.: Tuto otázku vyplňte pouze v případě, že jste na otázku č. 1 odpověděli „ANO“.

Prosím zaškrtněte **vždy jednu vhodnou odpověď** pro každou z položek:

	Výborná	Dostatečná	Nedostatečná	Nulová
srozumitelnost	☐	☐	☐	☐
Přehlednost	☐	☐	☐	☐
Dostupnost informací o reformě	☐	☐	☐	☐

6) Máte důvěru v současně nastavený důchodový systém pro provedené reformy?

Pozn.: Tuto otázku vyplňte pouze v případě, že jste na otázku č. 1 odpověděli „ANO“.

Prosím zaškrtněte **pouze jednu** z následujících možností:

- Ano
 Ne
 Nevím

7) Souhlasíte se zvýšením věkové hranice pro odchod do důchodu, které vlivem důchodové reformy nastalo?

Pozn.: Tuto otázku vyplňte pouze v případě, že jste na otázku č. 1 odpověděli „ANO“.

Prosím zaškrtněte **pouze jednu** z následujících možností:

- Ano
 Ne

8) Je toto tvrzení pravdivé?

Pokud se rozhodneme vstoupit do nově vytvořeného II. pilíře, naše rozhodnutí již nelze změnit a z pilíře tedy nemáme možnost vystoupit.

Pozn.: Tuto otázku vyplňte pouze v případě, že jste na otázku č. 1 odpověděli „ANO“.

Prosím zaškrtněte **pouze jednu** z následujících možností:

- Ano
 Ne
 Nevím

9) Je toto tvrzení pravdivé?

Vlivem důchodové reformy se od 1. ledna 2013 změnila výše státních příspěvků, který stát poskytuje v rámci fondů III. pilíře. Jestliže si účastník spoří nyní méně než 300 Kč, nemá nárok na žádný státní příspěvek.

Pozn.: Tuto otázku vyplňte pouze v případě, že jste na otázku č. 1 odpověděli „ANO“.

Prosím zaškrtněte **pouze jednu** z následujících možností:

- Ano
 Ne
 Nevím

10) Je toto tvrzení pravdivé?

Vlivem důchodové reformy byl od 1. ledna 2013 zaveden nový pojem předdůchod, který zcela nahrazuje známý pojem předčasný důchod. Jedná se tedy o totožné pojmy.

Pozn.: Tuto otázku vyplňte pouze v případě, že jste na otázku č. 1 odpověděli „ANO“.

Prosím zaškrtněte **pouze jednu** z následujících možností:

- Ano
 Ne
 Nevím

11) Slyšel/a jste o těchto pojmech? Víte, co znamenají?

Pozn.: Tuto otázku vyplňte pouze v případě, že jste na otázku č. 1 odpověděli „ANO“.

Prosím zaškrtněte **vždy jednu** vhodnou odpověď pro každou z položek:

	Ano, slyšel/a a vím, co znamenají	Ano, slyšel/a a nevím přesně, co znamenají	Nikdy jsem tento pojem neslyšela	Nevím
tzv. "malá" a "velká" důchodová reforma	☐	☐	☐	☐
Důchodové spoření	☐	☐	☐	☐
Doplňkové penzijní spoření	☐	☐	☐	☐
I. pilíř	☐	☐	☐	☐
II. pilíř	☐	☐	☐	☐
III. pilíř	☐	☐	☐	☐
Předdůchod	☐	☐	☐	☐
Předčasný důchod	☐	☐	☐	☐
Transformovaný fond	☐	☐	☐	☐
Účastnický fond	☐	☐	☐	☐

12) Spoříte si sami již nyní na stáří?

Prosím zaškrtněte **pouze jednu** z následujících možností:

- Ano *
 Ne **

* v případě odpovědi „ano“, vyplňte prosím následující otázku č. 13 a dále postupujte dle instrukcí u otázek.

** v případě odpovědi „ne“, přeskočte prosím rovnou na otázky č. 15 – 19.

13) Jaké možnosti zajištění na stáří využíváte?

Pozn.: Tuto otázku vyplňte pouze v případě, že jste na předchozí otázku č. 12 odpověděli „ANO“.

Prosím zaškrtněte **vše**, co je relevantní (více odpovědí lze zaškrtnout):

- Spořím do fondů II. pilíře (tj. do pilíře nově vytvořeného)
 Spořím do fondů III. pilíře (tj. původní penzijní připojištění nebo nové účastnické fondy)
 Využívám jiné možnosti zajištění na stáří - např. podílové fondy, termínované vklady, spořicí účty apod.

14) Který z fondů III. pilíře máte sjednaný?

Pozn.: Tuto otázku vyplňte pouze v případě, že jste na předchozí otázku č. 13 odpověděli „Spořím do fondů III. pilíře“.

Prosím zaškrtněte **pouze jednu** z následujících možností:

- Transformovaný fond** - tj. původní penzijní připojištění. Do tohoto fondu jste mohli vstoupit nejpozději do 30. listopadu 2012
 Účastnické fondy - pokud jste smlouvu uzavřeli až po 1. lednu 2013
 Nevím

15) Uveďte své pohlaví:

Prosím zaškrtněte **pouze jednu** z následujících možností:

- Žena
 Muž

16) Do jaké věkové kategorie spadáte?

Prosím zaškrtněte **pouze jednu** z následujících možností:

- 18 - 26 let
 27 - 35 let
 36 - 45 let
 46 - 60 let

17) Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Prosím zaškrtněte **pouze jednu** z následujících možností:

- Základní
 Střední bez maturity/vyučen
 Střední s maturitou
 Vyšší odborné
 Vysokoškolské

18) Jaké je Vaše současné sociální postavení?

Prosím zaškrtněte **pouze jednu** z následujících možností:

- Student
 Zaměstnanec
 Osoba samostatně výdělečně činná (OSVČ)/podnikatel/živnostník
 Nezaměstnaný
 Důchodce
 Jiné

19) Uveďte místo svého současného bydliště:

Prosím zaškrtněte **pouze jednu** z následujících možností:

- Velkoměsto - počet obyvatel nad 90 000 (tj. Praha, Brno, Ostrava, Plzeň, Liberec, Olomouc, Ústí nad Labem, Hradec Králové, České Budějovice a Pardubice)
 Město - počet obyvatel 5 000 - 89 999
 Větší venkovská obec/malé město - počet obyvatel 1 000 - 4 999
 Malá venkovská obec - počet obyvatel do 999

Děkuji Vám za spolupráci a Váš čas strávený vyplněním dotazníku!

Příloha č. 6: Shrnutí výsledků jednotlivých otázek dotazníku

Otázka č. 1: Zaznamenal/a jste informaci o tom, že od ledna 2013 vstoupila v platnost důchodová reforma v ČR?

	Počet respondentů	Podíl respondentů
Ano	129	86%
Ne	21	14%
CELKEM	150	100 %

Zdroj: vlastní zpracování, 2014

Otázka č. 2: Víte, že díky důchodové reformě máte nyní možnost si spořit na svůj důchod (kromě klasického penzijního připojištění) do zcela nově vytvořeného tzv. II. pilíře?

	Počet respondentů	Podíl respondentů
Ano	119	92%
Ne	10	8%
CELKEM	129	100%

Zdroj: vlastní zpracování, 2014

Otázka č. 3: Vyznáte se v současném důchodovém systému po provedení reformy?

	Počet respondentů	Podíl respondentů
Rozhodně ano - orientuji se v něm	6	5%
Spíše ano - mám přehled jen o základních věcech, které se mne týkají	53	41%
Spíše ne - v některých věcech se těžko orientuji a připadají mi složité	59	46%
Rozhodně ne - nemám ani základní znalost	11	9%
CELKEM	129	100%

Zdroj: vlastní zpracování, 2014

Otázka č. 4: Odkud jste potřebné informace o důchodové reformě převážně čerpala?

Čerpání informací o důchodové reformě	Počet respondentů, kteří danou odpověď vybrali	Podíl respondentů
z televize nebo rádia	76	59%
z internetu	63	49%
z tisku	60	47%
od své rodiny, známých, přátel	40	31%
od finančního poradce	18	14%
jiné*	10	8%

Pozn. *nejčastěji byly informace získány ze školy nebo povolání. Další odpovědi bylo to, že informace vůbec nesháněli (nečerpali).

Zdroj: vlastní zpracování, 2014

Otázka č. 5: Ohodnoťte dle Vašeho názoru důchodovou reformu na škále 1 - 4:
1 = výborná, 2 = dostatečná, 3 = nedostatečná, 4 = nulová

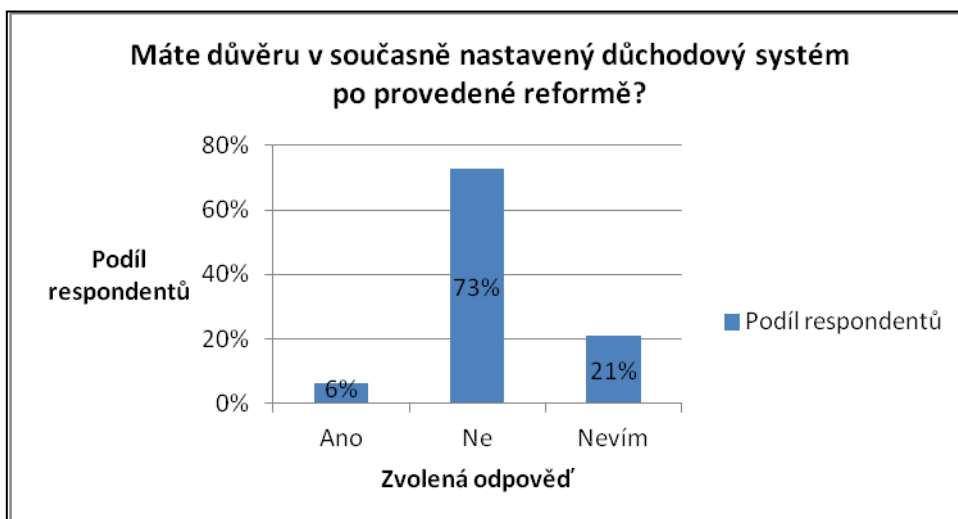
	Počet respondentů				Podíl respondentů			
	1	2	3	4	1	2	3	4
Srozumitelnost	2	34	81	12	2%	26%	63%	9%
Přehlednost	1	31	79	18	1%	24%	61%	14%
Dostupnost informací o reformě	10	57	52	10	8%	44%	40%	8%

Zdroj: vlastní zpracování, 2014

Otázka č. 6: Máte důvěru v současně nastavený důchodový systém po provedené reformě?

	Počet respondentů	Podíl respondentů
Ano	8	6%
Ne	94	73%
Nevím	27	21%
CELKEM	129	100 %

Zdroj: vlastní zpracování, 2014

Zdroj: vlastní zpracování, 2014

Otázka č. 7: Souhlasíte se zvýšením věkové hranice pro odchod do důchodu, které vlivem důchodové reformy nastalo?

	Počet respondentů	Podíl respondentů
Ano	24	19%
Ne	105	81%
CELKEM	129	100%

Zdroj: vlastní zpracování, 2014

Otázky č. 8 – 10: Je toto tvrzení pravdivé?

Tvrzení č. 1: Pokud se rozhodneme vstoupit do nově vytvořeného II. pilíře, naše rozhodnutí již nelze změnit a z pilíře tedy nemáme možnost vystoupit.

Tvrzení č. 2: Vlivem důchodové reformy se od 1. ledna 2013 změnila výše státních příspěvků, který stát poskytuje v rámci fondů III. pilíře. Jestliže si účastník spoří nyní méně než 300 Kč, nemá nárok na žádný státní příspěvek.

Tvrzení č. 3: Vlivem důchodové reformy byl od 1. ledna 2013 zaveden nový pojem předdůchod, který zcela nahrazuje známý pojem předčasný důchod. Jedná se tedy o totožné pojmy.

Tvrzení	Počet respondentů				Podíl respondentů		
	Ano	Ne	Nevím	CELKEM	Ano	Ne	Nevím
č. 1	62	22	34	118	29%	19%	29%
č. 2	58	11	49	118	42%	9%	42%
č. 3	7	43	68	118*	58%	36%	58%

Pozn. *celkový počet je zde pouze 118 ze 150, protože 32 respondentů bylo v rámci předchozích otázek vyfiltrováno.

Zdroj: vlastní zpracování, 2014

Otázka č. 11: Slyšel/a jste o těchto pojmech? Víte, co znamenají? Vyberte ze škály 1 - 4: 1 = ano, slyšel/a a vím, co znamenají; 2 = ano, slyšel/a a nevím přesně, co znamenají; 3 = nikdy jsem tento pojem neslyšela; 4 = nevím.

Pojmy	Počet respondentů				Podíl respondentů				CELKEM
	1	2	3	4	1	2	3	4	
tzv. "malá" a "velká" důchodová reforma	11	60	25	22	9%	51%	21%	19%	100%
Důchodové spoření	64	37	10	7	54%	31%	8%	6%	100%
Doplňkové penzijní spoření	42	52	15	9	36%	44%	13%	8%	100%
I. pilíř	57	47	4	10	48%	40%	3%	8%	100%
II. pilíř	56	50	5	7	47%	42%	4%	6%	100%
III. pilíř	54	48	5	11	46%	41%	4%	9%	100%
Předdůchod	23	43	35	17	19%	36%	30%	14%	100%
Předčasný důchod	75	32	4	7	64%	27%	3%	6%	100%
Transformovaný fond	13	30	51	24	11%	25%	43%	20%	100%
Účastnický fond	10	35	45	28	8%	30%	38%	24%	100%

Zdroj: vlastní zpracování, 2014

Otázka č. 12: Spoříte si sami již nyní na stáří?

	Počet respondentů	Podíl respondentů
Ano	109	73 %
Ne	41	27 %
CELKEM	150	100 %

Zdroj: vlastní zpracování, 2014

Otázka č. 13: Jaké možnosti na stáří využíváte?

	Počet respondentů, kteří danou odpověď vybrali	Podíl respondentů
Spořím do fondů II. pilíře	9	8%
Spořím do fondů III. pilíře	72	66%
Využívám jiné možnosti zajištění na stáří	48	44%

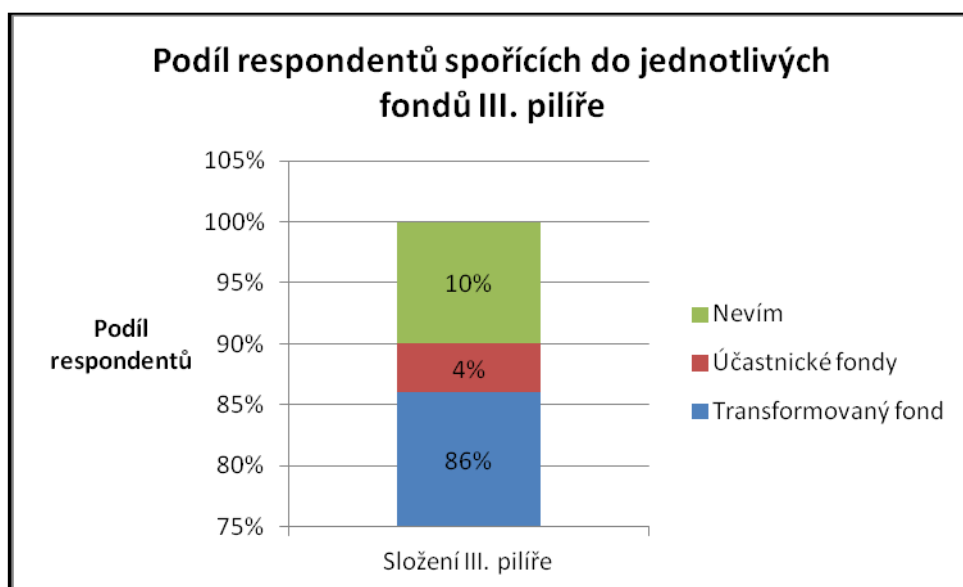
Pozn. U této otázky bylo možné zaškrtnout více odpovědí, proto zde není uveden celkový součet.

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 14: Který z fondů III. pilíře máte sjednaný?

	Počet respondentů	Podíl (%)
Transformovaný fond	62	86%
Účastnické fondy	3	4%
Nevím	7	10%
CELKEM	72	100%

Zdroj: vlastní zpracování, 2014

Zdroj: vlastní zpracování, 2014

Otázka č. 15: Pohlaví respondentů.

	Počet respondentů	Podíl respondentů
Žena	105	71 %
Muž	43	29 %
CELKEM	148 *	100 %

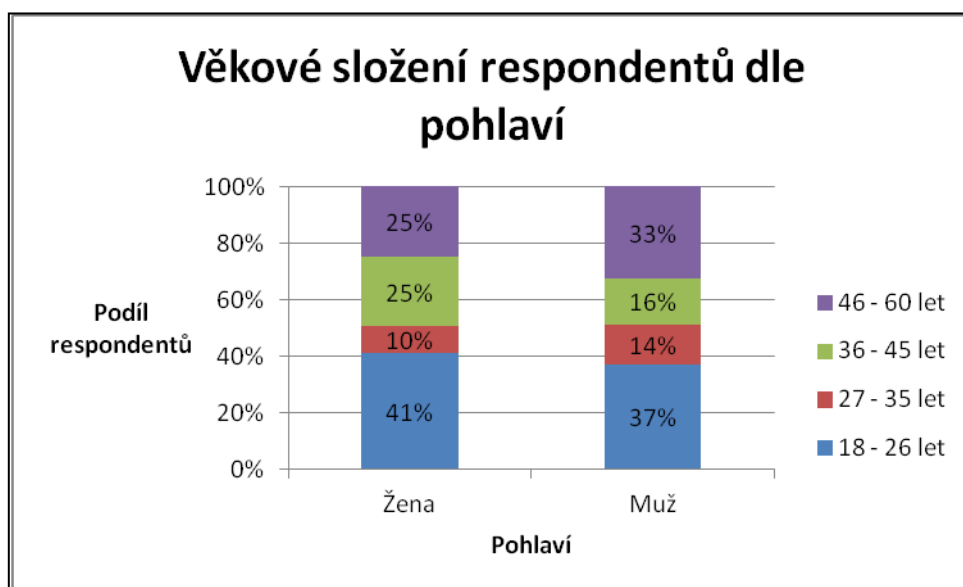
Pozn. *celkový počet je 148 ze 150, protože 2 respondenti neuvedli své pohlaví.

Zdroj: vlastní zpracování, 2014

Otázka č. 16: Věková kategorie respondentů.

	Počet respondentů	Podíl respondentů
18 - 26 let	60	40 %
27 - 35 let	17	11 %
36 - 45 let	33	22 %
46 - 60 let	40	27 %
CELKEM	150	100 %

Zdroj: vlastní zpracování, 2014

Zdroj: vlastní zpracování, 2014

Otázka č. 17: Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů.

	Počet respondentů	Podíl respondentů
Základní	3	2 %
Střední bez maturity/vyučen	7	5 %
Střední s maturitou	58	39 %
Vyšší odborné	3	2 %
Vysokoškolské	79	53 %
CELKEM	150	100 %

Zdroj: vlastní zpracování, 2014

Otázka č. 18: Současné sociální postavení respondentů.

	Počet respondentů	Podíl respondentů
Student	41	27 %
Zaměstnanec	87	58 %
Osoba samostatně výdělečně činná (OSVČ)/podnikatel/živnostník	9	6 %
Nezaměstnaný	6	4 %
Důchodce	5	3 %
Jiné	2	1 %
CELKEM	150	100 %

Zdroj: vlastní zpracování, 2014

Otázka č. 19: Současné místo bydliště respondentů.

	Počet respondentů	Podíl respondentů
Velkoměsto - počet obyvatel nad 90 000 (tj. Praha, Brno, Ostrava, Plzeň, Liberec, Olomouc, Ústní nad Labem, Hradec	98	65 %
Město - počet obyvatel 5 000 - 89 999	30	20 %
Větší venkovská obec/malé město - počet obyvatel 1 000 - 4 999	12	8 %
Malá venkovská obec - počet obyvatel do 999	10	7 %
CELKEM	150	100 %

Zdroj: vlastní zpracování, 2014

Příloha č. 7: Vyhodnocení první stanovené hypotézy

Výsledky zodpovězení otázky č. 2 dle místa bydliště:

			19) Uvedte místo svého současného bydliště:				SOUČET
			VELKOMĚSTO	MĚSTO	VĚTŠÍ VENKOVSKÁ OBEC/MALE MĚSTO	MALÁ VENKOVSKÁ OBEC	
2) Víte, že díky důchodové reformě máte nyní možnost si spořit na svůj důchod (kromě klasického penzijního připojištění) do zcela nově vytvořeného tzv. II. pilíře?	Nezodpovězeno	Count	10	4	2	5	21
		%	10,2%	13,3%	16,7%	50,0%	14,0%
	Ano	Count	82	24	10	3	119
		%	83,7%	80,0%	83,3%	30,0%	79,3%
	Ne	Count	6	2	0	2	10
		%	6,1%	6,7%	0,0%	20,0%	6,7%
SOUČET		Count	98	30	12	10	150
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Zdroj: výstup ze statistického softwaru SPSS

Chí-kvadrát test:

	Hodnota testového kritéria Chí-kvadrát	df = stupně volnosti	p- hodnota Chí-kvadrátu
Pearson Chi-Square	17,173	6	,009

Zdroj: výstup ze statistického softwaru SPSS

Výsledky zodpovězení otázky č. 2 dle věku respondentů

			16) Do jaké věkové kategorie spadáte?				SOUČET
			18 - 26 let	27 - 35 let	36 - 45 let	46 - 60 let	
2) Víte, že díky důchodové reformě máte nyní možnost si spořit na svůj důchod (kromě klasického penzijního připojištění) do zcela nově vytvořeného tzv. II. pilíře?	Nezodpovězeno	Count	10	2	3	6	21
		%	16,7%	11,8%	9,1%	15,0%	14,0%
	Ano	Count	43	15	28	33	119
		%	71,7%	88,2%	84,8%	82,5%	79,3%
	Ne	Count	7	0	2	1	10
		%	11,7%	0,0%	6,1%	2,5%	6,7%
SOUČET		Count	60	17	33	40	150
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Zdroj: výstup ze statistického softwaru SPSS

Chí-kvadrát test:

	Hodnota testového kritéria Chí-kvadrát	df = stupně volnosti	p- hodnota Chí-kvadrátu
Pearson Chi-Square	6,197	6	,402

Zdroj: výstup ze statistického softwaru SPSS

Příloha č. 8: Vyhodnocení druhé stanovené hypotézy

Výsledky zodpovězení otázky č. 10 dle nejvyššího dosaženého vzdělání:

			17) Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?					SOUČET
			ZŠ	Střední bez maturity/vyučen	Střední s maturitou	VOŠ	VŠ	
Je toto tvrzení pravdivé?	Ano	Count	0	1	4	0	2	7
		%	0,0%	25,0%	8,5%	0,0%	3,2%	5,9%
	Ne	Count	0	1	15	2	25	43
		%	0,0%	25,0%	31,9%	66,7%	40,3%	36,4%
	Nevím	Count	2	2	28	1	35	68
		%	100,0%	50,0%	59,6%	33,3%	56,5%	57,6%
SOUČET		Count	2	4	47	3	62	118
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Zdroj: výstup ze statistického softwaru SPSS

Chí-kvadrát test:

	Hodnota testového kritéria Chí-kvadrát	df = stupně volnosti	p- hodnota Chí-kvadrátu
Pearson Chi-Square	9,813	12	,632

Zdroj: výstup ze statistického softwaru SPSS

Příloha č. 9: Vyhodnocení třetí stanovené hypotézy

Výsledky zodpovězení otázky č. 13 dle věku respondentů

			16) Do jaké věkové kategorie spadáte?				SOUČET
			18 - 26 let	27 - 35 let	36 - 45 let	46 - 60 let	
13) Jaké možnosti zajištění na stáří využíváte	Spořím do fondů II. pilíře	Count	3	1	2	3	9
		%	7%	6%	6%	8%	7%
	Spořím do fondů III. pilíře	Count	26	12	15	19	72
		%	60%	71%	45%	53%	56%
	Využívám jiné možnosti zajištění na stáří	Count	14	4	16	14	48
		%	33%	24%	48%	39%	37%
SOUČET		Count	43	17	33	36	129
		%	100%	100%	100%	100%	100%

Zdroj: výstup ze statistického softwaru SPSS, vlastní zpracování, 2014

Chi-kvadrát testy:

		Hodnota testového kritéria Chi-kvadrát	df = stupně volnosti	p- hodnota Chi-kvadrátu	Porovnání
Pearson Chi-Square	Spořím do fondů II. pilíře	,267	3	,966	p-hodnota > 0,05
Pearson Chi-Square	Spořím do fondů III. pilíře	4,088	3	,252	p-hodnota > 0,05
Pearson Chi-Square	Využívám jiné možnosti zajištění na stáří	6,918	3	,075	p-hodnota > 0,05

Zdroj: výstup ze statistického softwaru SPSS, vlastní zpracování, 2014

Výsledky zodpovězení otázky č. 13 dle současného sociálního postavení respondentů

		18) Jaké je Vaše současné sociální postavení?							
			Student	Zaměstnanec	OSVČ/podnikatel /živnostník	Nezaměstnaný	Důchodce	Jiné	SOUČET
13) Jaké možnosti zajištění na stáří využíváte ?	Spořím do fondů II. pilíře	Count	1	7	0	1	0	0	9
		%	4%	8%	0%	25%	0%	0%	7%
	Spořím do fondů III. pilíře	Count	21	48	2	1	0	0	72
		%	75%	53%	67%	25%	0%	0%	56%
	Využívám jiné možnosti zajištění na stáří	Count	6	36	1	2	2	1	48
		%	21%	40%	33%	50%	100%	100%	37%
SOUČET		Count	28	91	3	4	2	1	129
		%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Zdroj: výstup ze statistického softwaru SPSS, vlastní zpracování, 2014

Chi-kvadrát testy:

		Hodnota testového kritéria Chi-kvadrát	df = stupně volnosti	p- hodnota Chi-kvadrátu	Porovnání
Pearson Chi-Square	Spořím do fondů II. pilíře	3,799	5	,579	p-hodnota > 0,05
Pearson Chi-Square	Spořím do fondů III. pilíře	13,181	5	,022	p-hodnota < 0,05
Pearson Chi-Square	Využívám jiné možnosti zajištění na stáří	11,454	5	,043	p-hodnota < 0,05

Zdroj: výstup ze statistického softwaru SPSS, vlastní zpracování, 2014